

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

WPŁYWU USTALEŃ PLANU OGÓLNEGO
GMINY MIĘDZYRZEC PODLASKI

ARKADA Autorska Pracownia Architektoniczna

Przemysław Antonowicz

ul. Piłsudskiego 13 lok. 15

21-500 Biała Podlaska

Międzyrzec Podlaski, 2026

Spis treści

1. WSTĘP.....	4
1.1. Przedmiot opracowania.....	4
1.2. Podstawy formalno-prawne opracowania.....	4
1.3. Cel i zakres merytoryczny opracowania.....	5
1.4. Metody pracy i materiały źródłowe.....	7
2. CHARAKTERYSTYKA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA.....	9
2.1. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu.....	9
2.2. Charakterystyka poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego i ich wzajemnych powiązań.....	10
2.2.1. Rzeźba terenu.....	10
2.2.2. Warunki geologiczno-gruntowe.....	12
2.2.3. Zasoby naturalne.....	13
2.2.4. Warunki wodne.....	14
2.2.5. Gleby.....	20
2.2.6. Szata roślinna i świat zwierzęcy.....	22
2.2.7. Krajobraz.....	24
2.2.8. Klimat lokalny, stan powietrza atmosferycznego oraz klimat akustyczny.....	24
2.2.9. Obiekty i obszary cenne przyrodniczo objęte ochroną.....	30
2.2.10. Dziedzictwo kulturowe.....	34
3. OCENA ODPORNOŚCI ŚRODOWISKA NA DEGRADACJĘ.....	35
4. OCENA ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU PLANU.....	37
4.1. Ocena rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych i innych ustaleń projektu planu.....	37
4.1.1. Cel opracowania projektu planu ogólnego.....	37
4.1.2. Ustalenia projektu planu ogólnego.....	38
4.1.3. Powiązanie ustaleń projektu planu ogólnego z innymi dokumentami oraz sposób realizacji celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym i krajowym.....	47
4.1.4. Skutki braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego.....	53
4.1.5. Istotne dla projektu planu ogólnego zapisy zawarte w ustawach.....	54
4.1.6. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektu planu ogólnego.....	55
4.1.7. Ocena oddziaływania na komponenty środowiska i zagrożenia dla środowiska w wyniku realizacji ustaleń projektu planu.....	56
4.1.7.1 Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta.....	56
4.1.7.2 Oddziaływanie na ludzi.....	58
4.1.7.3 Oddziaływanie na jakość i zasoby wód.....	60
4.1.7.4 Oddziaływanie na obszary szczególnego zagrożenia powodzią.....	64
4.1.7.5 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi.....	65

4.1.7.6 Oddziaływanie na gleby.....	66
4.1.7.7 Oddziaływanie na klimat lokalny.....	67
4.1.7.8 Oddziaływanie na warunki aerosanitarne.....	67
4.1.7.9 Oddziaływanie na klimat akustyczny.....	69
4.1.7.10 Oddziaływanie na promieniowanie elektromagnetyczne.....	70
4.1.7.11 Oddziaływanie na krajobraz.....	71
4.1.7.12 Oddziaływanie na zasoby naturalne.....	72
4.1.7.13 Transgraniczne oddziaływanie.....	72
4.1.7.14 Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne.....	72
4.1.7.15 Oddziaływanie na obszary prawnie chronione, w tym obszary NATURA 2000.....	72
4.1.7.16 Przewidywane znaczące oddziaływanie i skumulowane na środowisko powstałe w wyniku realizacji ustaleń planu ogólnego.....	74
4.2. Rozwiązania alternatywne.....	77
4.3. Zapobieganie, ograniczanie lub kompensacja przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko.....	77
4.4. Metody analizy skutków realizacji postanowień projektu planu oraz częstotliwość jej przeprowadzania.....	80
5. STRESZCZENIE.....	81

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko planu ogólnego gminy Międzyrzec Podlaski, wywołanego wywołany uchwałą nr LXVII/511/2024 Rady Gminy Międzyrzec Podlaski z dnia 25 marca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Międzyrzec Podlaski.

Opracowanie dotyczy gminy Międzyrzec Podlaski położonej w północnej części województwa lubelskiego, w zachodniej części powiatu bialskiego. Sąsiaduje ona z gminami: Biała Podlaska, Drelów, Kąkolewnica i Trzebieszów z województwa lubelskiego oraz Huszlew, Olszanka i Zbuczyn z województwa mazowieckiego. Gmina otacza miasto Międzyrzec Podlaski w promieniu do ok. 14 km. Sąsiedztwo miasta ma duże znaczenie dla jej rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego. Powierzchnia gminy liczy 26092 ha (1,04% powierzchni województwa lubelskiego), a liczba ludności 10 532 mieszkańców (0,5% ludności województwa). Gmina składa się z 33 sołectw i 35 miejscowości.

Obecnie mniej niż 1% powierzchni gminy jest objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Dla gminy Międzyrzec Podlaski obowiązuje także studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które zostało uchwalone w 2000 r., zmienione w 2021 r., jednak w związku z nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ten dokument przestanie obowiązywać w dniu wejścia w życie planu ogólnego gminy lub do dnia 30 czerwca 2026 r.

Dotychczasową strukturę użytkowania i zagospodarowania gminy Międzyrzec Podlaski planuje się dostosować do obecnie obowiązujących przepisów prawa oraz do wytycznych dokumentów wyższego rzędu. Omawiane tereny wymagają zmian w związku z umożliwieniem rozwoju gminy zgodnie z potrzebami mieszkańców. Przedmiotowy dokument zapewni ład przestrzenny i funkcjonalny gminy Międzyrzec Podlaski.

1.2. Podstawy formalno-prawne opracowania

Zgodnie z art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112) na organie administracji opracowującym m.in. projekt planu ogólnego spoczywa obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko ww. dokumentu. W tym zakresie nowa ustawa zmienia i precyzuje obowiązujące przed jej wejściem w życie zapisy art. 40 ust. 1 oraz art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2006 r. poz. 129, ze zm.). Stanowi ona jednocześnie dostosowanie polskich regulacji prawnych do ustaleń zawartych w dyrektywach Wspólnot Europejskich. W myśl ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko prognoza oddziaływania na środowisko stanowi podstawowy dokument, niezbędny do przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu.

Sporządzenie planu ogólnego gminy – zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1130 z późn. zm.) – ma na celu przede wszystkim, w oparciu o istniejące uwarunkowania, określenie:

- stref planistycznych,
- gminnych standardów urbanistycznych,
- oraz dodatkowo określenie:
- obszarów uzupełnienia zabudowy.

Prognoza ma na celu identyfikację przewidywanych ewentualnych skutków wpływu ustaleń projektu planu ogólnego na środowisko, ocenę zaproponowanych w nim rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych, a także ich zgodność z przepisami prawa z zakresu ochrony środowiska.

Opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko jest obligatoryjne dla każdego planu ogólnego, o ile projekt planu nie uzyska odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynikającego ze stosownego uzgodnienia z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska i Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym. Analizie i ocenie podlega projekt planu wraz z rysunkiem, stanowiącym załącznik graficzny nr 4 do niniejszego opracowania. Prognoza pozwala – we wszystkich fazach planowania – uwzględnić wzajemne relacje pomiędzy uwarunkowaniami przyrodniczymi a przyjętymi rozwiązaniami planistycznymi.

Prognoza oddziaływania na środowisko, wraz z projektem planu ogólnego, jest przedmiotem społecznej oceny – podlega wyłożeniu do publicznego wglądu, a jej ustalenia mogą mieć wpływ na decyzję Rady Gminy w sprawie uchwalenia planu ogólnego.

1.3. Cel i zakres merytoryczny opracowania

Głównym celem sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko jest wskazanie przewidywanego wpływu na środowisko, jaki może mieć miejsce na skutek realizacji dopuszczonych w projekcie planu form zagospodarowania przestrzennego, między innymi poprzez ocenę relacji pomiędzy przyjętymi w projekcie planu rozwiązaniami planistycznymi a uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego, a także aspektami gospodarczymi i społecznymi, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

W prognozie oddziaływania na środowisko analizie i ocenie podlega projekt uchwały w sprawie planu ogólnego (tekst) wraz z rysunkiem, tekst prognozy wraz z załącznikiem graficznym. Szczegółowy zakres informacji wymaganych w prognozie wskazano w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko. Zgodnie z tym artykułem prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

- Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami.
- Informację o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy.
- Propozycje dotyczące przewidywanych metod analiz skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania.
- Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko.
- Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.
- Oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy.
- Datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów.
- Załącznik graficzny do prognozy.

Prognoza określa, analizuje i ocenia:

- Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji

projektowanego dokumentu.

- Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem.
- Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody*.
- Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu.
- Przewidywane znaczące oddziaływanie, w tym oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru NATURA 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Ponadto prognoza przedstawia:

- Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony NATURA 2000 oraz integralność tego obszaru.
- Biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu, cele i przedmiot obszaru NATURA 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub we współczesnej wiedzy.

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, informacje zawarte w prognozie powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.

Stosownie do wymogu art. 53 ww. ustawy zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w niniejszej prognozie został uzgodniony z właściwymi organami, wskazanymi w art. 57 i 58 ustawy – Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym. Prognoza zawiera odniesienie do uwag Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie, wniesionych w toku uzgodnień pismem z dnia 17.12.2025 r. znak WSTI.410.77.2025.MK w szczególności dotyczących: potrzeby szerszej analizy potencjalnych oddziaływań na środowisko związanych z możliwością lokalizacji odnawialnych źródeł energii (elektrowni wiatrowych i słonecznych) w obrębie korytarza ekologicznego; lokalizacji elektrowni wiatrowych w pobliżu terenów leśnych pomiędzy miejscowościami Krzewica i Dołhotęka, w odległości 5 km od pięciu stref ochrony ostoi, rozrodu lub regularnego przebywania gatunków ptaków takich jak orlik krzykliwy, bielik i bocian czarny; zachowania drożności przejść małych dla zwierząt w ciągu drogi S19 poprzez odpowiednie kształtowanie stref planistycznych z nią sąsiadujących; weryfikacji zapisu o możliwości lokalizacji wielkotowarowej produkcji rolnej w ramach stref zabudowy zagrodowej; zbyt małej odległości lokalizacji niektórych stref produkcji rolnej od terenów zabudowy zagrodowej. W prognozie uwzględniono uwagi organu poprzez uzupełnienie analiz o odniesienia do potencjalnych skutków środowiskowych realizacji ustaleń planu, wskazanie możliwych ryzyk dla elementów środowiska przyrodniczego oraz sformułowanie ogólnych rekomendacji działań minimalizujących i zapobiegawczych dla dalszych etapów planowania przestrzennego.

Niniejsza prognoza została opracowana w oparciu o akty prawne:

- ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 54 ze zm.),
- ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 ze zm.),
- ustawę z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1087),
- ustawę z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 82),
- rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz. U. z 2012 r. poz. 463),
- rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 1225 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 112, tekst jednolity),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r., poz. 1839 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z 22 czerwca 2017 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. z 2017 r., poz. 1416 ze zm.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 2380, tekst jednolity),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2014 r., poz. 1713, tekst jednolity).

1.4. Metody pracy i materiały źródłowe

W Prognozie przedstawiono wyniki analizy, a także oceny potencjalnych zagrożeń dla środowiska wynikających z zapisów planu ogólnego dla obszaru gminy Międzyrzec Podlaski. Zaproponowano rozwiązania minimalizujące negatywny wpływ ustaleń projektu planu na środowisko. Określono także możliwości podniesienia kondycji i sprawności funkcjonowania systemów przyrodniczych.

Przy opracowaniu niniejszej prognozy wykorzystano następujące materiały źródłowe:

Literatura:

- Ekologia a planowanie przestrzenne, Wiadomości Ekologiczne, t. XXXI, z.3, PAN, 1985,
- Fizjografia Urbanistyczna, A. Szponar, PWN Warszawa, 2003,
- Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno-geograficzne, J. Kondracki, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 1994 oraz aktualizacja z 2018 r. - Solon J. i inni, 2018. Physico-geographical mesoregions of Poland - verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data. Geographia Polonica, vol. 91, no. 2.,
- Geograficzne badania środowiska przyrodniczego, Rychling A. (red.), PWN Warszawa, 2007,
- Geomorfologia, Klimaszewski M., PWN Warszawa, 1978,
- Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET – POLSKA. Fundacja IUCN, Warszawa,

- Matuszkiewicz J.M., Wolski J., 2023, Potencjalna roślinność naturalna Polski - wersja wektorowa, IGiPZ PAN, Warszawa,
- Ocena oddziaływania na środowisko. Teoria i praktyka, Jacek Krystek, Wydawnictwo Naukowe PWN 2021 r.,
- Oceny oddziaływania na środowisko w praktyce, Redakcja naukowa Bartosz Rakoczy, Karolina Karpus, Grzegorz Klimek, Mateusz Mierkiewicz, Małgorzata Szalewska, Karolina Szuma, Jan Szuma, Katarzyna Wesołowska, Wolters Kluwer Polska 2017 r.

Materiały kartograficzne

- mapa topograficzna dla obszaru gminy,
- mapa zasadnicza w skali 1:10000 dla obszaru planu,
- www.geoportal.gov.pl,
- bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy;
- powietrze.gios.gov.pl,
- baza.pgi.gov.pl,

Dokumenty, inne opracowania:

- Uchwała nr LXVII/511/2024 Rady Gminy Międzyrzec Podlaski z dnia 25 marca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania planu ogólnego Gminy Międzyrzec Podlaski,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego zatwierdzony uchwałą Nr XI/162/2015 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 października 2015 r.,
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bialskiego na lata 2022-2025, Biała Podlaska 2022,
- Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Doliny Krzny 2022-2030, przyjęta Uchwałą Nr L/368/22 Rady Gminy Międzyrzec Podlaski z dnia 29 listopada 2022 r.,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Międzyrzec Podlaski, przyjęte Uchwałą Nr XXII/144/2000 Rady Gminy Międzyrzec Podlaski z dnia 15 grudnia 2000 r. (zmiana zatwierdzona Uchwałą Nr XL/293/22 z 25 lutego 2022 r.),
- Uchwała nr XVII/292/2020 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 27 lipca 2020 roku w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy lubelskiej ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz docelowo benzo(a)pirenu”,
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2023,
- Program Ochrony Środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego, Lublin 2024,
- Ocena stanu klimatu akustycznego środowiska na terenie województwa lubelskiego w roku 2021, Lublin, 2022r.;
- Uchwała nr XXIII/388/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 19 lutego 2021 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa lubelskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw,
- Informator PSH – Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2017 r.,

Inne źródła:

- wizje terenowe (sierpień 2024 r.),
- dokumentacja fotograficzna (sierpień 2024 r.),
- gov.pl,
- karty.apgw.gov.pl,
- geoserwis.gdos.gov.pl,
- crfop.gdos.gov.pl,
- powietrze.gios.gov.pl,
- bip.mos.gov.pl,
- plk-sa.pl,
- www.encyklopedialesna.pl.

2. CHARAKTERYSTYKA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA

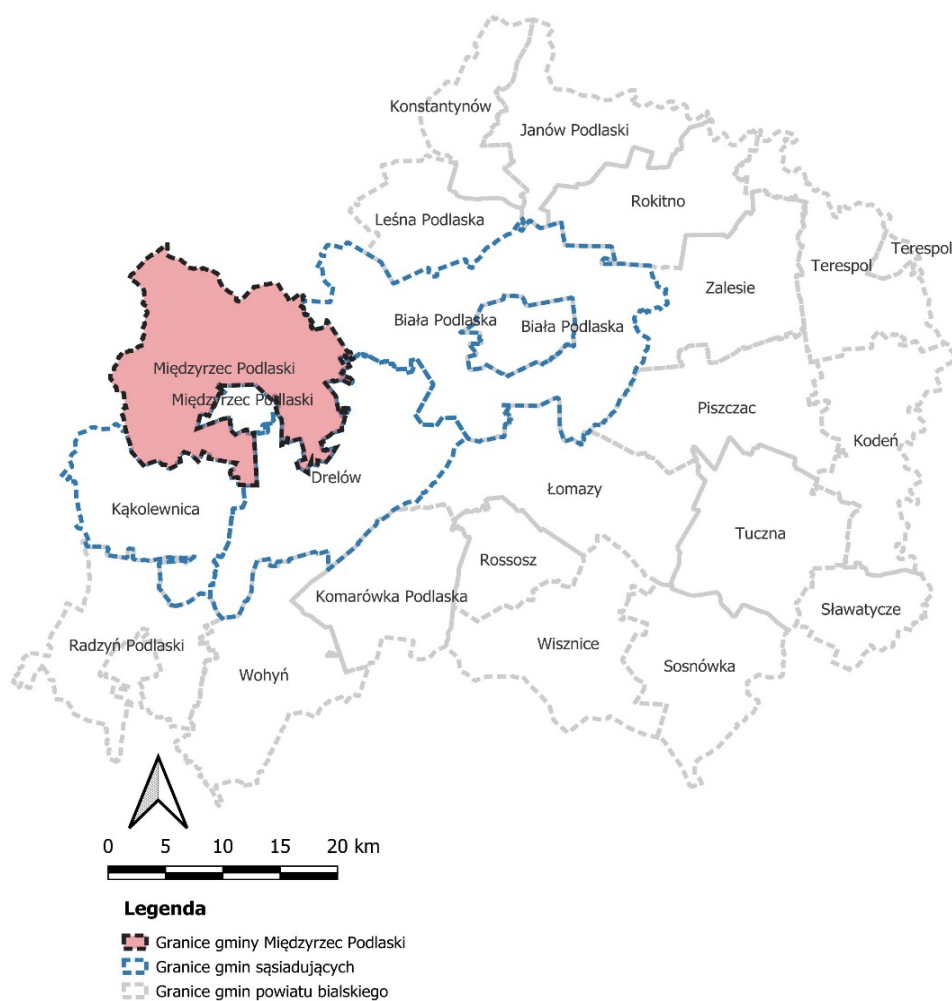
2.1. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu

Gmina Międzyrzec Podlaski położona jest w północnej części województwa lubelskiego, w zachodniej części powiatu bialskiego. Sąsiaduje z gminami: Biała Podlaska, Drelów, Kąkolewnica i Trzebieszów z województwa lubelskiego oraz Huszlew, Olszanka i Zbuczyn z województwa mazowieckiego. Gmina otacza miasto Międzyrzec Podlaski w promieniu do ok. 14 km. Sąsiedztwo miasta ma duże znaczenie dla jej rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego. Powierzchnia gminy liczy 26092 ha (1,04% powierzchni województwa lubelskiego), a liczba ludności 10 532 mieszkańców (0,5% ludności województwa). Gmina składa się z 33 sołectw i 35 miejscowości.

Zabudowa mieszkaniowa gminy Międzyrzec Podlaski ukształtowana została w oparciu o podstawową i tradycyjną funkcję gminy, jaką jest rolnictwo. Na jej obszarze dominuje budownictwo charakterystyczne dla osadnictwa wiejskiego pod względem zarówno formy, jak i funkcji – budynek mieszkalny jednorodzinny z towarzyszącą zabudową związaną z działalnością gospodarczą mieszkańców. Na terenie gminy występuje również zabudowa jednorodzinna, wielorodzinna i letniskowa (rekreacji indywidualnej). Lokalne zgrupowania osadnicze mają głównie zagrodowy charakter zabudowy, w którym zlokalizowane są ośrodki usług i miejsc pracy związanej z działalnością pozarolniczą.

W strukturze osadniczej województwa lubelskiego gmina jest usytuowana w odległości ok. 90 km od Lublina centralnego ośrodka administracyjno – usługowego województwa i ok. 19 km od Białej Podlaskiej – miasta grodzkiego. Cechuje się korzystnym położeniem w układzie powiązań komunikacyjnych, gdyż znajduje się w obrębie głównego systemu powiązań komunikacyjnych o znaczeniu krajowym i międzynarodowym szlaków komunikacyjnych. Przez gminę w kierunku równoleżnikowym przebiega droga krajowa nr 2 (międzynarodowy szlak E 30) – obsługująca powiązania transportowe biegnące z Europy Zachodniej, Poznania i Warszawy, w kierunku Mińska i Moskwy. Na tym szlaku realizowana jest również budowa autostrady A-2. Z kolei w kierunku południkowym przebiega droga ekspresowa S19, obsługująca ruch w kierunku Petersburga, krajów nadbałtyckich i Białegostoku w kierunku Lublina, Rzeszowa, Bratysławy, Wiednia i Budapesztu. Ponadto równolegle z drogą krajową nr 2 przebiega linia kolejowa CE-20, obsługująca analogiczne relacje krajowe i międzynarodowe.

Ryc. 1. Położenie gminy Międzyrzec Podlaski na tle powiatu (źródło: opracowanie własne)

Pod względem fizycznogeograficznym opisywany obszar w całości położony jest w obrębie mezoregionu Równina Łukowska, należącego do makroregionu Nizina Południowopodlaska, podprovincji Niziny Środkowopolskie w prowincji Niż Środkowoeuropejski.

2.2. Charakterystyka poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego i ich wzajemnych powiązań

2.2.1. Rzeźba terenu

Rzeźba obszaru gminy Międzyrzec Podlaski ma charakter falistej równiny, w obrębie której deniwelacje sięgają 31 m. Występuje lekkie nachylenie powierzchni topograficznej w kierunku doliny Krzny, która stanowi południkową oś drenażu obszaru. Do najwyższych położonych terenów należą kulminacje wzniesień osiągające wysokości 172,5 m n.p.m., występujące w północno-zachodniej części gminy, na północ od miejscowości Krawce. Punkt najniższy położony znajduje się w dolinie Krzny, osiągając 141,5 m n.p.m.

Wpływ na ukształtowanie zasadniczych rysów rzeźby północnej części gminy Międzyrzec Podlaski miała akumulacja osadów lodowcowych i wodnolodowcowych w okresie zlodowacenia Warty, oraz późniejsze procesy rzeźbotwórcze. Łądolód wkroczył na opisywany obszar po raz ostatni w czasie zlodowacenia Warty. Obszar ten przez dłuższy czas pozostawał w strefie marginalnej lądolodu. Deglacja miała tu charakter arealny, a jej pozostałością są ciągi wniesień. Teren gminy rozciąga się

bezpośrednio w kierunku południowym od rozległej wysoczyzny morenowej, którą charakteryzują wyraźnie zaznaczające się w rzeźbie pasma morem czołowych. Ciągną się one równoleżnikowo na linii Radzików-Korczówka (poza opisywanym obszarem), wyznaczając fazę łosicką postępu lądolodu w trakcie jego recesji.

Do przeważających form terenu należą równiny sandrowe i wodnolodowcowe, o powierzchni nachylającej się z północy (od ok. 165 m n.p.m. na obszarze ciągu wzgórz morenowych w okolicach Korczówki) w kierunku południowo - wschodnim (do 141,5 m n.p.m.). Równiny sandrowe przecinane są przez doliny rzek: Piszczki, Złotej Krzywuli i Krzymoszy. U schyłku zlodowacenia Warty został uformowany szlak sandrowy wód roztopowych, odprowadzający te wody w kierunku wschodnim i południowo-wschodnim. Jego pozostałość stanowią współczesne doliny rzek.

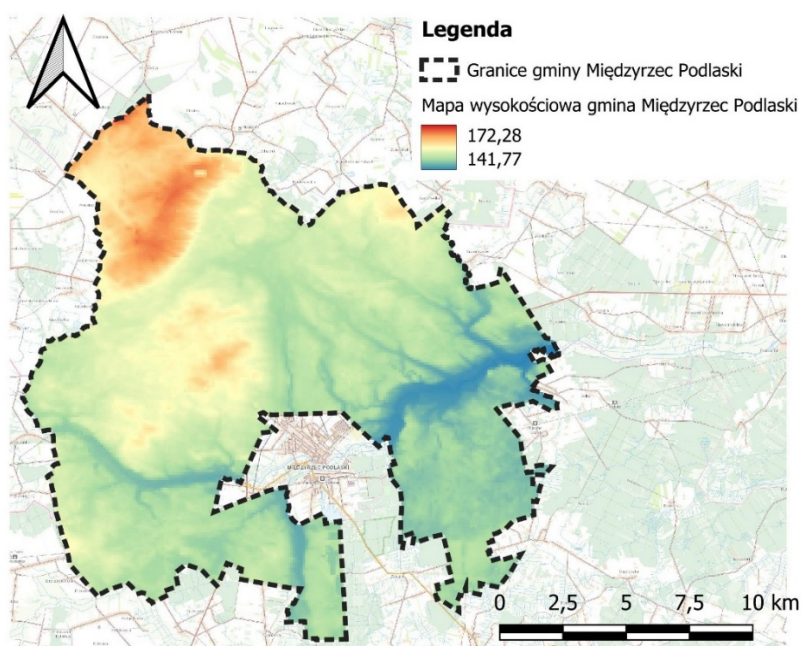
Na obrzeżach równin sandrowych występują równiny erozyjne wód roztopowych. Na skutek erozyjnej działalności wód płynących zlodowacenia Warty oraz procesów denudacyjnych zapoczątkowanych wówczas i działających do czasów współczesnych, w ich obrębie odsłaniają się osady starsze – głównie ze zlodowacenia Odry. Do równin tego typu zalicza się obszar o pow. ok. 6 km², rozciągający się na wysokości 150 – 155 m n.p.m. między Miedzyrzecem Podlaskim, Hałasami i Krzewicą. Ponadto występują one płasko w okolicach miejscowości Łukowisko. Ich powierzchnia obniża się łagodnie w kierunku wschodnim, aż po rzekę Piszczkę.

Wśród form urozmaicających krajobraz równinny, należy wymienić nieliczne, stosunkowo słabo zachowane formy polodowcowe (np. słabo zarysowująca się w rzeźbie, kilkumetrowej wysokości forma akumulacji szczelinowej w okolicach miejscowości Żabce) oraz drobne wydmy śródlądowe. Wydmy występują m.in. na terenie kompleksu leśnego „Dubicz” oraz na północ od miejscowości Zaścianki. Powstały w efekcie przewiewania materiału piaszczystego w chłodnych i suchych warunkach późnego glacjału i początku holocenu. Inną pozostałością po epoce lodowcowej są liczne głązy narzutowe i mniejszych rozmiarów eratyki skandynawskie. W krajobrazie pól uprawnych są one szczególnie widoczne w północnej części gminy.

Wśród form terenu, których powstanie związane jest bezpośrednio z deglacją i wytapianiem się brył martwego lodu u schyłku zlodowacenia Warty, można wymienić: zajęte obecnie przez dolinę górnego Liwca rozległe zagłębienie końcowe (NW skraj opisywanego obszaru) oraz, znacznie mniejszych rozmiarów (ok. 1 km²), niecka wytopiskowa w okolicach miejscowości Kożuszki.

Współczesne dna dolin rzecznych pokrywają się z przebiegiem dawnych szlaków wód roztopowych w północnej części gminy. Charakteryzują się dość zmienną szerokością - od kilku do ok. 500 m. Ich dna są piaszczyste, miejscami zatorfione. Często z osadów piaszczystych uformowały się terasy nadzalewowe, czego przykładem może być, wznosząca się od 2 do 2,5 m ponad dno doliny, nadzalewowa terasa akumulacyjna w dolinie Krzymoszy. Wznosi się ona średnio na wysokość ok. 152,5 m n.p.m. Równiny torfowe występują m. in. w górnym biegu Krzymoszy czy w dolinie Złotej Krzywuli poniżej miejscowości Huszlew. Znaczącą powierzchnię posiada równina torfowa występująca w obrębie zagłębienia wytopiskowego Liwca (północno-zachodnie peryferie opisywanego obszaru).

Ryc. 2. Numeryczny model terenu gminy Międzyrzec Podlaski (źródło: opracowanie własne)

2.2.2. Warunki geologiczno-gruntowe

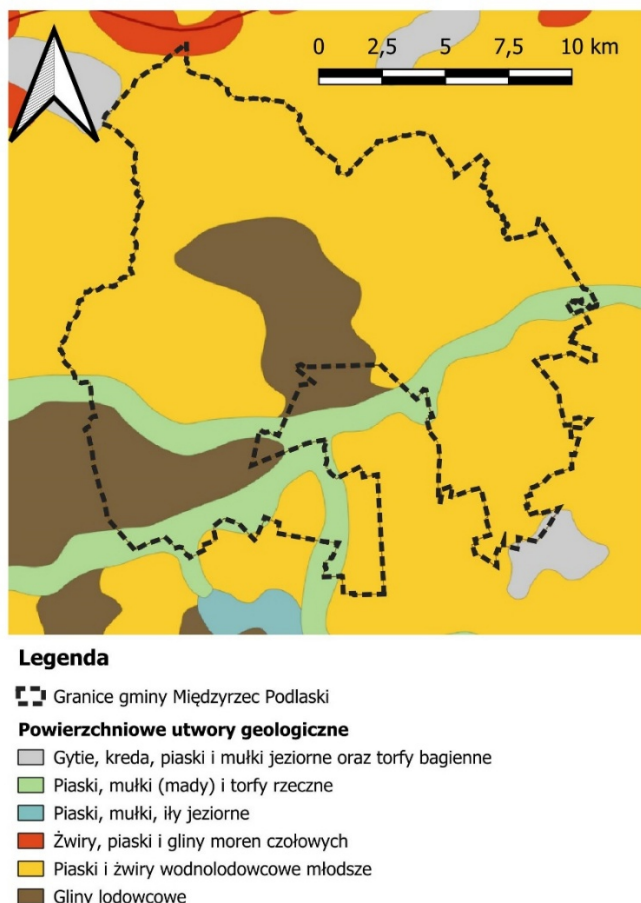
W aspekcie tektonicznym gmina Międzyrzec Podlaski położona jest na skraju platformy wschodnioeuropejskiej, w obrębie jednostki strukturalnej zrębu łukowskiego. W stosunku do sąsiedniego zapadliska podlaskiego jest ona wyniesiona o ok. 1000 m, zaś obie struktury oddziela uskok łosic o przebiegu ENE-WSW.

Utwory kredy górnej i trzeciorzędu zalegają pod utworami czwartorzędowymi. Margle należące do skał wieku kredowego, występują w profilach wiertniczych na głębokości 100 -519,5m. Bezpośrednio na nich zalegają utwory trzeciorzędowe. Zaliczają się do nich paleogeńskie osady piaszczysto-mułkowo-glaukonitowe. Stwierdzono ich występowanie na północny zachód od miejscowości Żabce na głębokości 82-105 m. Rozciągają się one na wschód, gdzie podścielają bezpośrednio osady czwartorzędowe oraz na południe. Miocen reprezentowany jest w postaci piasków kwarcowych i mułków, którym towarzyszą miejscami ropy i węgiel brunatny. Opisany obszar charakteryzuje się brakiem osadów młodszego neogenu, które zostały w dużym stopniu zniszczone w wyniku egzaracyjnej działalności lądolodu oraz erozyjnego oddziaływania wód lodowcowych.

Osady czwartorzędowe zalegają przeważnie na utworach paleogeńskich. Seria osadów czwartorzędowych pochodząca głównie z okresu zlodowaceń środkowopolskich, pokrywa cały obszar północnej części gminy Międzyrzec Podlaski. Osady starszych zlodowaceń (Nidy, Sanu, Wilgi) oraz rozdzielających je interglacjałów stwierdzone były jedynie w otworach wiertniczych. Osady czwartorzędowe stanowią ciągłą pokrywę zróżnicowaną pod względem genetycznym oraz pod względem miąższości. Miąższość osadów czwartorzędu wynosi średnio od 40 do 50 m. Zalegają one na zróżnicowanej morfologicznie powierzchni trzeciorzędowej, której deniwelacje dochodzą do 40 m. Generalnie miąższość pokrywy czwartorzędowej rośnie w kierunku północnym. Osady zlodowaceń środkowopolskich występują w postaci ciągłej powierzchni o miąższości od 0,5 do 25 m. Budują je osady zlodowacenia Odry, interglacjału lubelskiego i zlodowacenia Warty. Spąg tych osadów leży na głębokości od 120 do 140 m n.p.m. Osady czwartorzędowe wykształcone są głównie w facji lodowcowej i wodnolodowcowej. Po względem wielkości powierzchni zdecydowaną dominacją odznaczają się tu piaski i żwiry wodnolodowcowe zlodowacenia Warty. Na północy i północnym wschodzie opisywanego obszaru tworzą one zwarte pokrywy. Natomiast w południowej części (na północ od granic Międzyrzecza Podlaskiego), na powierzchni odsłaniają się odrzańskie gliny zwałowe. Występują one w południowo-zachodniej części opisywanego obszaru, w okolicach miejscowości

Halasy, Halasy Kolonia, Żabce i Tłuściec. Na obszarze części południowo-wschodniej (na wschód od doliny Piszczki) pokrywa je często cienka warstwa młodszych osadów piaszczystych. Piaski i żwiry lodowcowe zlodowacenia Odry występują na opisywanym terenie jedynie wyspowo. Niewielkie powierzchnie tych osadów występują w obrębie wsi Manie oraz Koszeliki. Niezbyt duże powierzchnie zajmują również piaski i mułki wytopiskowe zagłębienia końcowego martwego lodu z okresu zlodowacenia Warty. Osady te występują na południe od miejscowości Łuby i Kożuszki.

Ryc. 3. Powierzchniowe utwory geologiczne na tle gminy Międzyrzec Podlaski (źródło: opracowanie własne)

W dolinach rzecznych opisywanego obszaru, w czasie zlodowacenia Wisły i w holocenie, akumulowały się osady torfowe, piaski humusowe oraz mułki. Osady te charakteryzują się dużą zmiennością zarówno wertykalną jak i horyzontalną. Lokalnie pod torfami występują m.in. gytie (m.in. w odcinku źródłiskowym Krzymoszy), piaski i mułki czy żwiry. Torfy wykazują się zazwyczaj niewielką miąższością, nie przekraczającą 2 m. Wyjątkowo na obszarze misy końcowej Liwca, stwierdzono występowanie osadów torfowych o miąższości ok. 3 m.

2.2.3. Zasoby naturalne

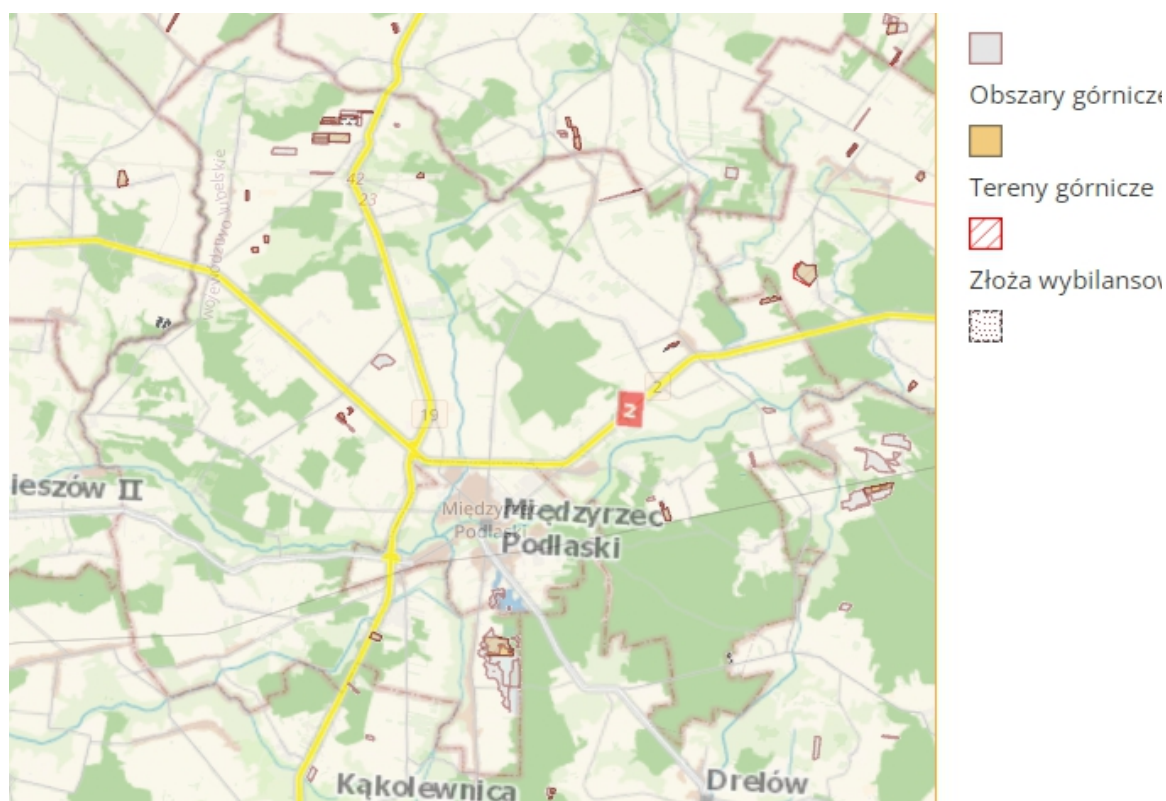
Ochronę zasobów kopalin określają przepisy ustawy Prawo geologiczne i górnicze. Ma ona na celu zabezpieczenie dostępności tych zasobów w celu ich gospodarczego wykorzystania w przyszłości. Na terenie gminy, według stanu na luty 2025 r. znajdują się 22 złoża kopalin, w grupie której występują piaski i żwiry (Bereza, Krzewica, Krzewica I, Łukowisko I, Łukowisko II, Łukowiska III, Łukowisko III.1, Łukowisko IV, Łukowisko V, Łuniew, Łuniew 1, Międzyrzec Podlaski, Puchacz, Rogoźnica, Rudniki, Sitno, Zadworne, Żabce, Żabce I, Żabce II oraz Żabce III) oraz złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej (Halasy). Na terenie gminy Międzyrzec znajduje się 20 aktualnych obszarów górniczych (część zostało zniesionych). Dodatkowo na terenie gminy wyznaczone zostały

tereny górnicze, posiadające status aktualnych. Są to: Sitno-3, Łuniew 1, Łukowisko II –1, Krzewica I, Krzewica, Łukowisko V, Łukowisko III, Bereza I, Żabce III Pole A oraz Żabce III Pole B.

Rozwój eksploatacji złóż winien być uwarunkowany ochroną środowiska jak i całego złoza poprzez:

- prowadzenie eksploatacji złóż z uwzględnieniem racjonalnego ich wykorzystania;
- stosowanie technologii zapewniających ograniczenie ujemnych skutków eksploatacji złoza na środowisko naturalne;
- przeciwdziałanie degradacji ziemi i krajobrazu poprzez sukcesywne prowadzenie rekultywacji i zagospodarowania terenów poeksploatacyjnych.

Ryc. 4. Udokumentowane złoża oraz obszary i tereny górnicze

2.2.4. Warunki wodne

Gmina Międzyrzec Podlaski jest położona w dorzeczu rzeki Krzny, stanowiącej lewobrzeżny dopływ Bugu. Na skraju gminy od strony północnej znajduje się obszar wododziałowy (dział wodny IV rzędu), pomiędzy dorzeczem Krzny a dorzeczami Liwca i Tocznej, prowadzącymi w kierunku północnym i północno-zachodnim. Dział wodny pokrywa się w przybliżeniu z linią Krzesk –Królowa Niwa –Poprzeczki –Korczówka.

Początek kształtowania się współczesnej sieci rzecznej sięga okresu interglacjału eemskiego. Sieć ta wykorzystuje dawne szlaki odpływu wód lodowcowych zlodowacenia Warty oraz zagłębienia i niecki powypiskowe. Teren gminy jest odwadniany przez lewobrzeżne dopływy Krzny: Żółtą Krzywulę, Krzymoszę i Piszczkę. Posiadają one w przybliżeniu kierunek południkowy. Główną oś hydrograficzną obszaru gminy stanowi rzeka Krzna, pełniąc jednocześnie rolę lokalnej bazy drenażu oraz korytarza ekologicznego. Krzna ma charakter rzeki nizinnej o małym spadku i względnie małej rocznej zmienności przepływu, płynąc dobrze wykształconą, zatorfioną doliną w kierunku wschodnim. W swoim górnym biegu płynie ona dwoma korytami, jako Krzna Północna i Krzna Południowa, łączącymi się na terenie Międzyrzecza Podlaskiego. Uregulowanie rzeki na niemal całej długości i wyprostowanie jej koryta spowodowało ograniczenie naturalnego meandrowania i odcięcie koryta od dawnych meandrów. Innym znaczącym przekształceniem była budowa kanału Wieprz-Krzna (funkcjonującego od 1961 r.), stanowiącego połączenie dorzeczy Krzny i Wieprza. Kanał uchodzi do

Krzny Południowej w Międzyrzecu Podlaskim. Skutkiem funkcjonowania kanału było przyjęcie dużej ilości wód obcych hydrochemicznie, co ma wpływ na ich jakość. Krzna oraz rzeki jej dorzecza są zasilane wodami opadowo-roztopowymi. Maksimum stanów wód przypada na okres wiosenny, związany z roztopami.

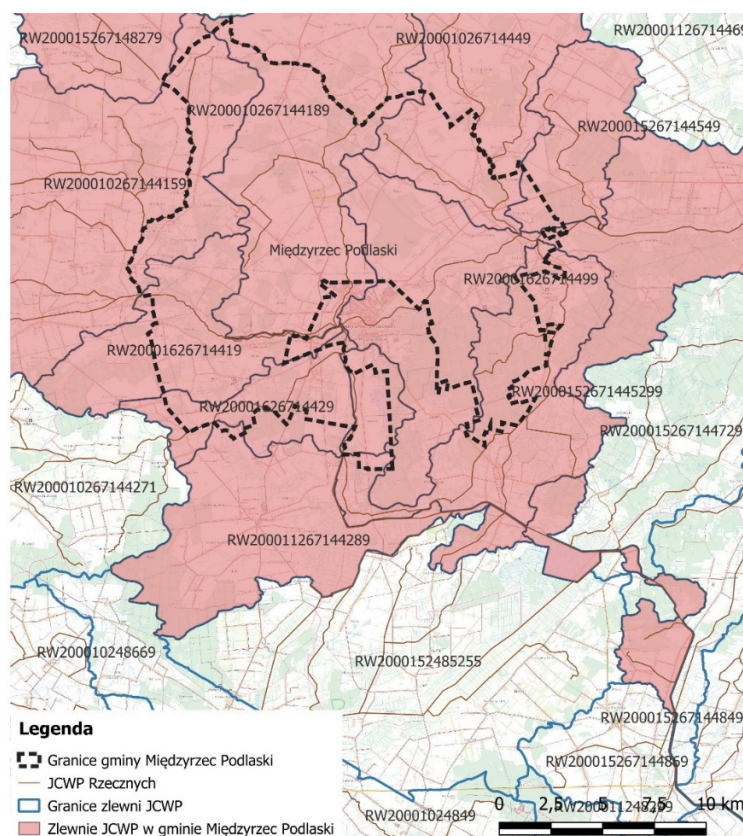
W dolinach rzecznych widoczne jest wyraźnie płytkie występowanie zwierciadła wód podziemnych. Zabiegi melioracyjne skutkujące budową gęstej sieci rowów melioracyjnych i sztucznych kanałów, w tym w dolinach rzek, zmieniły charakter i zasięg obszarów podmokłych i bagien sprzed melioracji. Gęstość sieci rzecznej (z uwzględnieniem rowów melioracyjnych) wynosi 1,65km/km².

Gmina charakteryzuje się ubóstwem wypływów źródliskowych, mogących stanowić dodatkowe zasilanie cieków, a także bardzo niewielką liczbą naturalnych zbiorników wód powierzchniowych. Oprócz drobnych (< 1 ha) zbiorników śródpolnych i śródleśnych wypełniających naturalne zagłębienia terenu (czasem sztucznie pogłębione) oraz starorzeczy w dolinie Krzny, brak jest obiektów tego typu. Do elementów hydrosfery o charakterze antropogenicznym zaliczają się zawodnione zagłębienia pokopalniane, położone głównie w południowej części gminy (6 zbiorników na wschód od miejscowości Bereza (tzw. „Jeziorka Międzyrzeckie”), zbiornik w miejscowości Sitno oraz zbiornik w okolicy miejscowości Łukowisko). Zbiornik „Żwirownia” stanowi największy (90,2 ha) i jednocześnie najstarszy obiekt w grupie Jeziorek Międzyrzeckich. Maksymalna głębokość zbiornika wynosi 12 m, natomiast średnia głębokość na większości powierzchni od 2,5 do 3,5 m. Cechą charakterystyczną wszystkich zbiorników jest stosunkowo niska temperatura wody w sezonie wegetacyjnym, ze względu na udział w zasilaniu wód gruntowych.

Teren gminy Międzyrzec Podlaski znajduje się w obrębie 9 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP), których zasięgi pokrywają się z granicami naturalnymi zlewni cieków powierzchniowych. Na terenie gminy występują następujące JCWP:

- RW2000172664189–Piszcanka
- RW200010267144159-Krzna do Krzymoszy
- RW200024266419-Krzna od Krzymoszy do Krzny Południowej
- RW20001626714429-Krzna Południowa od Dopływu spod Lipniaków do ujścia
- RW200002664289-Kanał, Wieprz-Krzna
- RW20001626714499-Krzna od Krzny Południowej do ujścia
- RW20002326645299-Dziegiarka
- RW200017266449-Krzywula
- RW200023266454-Więzienny Rów b

Ryc. 5. Położenie gminy Międzyrzec Podlaski na tle JCWP (źródło: opracowanie własne)

W obrębie omawianego obszaru wody podziemne występują w osadach czwartorzędowej i trzeciorzędowej jako wody porowe, oraz w skałach starszych kredowych i jurajskich jako wody o charakterze szczelinowo-warstwowym. Poszczególne piętra posiadają zróżnicowane zasoby wód oraz możliwości ich wykorzystania. Na opisywanym obszarze wody poziomów starszych pięter wodonośnych nie są eksploatowane, głównie ze względu na głębokość zalegania (powyżej 100 m p.p.t) oraz niekorzystne wykształcenie litologiczne skał (skały węglanowe wykształcone w facji kredy pizarskiej, których spękania w warunkach głębokiego występowania ulegają zasklepieniu, uniemożliwiając tym samym krążenie wód).

Poziom trzeciorzędowy jest głównym poziomem użytkowym wód podziemnych, posiadającym na opisywanym obszarze charakter ciągły. Warstwę wodonośną stanowią tu piaski mioceneskie oraz oligoceneskie. Wody poziomu trzeciorzędowego są wykorzystywane do celów komunalnych m.in. przez ujęcia wód zlokalizowane w Rogoźnicy i Halasach. Zasoby eksploatacyjne obu ujęć określone zostały na 66 m³/h. W południowej części obszaru objętego opracowaniem miąższość warstwy wodonośnej poziomu trzeciorzędowego wynosi 20–40 m, ulegając zmniejszeniu do 10–20 m w kierunku północnym. Zwierciadło wód o napiętym charakterze stabilizuje się na wysokości ok. 150 m n.p.m. Wykazuje ono nachylenie w kierunku południowo-wschodnim.

Poziom trzeciorzędowy jest zasilany drogą infiltracji opadów atmosferycznych przez zalegające powyżej utwory półprzepuszczalne lub z wykorzystaniem okien hydrologicznych. Duża miąższość pokrywy skał nadległych wpływa na znaczną izolację poziomów wód piętra trzeciorzędowego od potencjalnego wpływu zanieczyszczeń. Wody te cechuje więc dobra i bardzo dobra odporność na antropopresję.

Miejscami, jako poziom użytkowy wykorzystywane są także wody piętra czwartorzędowego. W jego obrębie wyróżnić można trzy poziomy użytkowe: najgłębszy (spągowy), międzymorenowy oraz przypowierzchniowy. Poziomy te cechuje różny stopień izolacji od wpływów warunków zewnętrznych, a tym samym zróżnicowana podatność na zanieczyszczenia, w zależności od sytuacji geologicznej.

Poszczególne poziomy mają charakter nieciągły, występując pojedynczo lub łącznie. Pozostają one w pośredniej lub bezpośredniej łączności hydraulicznej.

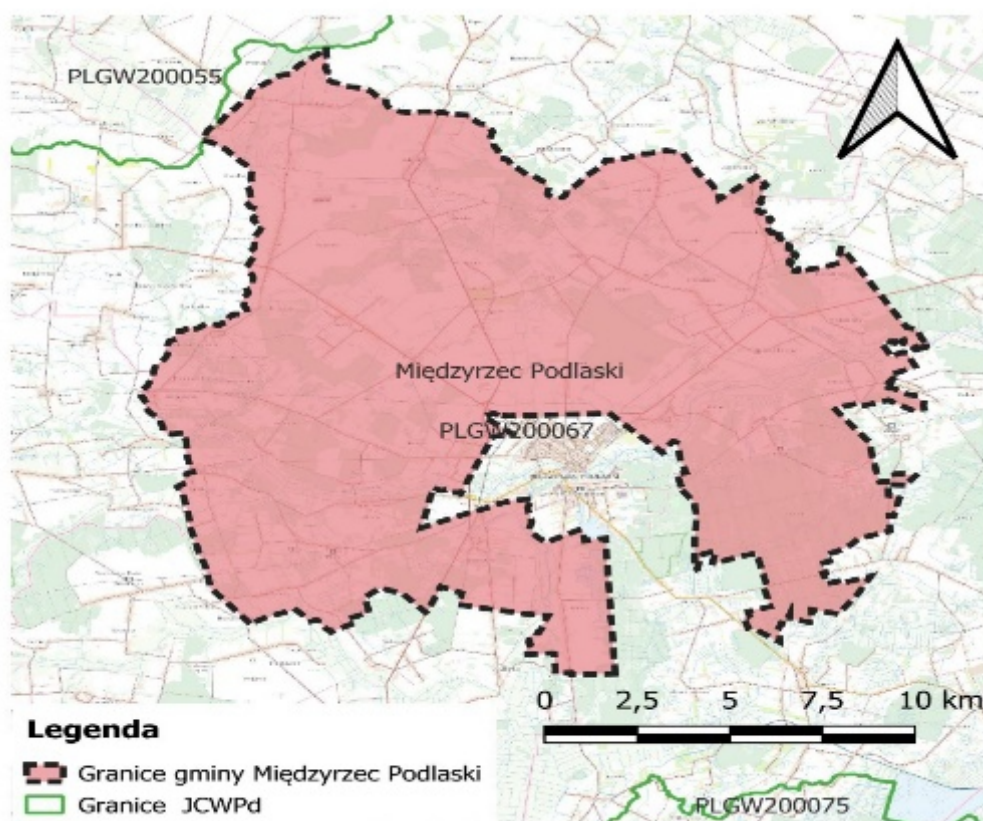
Studnie wiercone ujmują wody głównie poziomu trzeciorzędowego, natomiast studnie kopane korzystają z poziomów czwartorzędowego i trzeciorzędowego. Wody piętra czwartorzędowego, zarówno jak i trzeciorzędowego wymagają uzdatniania, ze względu na wysoką zawartość żelaza i manganu.

Zwierciadło wód podziemnych w północnej części gminy Międzyrzec Podlaski charakteryzuje się niewielkimi spadkami, wynoszącymi średnio 0,1%. Występuje współkształtność zwierciadła wód trzeciorzędowych i czwartorzędowych.

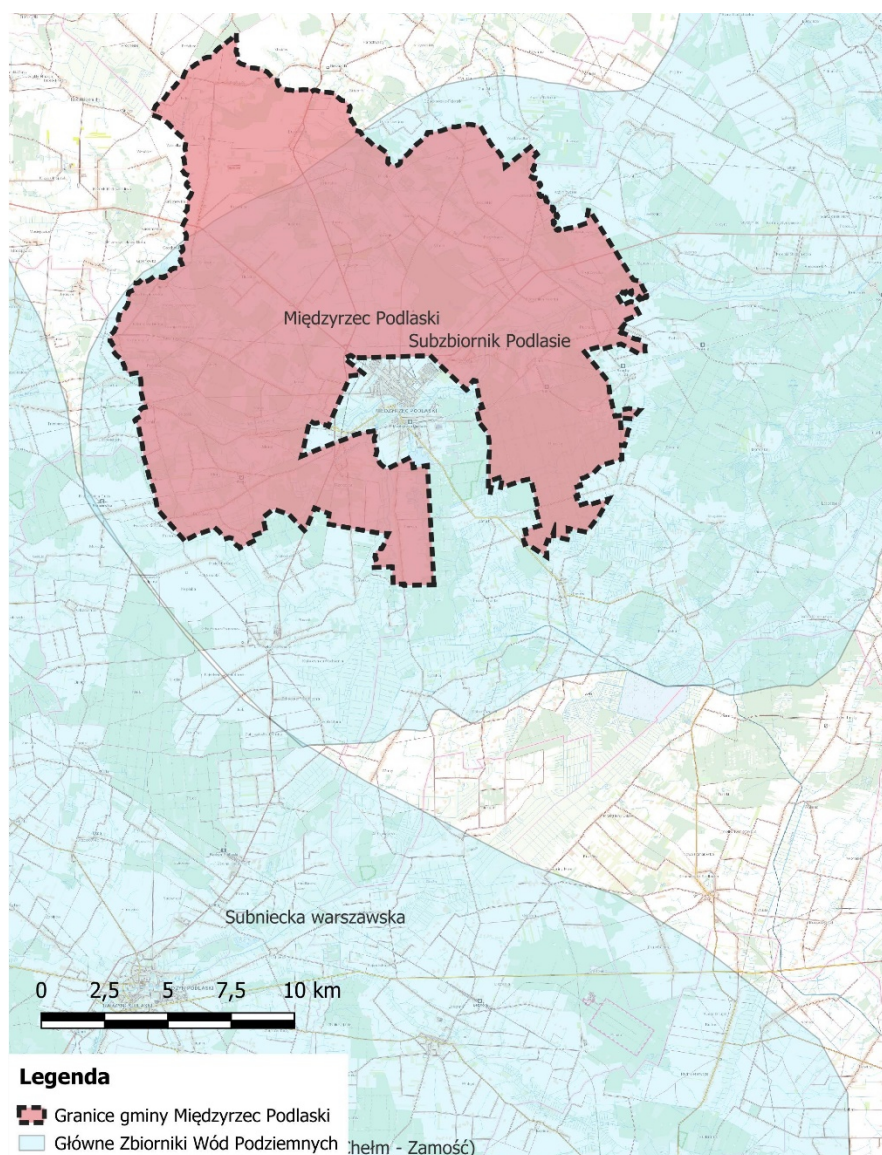
Prawie cały teren gminy Międzyrzec Podlaski położony jest na obszarze o wysokich wymogach ochrony wód głównego zbiornika wód podziemnych - Trzeciorzędowego „Subzbiornika Podlasie” (GZWP nr 224). Szacunkowe zasoby dyspozycyjne zbiornika wynoszą 15 000 m³/dobę. Rozciąga się on na powierzchni ok. 1000 km², od Międzyrzecza Podlaskiego poprzez Białą Podlaską do Janowa Podlaskiego. Podstawę wyodrębnienia zlewni chronionej rzeki Piszczki stanowiła właśnie ochrona zasobów wód subzbiornika.

Obszar analizy znajduje się w obrębie jednolitej części wód podziemnych JCWPd nr 67.

Ryc. 6. Położenie gminy Międzyrzec Podlaski na tle JCWPd (źródło: opracowanie własne)

Ryc. 7. Położenie gminy Międzyrzec Podlaski na tle Głównych Zbiorników Wód Podziemnych
(źródło: opracowanie własne)

Jakość wód

Obszar opracowania podzielony jest między 9 zlewni Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) rzecznych, które są zagrożone nieosiągnięciem celu środowiskowego ze względu na presję determinującą ich stan.

JCWP Piszczanka (RW2000172664189), to naturalna część wód, należąca do potoków lub strumieni nizinnych piaszczystych. Jej rzeczywista długość wynosi 47,66 km a powierzchnia zlewni 132,77 km². Zlewnia JCWP jest monitorowana, a ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.) wskazała dla tej JCWP umiarkowany stan ekologiczny, który determinują wskaźniki OWO, azot ogólny, fosfor fosforanowy; makrofity, bezkręgowce. Stan chemiczny nie został oceniony, a w odniesieniu do stanu ogólnego wskazano zły stan wód.

JCWP Krzna do Krzymoszy (RW200010267144159), to naturalna część wód, należąca do potoków lub strumieni nizinnych piaszczystych. Jej rzeczywista długość wynosi 115,71 km a powierzchnia zlewni 305,45 km². Zlewnia JCWP jest monitorowana, a ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-

2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.) wskazała dla tej JCWP słaby stan ekologiczny, który determinują wskaźniki OWO i fosforu fosforanowego (V); makrobezkręgowce. Stan chemiczny nie został oceniony ze względu na brak danych. W odniesieniu do stanu ogólnego wskazano zły stan wód.

JCWP Krzna od Krzymoszy do Krzyny Południowej (RW200010267144159), to naturalna część wód, należąca do rzek w dolinach o dużym udziale torfowisk. Jej rzeczywista długość wynosi 11,37 km a powierzchnia zlewni 54,00 km². Zlewnia JCWP jest monitorowana, a ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.) wskazała dla tej JCWP umiarkowany stan ekologiczny, który determinują makrobezkręgowce. Stan chemiczny nie został oceniony ze względu na brak danych. W odniesieniu do stanu ogólnego wskazano zły stan wód.

JCWP Krzna Południowa od Dopływu spod Lipniaków do ujścia (RW20001626714429), to naturalna część wód, należąca do rzek w dolinach o dużym udziale torfowisk. Jej rzeczywista długość wynosi 12,23 km a powierzchnia zlewni 32,11 km². Zlewnia JCWP jest monitorowana, a ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.) wskazała dla tej JCWP umiarkowany stan ekologiczny, który determinują wskaźniki fosforu fosforanowego; fitobentosu, makrofitów. Stan chemiczny nie został oceniony ze względu na brak danych. W odniesieniu do stanu ogólnego wskazano zły stan wód.

JCWP Kanał Wieprz-Krzna (RW200011267144289), to sztuczna część wód, sklasyfikowana w typie rzek nizinnych. Jej rzeczywista długość wynosi 148,35 km a powierzchnia zlewni 116,88 km². Zlewnia JCWP jest monitorowana, a ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.) wskazała dla tej JCWP słaby potencjał ekologiczny, który determinują wskaźniki OWO i ichtiofauny. Stan chemiczny określono poniżej dobrego, determinowanego przez wskaźniki bromowanych difenyloeterów, rtęci i heptachloru. W odniesieniu do stanu ogólnego wskazano zły stan wód.

JCWP Krzna od Krzyny Południowej do ujścia (RW20001626714499), to naturalna część wód, należąca do rzek w dolinie o dużym udziale torfowisk. Jej rzeczywista długość wynosi 69,47 km a powierzchnia zlewni 412,61 km². Zlewnia JCWP jest monitorowana, a ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.) wskazała dla tej JCWP umiarkowany stan ekologiczny, który determinują wskaźniki fosforu fosforanowego (V) i makrofitów. Stan chemiczny określono poniżej dobrego, determinowanego przez wskaźniki benzo(a)pirenu, benzo(b)fluorantenu; bromowanych difenyloeterów i rtęci. W odniesieniu do stanu ogólnego wskazano zły stan wód.

JCWP Dziegciarka (RW2000152671445299), to naturalna część wód, należąca do potoków lub strug w dolinie o dużym udziale torfowisk. Jej rzeczywista długość wynosi 44,16 km a powierzchnia zlewni 83,62 km². Zlewnia JCWP jest monitorowana, a ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.) wskazała dla tej JCWP dobry stan ekologiczny. Stan chemiczny nie został oceniony, stan ogólny również nie został oceniony z uwagi na brak danych.

JCWP Krzywula (RW20001026714449), to naturalna część wód, należąca do potoków lub strumieni nizinnych piaszczystych. Jej rzeczywista długość wynosi 48,45 km a powierzchnia zlewni 115,95 km². Zlewnia JCWP jest monitorowana, a ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.) wskazała dla tej JCWP umiarkowany stan ekologiczny, który determinują wskaźniki fosforu ogólnego, fosforu fosforanowego (V). Stan chemiczny nie został oceniony. W odniesieniu do stanu ogólnego wskazano zły stan wód.

JCWP Więzienny Rów (RW200015267144549), to naturalna część wód, należąca do potoków lub strug w dolinie o dużym udziale torfowisk. Jej rzeczywista długość wynosi 9,50 km a powierzchnia zlewni 38,03 km². Zlewnia JCWP jest monitorowana, a ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.) wskazała dla tej JCWP JCWP umiarkowany stan ekologiczny, który determinuje wskaźnik fitobentosu. Stan chemiczny nie został oceniony ze względu na brak danych. W odniesieniu do stanu ogólnego wskazano zły stan wód.

Teren opracowania leży w granicach obszaru występowania jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) nr 67 (kod: GW200067). Zasięg JCWPd nr 67 rozciąga się od Stoczka Łukowskiego na zachodzie po Brześć na wschodzie oraz od Siedliszczy na południu po Nowe Hołowczycze na północy. Zajmuje powierzchnię 5200,81 km². JCWPd jest monitorowana, a ocena stanu (2019) wg Rozporządzenia MGMIŻŚ z dnia 11.10.2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 2148) wskazała dobry stan chemiczny, ilościowy i ogólny, przy poborze rejestrowanym z ujęć wód podziemnych w ilości 16697,66 tys. m³/rok (stan na rok 2018) oraz zasobach wód podziemnych dostępnych do zagospodarowania w ilości 104579,07 tys. m³/rok (stan na rok 2018). Przy takim użytkowaniu i presji chemicznej determinującej stan wód w obrębie danej JCWPd, JCWPd nr 67 nie jest zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego, jakim jest utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ilościowego.

2.2.5. Gleby

Wpływ na kształtowanie się pokrywy glebowej - jej charakteru, miała zarówno litologia skał podłoża, jak i uwarunkowania klimatyczne oraz szata roślinna. W istotny sposób właściwości gleb ulegają modyfikacji w wyniku zmiany stosunków wodnych oraz działalności człowieka.

Na omawianym obszarze gleby zostały wykształcone w głównej mierze ze skał macierzystych, stanowiących utwory lodowcowe i wodnolodowcowe. Jedynie w zagłębieniach i dolinach rzek zostały wykształcone z utworów aluwialnych oraz torfów. Pod roślinnością lasów liściastych i mieszanych, w warunkach klimatu humidowego (o przewadze opadów nad parowaniem), wytworzyły się tu głównie gleby brunatnoziemne: gleby brunatne (właściwe oraz brunatne wylugowane), płowe oraz płowe odgórnie oglejone. Na podłożu zbudowanym z kwaśnych skał macierzystych, pod roślinnością lasów iglastych wytworzyły się gleby bielicoziemne rdzawe i bielicowe. Do najcenniejszych na opisywanym obszarze gleb należą gleby brunatne właściwe wytworzone na glinach. Występują one w dwóch płatach, w okolicach miejscowości Żabce i Halasy (3,5 km² i 1,1 km²). W ich sąsiedztwie większe powierzchnie zajmują gleby brunatne wylugowane (łącznie na opisywanym obszarze jest to ok. 32 km²). Są one wytworzone są na glinach piaszczystych oraz piaskach gliniastych mocnych. Ten typ gleb występuje także w północno-zachodniej części gminy na północ od miejscowości Koszeliki oraz północny zachód od miejscowości Zawadki.

Gleby płowe zajmują na opisywanym obszarze największe powierzchnie, występując często w kompleksie z glebami brunatnymi. Zostały one wytworzone głównie z piasków naglinowych oraz glin zwałowych (przeważnie glin lekkich). Pod względem morfologicznym gleby te przypominają gleby bielicowe, różnią się od nich jednak istotnie właściwościami chemicznymi ze względu na obecność w profilu jasnego poziomu eluwialnego. Większe wysycenie kompleksu sorpcyjnego kationami wapnia i magnezu oraz mniejszy niż w przypadku gleb bielicowych stopień zakwaszenia, upodabnia je pod względem właściwości do gleb brunatnych. Powstanie tego typu gleb związane jest ze zubażaniem górnych warstw gleby w cząstki ilaste, które wzbogacają położony głębiej poziom iluwialny, skutkiem czego następuje znaczny spadek przepuszczalności tej warstwy. Na tym poziomie dochodzi do okresowego zatrzymywania wsiąkających wód opadowych, co prowadzi do oglejenia warstw nadległych, a po wyschnięciu, do wybielenia oglejonych poziomów glebowych. Gleby płowe nie zawierają CaCO₃, zaś odczyn ich jest kwaśny. Przeciętna zawartość próchnicy wynosi ok. 2%. Gleby te charakteryzują się ponadto niską zasobnością w składniki przyswajalne (fosfor i potas) oraz niezbyt trwałą strukturą. Zastosowanie jednego wydzielenia w stosunku do gleb brunatnych i płowych, wynika z możliwości przekształcenia gleb płowych w brunatne na skutek zabiegów agrotechnicznych,

powodujących przemieszanie poziomu eluwialnego z warstwą próchniczą. Gleby rdzawe i bielcowe zajmują stosunkowo niewielkie powierzchnie opisywanego obszaru. Wytworzone są one z piasków gliniastych oraz piasków gliniastych mocnych pylastych. Można je zlokalizować w centralnej części badanego obszaru, wzdłuż drogi Międzyrzec Podlaski – Zaścianki oraz na niewielkim płacie w okolicach miejscowości Tłuściec.

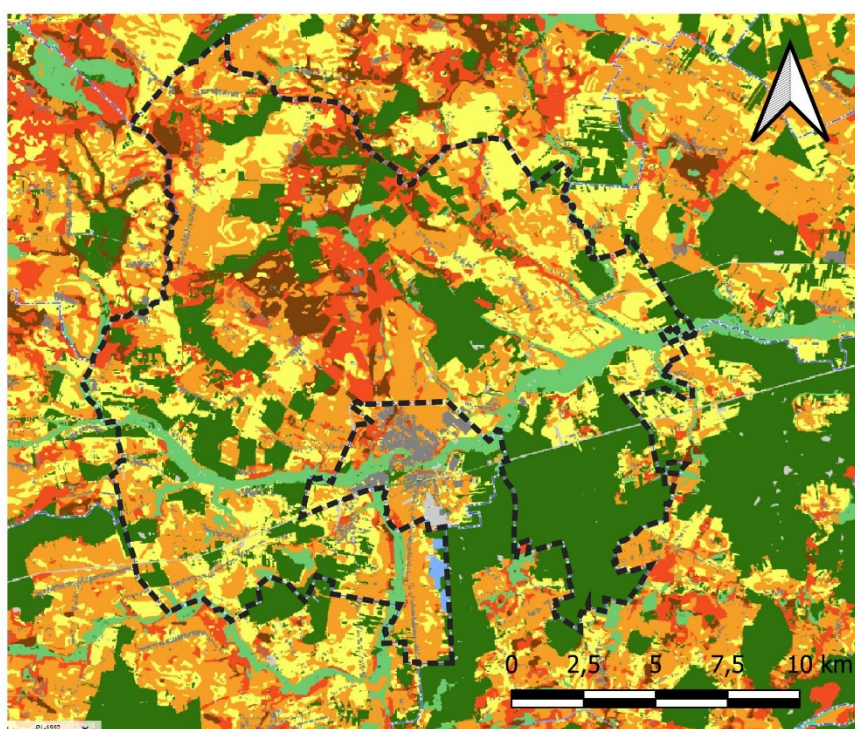
Istotnym udziałem w pokrywie glebowej charakteryzują się gleby hydrogeniczne i semihydrogeniczne, głównie ze względu na dość duży odsetek obszarów podmokłych. Czarne ziemie wytworzone na piaskach gliniastych i glinach występują w dolinach rzecznych oraz podmokłych obniżeniach, m. in. w dolinie Piszczki, w obniżeniu Dopytywu spod Zasiadek czy pomiędzy miejscowościami Dołhotówka i Łukowisko. Gleby murszowomineralne i murszowate wytworzyły się w wyniku obniżania się poziomu wód gruntowych. Występują one na podłożu torfów, murszów i namułów zalegających na piaskach słabo gliniastych, utworach pyłowych wodnego pochodzenia niekiedy na glinach lub iłach. Występują one powszechnie w dolinach Piszczki (w górnym jej biegu), Dopytywu spod Zaścianek czy Krzymoszy. W dolinie Złotej Krzywuli oraz w północnej części omawianego obszaru stwierdzono występowanie gleb torfowomułowych, zaś w obniżeniu Dopytywu spod Mań pomiędzy lasem Dubicz i Usak oraz w dolinie Krzyny - gleb torfowych.

Struktura gleb charakteryzuje się przewagą gruntów ornych niskich klas bonitacyjnych. Największe powierzchnie zajmują grunty klasy IVb i V, mniej jest gleb klasy VI. Sporadycznie występują gleby klas III i II. Wśród użytków zielonych przeważają grunty klas IVz i Vz, mniej jest użytków klas IIIz i VIz. Pod względem kompleksów rolniczej przydatności gleb przeważają gleby kompleksów IV, V i VI (kompleks żytni bardzo dobry, dobry i słaby). Gleby kompleksu II (kompleks pszeniczny dobry) - brunatne właściwe, występują w okolicach miejscowości Halasy.

Konsekwencją obecności kwaśnych skał macierzystych, czynnika klimatycznego (przewaga opadów nad parowaniem) oraz zakwaszającego wpływu roślinności na terenach leśnych jest przewaga gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych ($\text{pH} < 5,5$). Najczęściej stwierdzane pH górnych poziomów glebowych gleb ornych obszaru objętego opracowaniem wahało się od 5 – 5,5. Do gleb posiadających odczyn, pozwalający na zaliczenie do klasy obojętnych (pH ok. 7), należy zaliczyć gleby brunatne właściwe w okolicach Halasów. W celu poprawy i utrzymania produktywności gleby kwaśne wymagają intensywnego wapnowania. Przy zachowaniu właściwej kultury rolnej mogą być dość efektywnie wykorzystywane rolniczo. Istotny problem w aspekcie uprawy większości gleb na obszarze gminy stanowi wysoki udział części szkieletowych w postaci żwirów, kamieni i głazów pochodzenia skandynawskiego.

W oparciu o waloryzację agroekologiczną rolniczej przestrzeni produkcyjnej województwa lubelskiego opracowaną przez IUNG w Puławach syntetyczny wskaźnik jakości i przydatności rolniczej gleb wynosi dla gminy Międzyrzec Podlaski 59,9 pkt. Płaskie ukształtowanie terenu, nie stwarza zagrożenia gleby erozją wodną powierzchniową. Istotne zagrożenie wg. ocen IUNG stwarza natomiast erozja wietrzna. Rolniczą przydatność gleb na obszarze gminy można uznać za umiarkowaną, zaś warunkiem ich efektywnego wykorzystywania do rozwoju rolnictwa jest utrzymywanie należytej kultury rolnej i właściwych stosunków wodnych.

Ryc. 8. Podatność gleb na suszę gminy Międzyrzec Podlaski (źródło: opracowanie własne)

Legenda

Granice gminy Międzyrzec Podlaski

Kategoria gleby

Kategoria I - bardzo podatna

Kategoria II - podatna

Kategoria III - średnio podatna

Kategoria IV - mało podatna

Obszary nieklasyfikowane

Użytki rolne na glebach organicznych i pochodzenia organicznego

Tereny komunikacyjne, nieużytki

Wody

Lasy, zadrzewienia

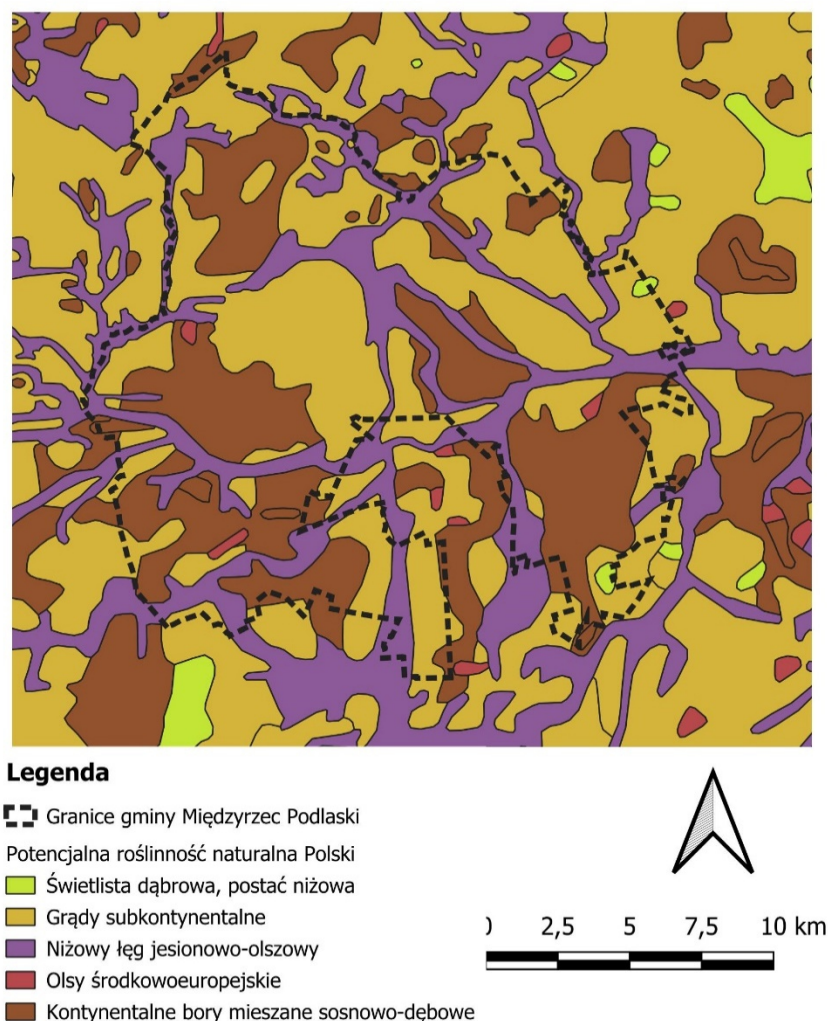
Tereny zurbanizowane

2.2.6. Szata roślinna i świat zwierzęcy

Szata roślinna

W oparciu o podział geobotaniczny W. Szafera i B. Pawłowskiego (1972), obszar gminy Międzyrzec Podlaski zalicza się do Okręgu Łukowsko-Siedleckiego w Krainie Podlaskiej (Państwo: Holarktyka, Obszar: Eurosyberyjski, Prowincja: Środkowoeuropejska Niżowo-Wyżynna, Dział: Bałtycki, Poddział: Pas Wielkich Dolin). Roślinność potencjalną północnej części gminy, według regionalizacji geobotanicznej Polski (Matuszkiewicz i in. 1995), stanowią: kontynentalne bory mieszane *Quercopiceetum*, ubogie grądy subkontynentalne *Tilio-Carpinetum* oraz w obrębie dolinnych siedlisk podmokłych (takich jak doliny rzeki Piszczki, Złotej Krzywuli i Krzymoszy) lasy (łęgi) jesionowo-olszowe *Fraxino-Alnetum* (*Circaealnetum*). W obrębie zabagnionych zagłębień terenu roślinność potencjalną stanowią łęgi olszowe, torfowiska przejściowe i trzęsawiska. Świat roślinny omawianego okręgu stanowi jedynie 127 gatunków środkowoeuropejskich i 121 gatunków borealnych. Niemal całkowicie nie występują tutaj gatunki stepowe, górskie, atlantyckie, pontyjskie i śródziemnomorskie.

Ryc. 9. Potencjalna roślinność naturalna Polski na tle gminy Międzyrzec Podlaski (źródło: opracowanie własne)

Do gatunków typowych z grupy gatunków leśnych występują tutaj: lipa drobnolistna (*Tilia cordata*), grab zwyczajny (*Carpinus betulus*), brzoza omszona (*Betula pubescens*), leszczyna (*Corylus avellana*), jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*), dąb szypułkowy (*Quercus robur*), olsza czarna (*Alnus glutinosa*), świerk pospolity (*Picea abies*) a w runie: zawilec gajowy (*Anemone nemorosa*), kosmatka owłosiona (*Luzula pilosa*), marzanka wonna (*Galium odoratum*), gajowiec żółty (*Galeobdolon luteum*), macierzanka zwyczajna (*Thymus pulegioides*), siedmiopalecznik błotny (*Comarum palustre*), borówka czarna (*Vaccinium myrtillus*), borówka bagienna (*Vaccinium uliginosum*), borówka brusznica (*Vaccinium vitisidaea*), wietlica samicza (*Athyrium filixfemina*), nerecznica samcza (*Dryopteris filixmas*). W obrębie torfowisk rosną wełnianka wąskolistna (*Eriophorum angustifolium*), wełnianka pochwowata (*Eriophorum vaginatum*), żurawina błotna (*Oxycoccus palustris*). Rośliny rzadkie są tutaj reprezentowane przez jęczyznik zwyczajny (*Phyllitis scolopendrium*), pokrzyk wilczą jagodę (*Atropa belladonna*), koniczynę długokłosową (*Trifolium rubens*), turówkę leśną (*Hierochloe australis*), brzozę niską (*Betula humilis* Schrank), gnidosza królewskiego (*Pedicularis sceptrumcarolinum*), rosiczkę długolistną (*Drosera anglica*), wełniankę delikatną (*Eriophorum gracile*), widłaka spłaszczonego (*Diphasiastrum complanatum*) i zimozioła północnego (*Linnaea borealis*).

W strukturze pokrycia terenu opracowania roślinnością, dominują pola uprawne (ok. 65% powierzchni) z roślinami uprawnymi oraz towarzyszącymi im gatunkami polnymi. Występujące tutaj zwarte kompleksy leśne - "Las Dubicz" zawierający cenne przyrodniczo i hydrograficznie torfowiska

oraz "Las Dębina", pełnią istotną rolę wodochronną w zlewni Piszczki. „Las Dębina” stanowi ponadto projektowany rezerwat przyrody starodrzewia dębowego "Dębina Halasowska".

W sąsiedztwie niemal wszystkich wsi występują niewielkie, izolowane lasy. Zgrupowania drzew i krzewów poza lasami tworzą sady, ogrody działkowe, zieleń cmentarna, ogródki przydomowe oraz zadrzewienia śródpolne, przydrożne i wzdłuż cieków wodnych oraz wokół zabudowań.

Skład gatunkowy lasów stanowią w głównej mierze sosna z udziałem świerka, dębu szypułkowego i brzozy. W zagajnikach przeważają gatunki pionierskie (klony, brzozy, olsze). Na terenach otwartych dominują gatunki liściaste: dęby, klony, topole, jesiony, lipy, brzozy oraz olsze. Lasy są w większości mniej lub bardziej przekształcone antropogenicznie, głównie w wyniku gospodarki zrębowej. Fragmenty lasów, które zachowały naturalny charakter, odpowiadają swoim składem gatunkowym potencjalnej roślinności naturalnej tego terenu.

W obrębie opisywanego obszaru udokumentowano obecność dwóch gatunków roślin objętych ochroną częściową: grążela żółtego (*Nuphar lutea*), konwalii majowej (*Convallaria majalis*) oraz dwóch gatunków częściowo chronionych mszaków: gajnika lśniącego (*Hylocomium splendens*) oraz widłozęba miotłowego (*Dicranum scoparium*).

Fauna

Fauna gminy Międzyrzec Podlaski, wg A. Kostrowickiego (1999), należy do podokręgu Wielkopolsko-Podlaskiego (okręg Środkowopolski, podregion środkowy regionu Środkowoeuropejskiego, Obszar Europejski, Prowincja Nemoralna, Kraina Eurosyberyjska, Podpaństwo: Palearktyka, Państwo: Holarktyda). Podokręg ten rozciąga się od międzyrzecza Warty i Noteci, przez całą Polskę środkową aż do środkowego odcinka doliny Bugu. Charakteryzuje się mieszaniną gatunków ze wszystkich części kraju (wschodnich, zachodnich, północnych i południowych) oraz brakiem gatunków charakterystycznych wyłącznie dla tego obszaru. Faunę opisywanego obszaru charakteryzuje stosunkowo niewielka liczba gatunków, ograniczając siedliska w głównej mierze do typowych gatunków polno-łąkowych oraz leśnych.

W oparciu o inwentaryzację faunistyczną sporządzoną przez Zakład Planowania Przestrzennego i badań Ekologicznych „EKOS” (2009) na opisywanym terenie stwierdzono występowanie gatunków chronionych priorytetowych wymienionych w zał. Nr I Dyrektywy Ptasiej. W okolicy wsi Dołhołęka występuje stanowisko orlika krzykliwego (*Aquila pomarina*). W okolicach miejscowości Dołhołęka, Manie i Przyłuki, na północ od Międzyrzecza Podlaskiego występuje derkacz (*Crex crex*). Opisywany teren charakteryzuje się ponadto obecnością terytoriów lęgowych i rewirów żerowania gatunków chronionych wymienionych w zał. Nr I Dyrektywy Ptasiej: gąsiorka (*Lanius collurio*), jarzębatki (*Sylvia nisoria*), błotniaka stawowego (*Circus aeruginosus*), błotniaka łąkowego (*Circus pygargus*), bociana białego (*Ciconia ciconia*), ortolana (*Emberiza hortulana*), lerka (*Lullula arborea*), dzięcioła czarnego (*Dryocopus martius*), świergotka polnego (*Anthus campestris*). Pod względem liczebności gniazd bociana białego wyróżniają się miejscowości Łuniew, Łukowisko, Manie, Przyłuki oraz Dołhołęka.

Żerowiska nietoperzy z gatunku nocek rudy (*Myotis daubentonii*) oraz obecność bobra europejskiego (*Castor fiber*) zaobserwowano w pobliżu miejscowości Manie oraz Przyłuki. Gatunki te są zaliczane do gatunków chronionych, wymienionych w załączniku Nr II i NR IV Dyrektywy Siedliskowej. Ślady bytności bobrów w dolinach rzecznych były dość powszechnie widoczne, zwłaszcza we wschodniej części obszaru podczas wizji terenowej.

Wśród powszechnie występujących zwierząt leśnych można wymienić sarnę, jelenia, dziką, łosia, kunę leśną, zającą. Do przedstawicieli leśnej awifauny zaliczają się dzięcioł, zięba, drozd, kukułka, wrona siwa. W obrębie pól uprawnych spotkać można natomiast pliszkę żółtą, wróbla i skowronka, w sąsiedztwie zabudowań występują jaskółka, słowik, szpak, bocian biały. Korzystne warunki siedliskowe zapewniają ptakom - obecność lasów z rozbudowaną granicą polno-leśną, podmokłości jak również obecność terenów łąk i pól. Ptakom sprzyja również niewielkie zaludnienie terenu oraz znikomy ruch turystyczny. Do przedstawicieli płazów i gadów zaliczają się tutaj: kumak nizinny, żaby wodne, ropuchy (zielona, zwyczajna), rzekotka drzewna, jaszczurki oraz zaskroniec.

2.2.7. Krajobraz

Krajobraz gminy Międzyrzec Podlaski to krajobraz staroglacjalny, o charakterze równinny, z zaznaczającymi się pozostałościami rzeźby glacialnej i fluwioglacjalnej. Licznie występują głązy narzutowe, osiągające niekiedy znaczne rozmiary. Materiał skandynawski dość powszechnie wykorzystywany jest w budownictwie (głównie do budowy budynków gospodarczych). Istotną składową krajobrazu kulturowego są także, wciąż dostrzegalne w krajobrazie, elementy tradycyjnego budownictwa wiejskiego - pojedyncze chaty kryte strzechą spotykane są jeszcze w wielu wsiach opisywanego obszaru. W zabudowie dominuje charakter zespołów mieszkaniowych jednorodzinnych i zagrodowych, w których zlokalizowane są ośrodki usług i miejsc pracy związane z rolnictwem lub działalnością pozarolniczą.

2.2.8. Klimat lokalny, stan powietrza atmosferycznego oraz klimat akustyczny

W oparciu o podział na regiony klimatyczne (Woś 1999) obszar gminy znajduje się w Podlasko-Poleskim regionie klimatycznym. Charakteryzuje się on relatywnie małą liczbą dni z pogodą umiarkowaną ciepłą (119 w ciągu roku, w tym 70 pochmurnych) oraz umiarkowaną ciepłą z opadem (55 w roku). Pogoda dość mroźna, słoneczna, bez opadu występuje tu częściej niż w innych regionach Polski. Na omawianym terenie, przeważają w skali całego roku wiatry z sektora zachodniego: SW, W, NW. Wilgotne powietrze, które przynoszą, zimą jest cieplejsze, a latem chłodniejsze niż napływające ze wschodu. Wiatr osiąga średnią roczną prędkość ok. 3,8 m/s. Prędkość wiatru w przebiegu rocznym jest zróżnicowana, charakteryzując się największymi wartościami od listopada do kwietnia. Wiatry silne występują średnio w roku przez 12 dni, mało jest dni bezwietrznych.

Klimat występujący na badanym obszarze wykazuje cechy kontynentalizmu, charakteryzujące się: dużą roczną amplitudą temperatury (około 22 °C, o wartościach wzrastających w kierunku wschodnim), przewagą opadów w półroczu letnim, małą wilgotnością powietrza, skróceniem okresów przejściowych (przedwiośnia i przedzima), krótkim okresem wegetacyjnym (190-205 dni ze średnią dobową temperaturą wyższą od 5°C) oraz dość dużą (110 –135 dni) liczbą dni z przymrozkiem. Lato jest wczesne, długie i ciepłe, zima –długa i mroźna. Średnia roczna temperatura kształtuje się na poziomie 7,3 °C. Kształtowanie się przebiegu temperatury powietrza na przestrzeni roku nie odbiega od stosunków termicznych zarówno w Polsce jak i w województwie lubelskim. Najzimniejszym miesiącem jest styczeń (ze średnią roczną temperaturą 3,8 °C), a najcieplejszym –lipiec (18,2 °C). Zima trwa od 101 do 110 dni. Suma opadów rocznych wynosi 548 mm (średnia z wielolecia), z przewagą opadów w półroczu letnim (356 mm) nad opadami półrocza zimowego (192 mm). Występowanie długotrwałych okresów bezopadowych (ponad 10 dni) stanowi bardzo niekorzystną cechę rocznego rozkładu opadów. Średnia liczba dni z burzami wynosi na analizowanym obszarze około 16 dni i jest najniższa w województwie lubelskim. Dość długi jest okres zalegania pokrywy śnieżnej, wynosząc 72–90 dni, trwając zazwyczaj od początku grudnia do marca.

Przeważającą część obszaru opracowania stanowią równinne tereny o charakterze rolniczym oraz tereny zalesione. Charakteryzują się one dobrymi i średnimi warunkami topoklimatycznymi, przeciętnym nasłonecznieniem i dobrym usłonecznieniem, dobrymi stosunkami termicznymi, podwyższoną wilgotnością względną oraz wysokimi opadami.

Na omawianym terenie niesprzyjające warunki topoklimatyczne mogą występować w dolinach rzek oraz w obniżeniach bezodpływowych. Charakteryzują się one niekorzystnymi warunkami termicznymi i wilgotnościowymi, słabą wentylacją, częstymi i długo zalegającymi mgłami, inwersją termiczną, złym usłonecznieniem, podatnością na immisję zanieczyszczeń oraz przymrozkami radiacyjnymi.

Jakość powietrza

Zgodnie z załącznikiem do ustawy *Prawo Ochrony Środowiska* w zakresie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza, gmina Międzyrzec Podlaski położona jest w zasięgu strefy lubelskiej, ustanowionej dla celów oceny jakości powietrza pod kątem zawartości ozonu, dwutlenku

siarki, tlenków azotu, tlenku węgla i benzenu, pyłu zawieszonego PM10 oraz zawartego w tym pyłe ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu, a także pyłu zawieszonego PM2,5.

Zgodnie z dokumentem „Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubelskim. Raport wojewódzki za rok 2023” opracowanym przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Lublinie Departamentu Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, strefa lubelska została zakwalifikowana do klasy A według kryteriów odniesionych do ochrony zdrowia, w zakresie zawartości: dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), tlenku węgla (CO), benzenu (C₆H₆), pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 według poziomu dopuszczalnego I fazy oraz zawartości ołowiu (Pb), arsenu (As), kadmu (Cd), niklu (Ni) i benzo(a)pirenu (B(a)P) w pyłe zawieszonym PM10. W przypadku ozonu (O₃) według poziomu celu długoterminowego strefę zaliczono do klasy D2, a według poziomu docelowego – do klasy A. Natomiast w zakresie zawartości pyłu zawieszonego PM2,5 z uwzględnieniem poziomu dopuszczalnego II fazy strefę zakwalifikowano do klasy A1.

Kwalifikacja do klasy A oznacza, że w tym zakresie stężenia zanieczyszczenia nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych. Kwalifikacja do klasy B, że w tym zakresie stężenia zanieczyszczenia przekraczają poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji. Kwalifikacja do klasy C oznacza, że stężenia zanieczyszczenia przekraczają poziomy dopuszczalny powiększone o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalny, poziomy docelowy. Klasyfikacja do klasy D1 oznacza przekroczenie poziomów dopuszczalnych i docelowych, ale bez przekroczenia poziomu celu długoterminowego, natomiast klasyfikacja do klasy D2 oznacza przekroczenie poziomów dopuszczalnych i docelowych oraz poziomu celu długoterminowego.

W ostatnim dziesięcioleciu można zauważyć stopniową poprawę jakości powietrza pod względem zanieczyszczenia powietrza pyłem. W 2023 roku średnioroczne i dobowe stężenia pyłu zawieszonego PM10 w stosunku do roku 2022 znacznie się obniżyły i na terenie całego województwa nie przekroczyły poziomów dopuszczalnych.

Przeprowadzona ocena jakości powietrza wykazała brak przekroczeń w 2023 roku poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5. Na wszystkich stanowiskach pomiarowych został dotrzymany poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM2,5 dla fazy II (20 µg/m³). W porównaniu do roku 2022 wartości stężeń tego zanieczyszczenia, podobnie jak pyłu zawieszonego PM10, znacznie się obniżyły. W sezonie letnim rejestrowany był wzrost stężeń ozonu, spowodowany obecnością w atmosferze jego prekursorów oraz, w dużej mierze, warunkami meteorologicznymi. W 2023 roku nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego ozonu określonego dla kryterium ochrony zdrowia ludzi. Stwierdzono jednak, podobnie jak w latach poprzednich, przekroczenie poziomu celu długoterminowego na stacjach pomiarowych w województwie.

W odniesieniu do kryterium ochrony roślin, w 2023 roku pomiary jakości powietrza oraz wyniki obiektywnego szacowania w oparciu o wyniki modelowania nie wykazały przekroczeń poziomów dopuszczalnych określonych dla dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz poziomu docelowego ozonu. Przekroczenie w strefie lubelskiej stwierdzono w przypadku ozonu w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego.

Sejmik Województwa Lubelskiego przyjął uchwałę nr XVII/292/2020 z dnia 27 lipca 2020 roku „Program ochrony powietrza dla strefy aglomeracja lubelska ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz docelowego benzo(a)pirenu”. Obecnie na terenie województwa obowiązuje uchwalona przez Sejmik Województwa Lubelskiego w czerwcu 2023 roku jego aktualizacja. Program ochrony powietrza jest dokumentem przygotowanym w celu określenia działań, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia wartości dopuszczalnych lub docelowych substancji w powietrzu. Podjęcie właściwych działań musi być poprzedzone zidentyfikowaniem przyczyn ponadnormatywnych stężeń oraz rozważenia możliwych sposobów ich likwidacji. Program stanowi element polityki ekologicznej regionu, stąd ujęte w nim działania muszą być zintegrowane z istniejącymi planami, programami, strategiami o zasięgu ponadregionalnym i regionalnym, czyli wpisywać się w realizację celów makroskalowych oraz celów regionalnych i

lokalnych. Za niezbędne uważa się uwzględnienie uwarunkowań gospodarczych, ekonomicznych i społecznych.

Dokument prawny w zakresie ochrony powietrza dla województwa lubelskiego stanowi uchwała nr XXIII/388/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 19 lutego 2021 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa lubelskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Uchwała „antysmogowa” ma na celu zapobieganie negatywnemu oddziaływaniu na środowisko lub zabytki instalacji, w których następuje spalanie paliw. Termin wdrażania nowych zasad na terenie województwa obejmuje okres od 1 maja 2021 r. Dotyczą one zakazu spalania: miałów węglowych, mułów węglowych, flotokonzentratów oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem; węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z jego wykorzystaniem, węgla kamiennego, który nie spełnia któregokolwiek z wymagań określonych w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw energii oraz ministra właściwego do spraw klimatu wydanego na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 3a ust. 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw; paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem węgla kamiennego, które nie spełniają któregokolwiek z wymagań określonych w rozporządzeniu, o jakim mowa w pkt 3; biomasy, w rozumieniu § 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Klimatu z dnia 24 września 2020 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów (Dz.U. z 2020 r. poz. 1860), której wilgotność przekracza 20%.

Klimat akustyczny

Jednym z ważniejszych powodów pogarszania się standardów życia mieszkańców jest hałas, stanowiący znaczącą uciążliwość środowiskową. Głównym źródłem hałasu na terenie gminy Międzyrzec Podlaski jest ruch komunikacyjny odbywający się drogami krajowymi, wojewódzkimi, drogami powiatowymi oraz gminnymi. Największe natężenie ruchu, a tym samym emisje największych poziomów hałasu występuje na oraz wzdłuż dróg krajowych nr 2 i 19 a także dróg wojewódzkich nr 806 i 813. Prawdopodobne jest, że w najbliższych latach natężenie ruchu kołowego (w tym maszyn rolniczych) będzie wzrastać, co przyczyni się do zwiększenia natężenia hałasu w sąsiedztwie tych szlaków. Dokuczliwość hałasu stwierdzono również dla wszelkich zabudowań usytuowanych przy szlakach komunikacyjnych i osób w nich mieszkających. Wśród działań wpływających pośrednio na zmniejszenie uciążliwości hałasu wymienia się realizację autostrady i drogi ekspresowej S19, realizację inwestycji z zakresu przebudowy (w tym budowy obwodnic) bądź modernizacji dróg (m.in. realizacja tzw. cichych nawierzchni), a także poprzez tworzenie wzdłuż tras o wysokim natężeniu ruchu pasów zieleni izolacyjnej. Źródło hałasu stanowi także linia kolejowa, przebiegająca przez teren gminy. W ocenie hałasu szynowego należy uwzględnić takie czynniki, jak m.in., rodzaj taboru kolejowego, jednostki napędowej czy rodzaj podłoża i warunki otoczenia linii kolejowych.

Generalny Pomiar Ruchu (GPR), obejmujący drogi krajowe oraz wojewódzkie przeprowadzany jest na terenie kraju w odstępach 5-cio letnich. Stanowi on podstawowe źródło informacji o ruchu drogowym w Polsce. Ostatni GPR przeprowadzony został w roku 2022 według metody zapewniającej porównywalność wyników. W oparciu o wyniki GPR największe natężenie ruchu pojazdów silnikowych na terenie gminy występuje na odcinku drogi krajowej nr 2 (odcinek Międzyrzec Podlaski -Styrzynieć) i wynosi 11151 poj./dobę oraz Międzyrzec Podlaski /obwodnica/ - 10175 poj./dobę.

Tab. 1. Wyniki GPR przeprowadzonego dla dróg krajowych i wojewódzkich przebiegających przez teren gminy Międzyrzec Podlaski w 2020/2021 r.

Nr drogi	Odcinek	Średnie dobowe natężenie ruchu 2021r. (2015r.)
DK 2	Zbuczyn –Międzyrzec Podl.	8570 (6857)
	Międzyrzec Podlaski /obwodnica/	10175 (8205)

	Międzyrzec Podlaski -Styrzyniec	11151 (9950)
DK19	Łosice –Międzyrzec Podlaski	4833 (6026)
	Międzyrzec Podlaski /obwodnica/	7676 (6972)
	Międzyrzec Podlaski –Radzyń Podlaski	7641 (6979)
DW813	Międzyrzec Podlaski -Rudno	1113 (6172)

źródło: opracowanie własne na podstawie Generalnego Pomiaru Ruchu 2022

Badania prowadzone w 2022 r. w ramach monitoringu hałasu przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska oraz zgromadzone wyniki pochodzące od prawnie zobowiązanych do ich przekazania podmiotów, a także zrealizowane w 2022 r. strategiczne mapy hałasu wykazały, że poziom zagrożenia, zwłaszcza hałasem drogowym, jest w dalszym ciągu znaczny.

W dniu 19.06.2024 r. uchwałą nr III/44/2024 Sejmik Województwa Lubelskiego przyjął „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubelskiego”, którego celem jest zmniejszenie liczby osób narażonych na negatywne skutki zdrowotne powodowane hałasem, tj. ograniczenie liczby osób dotkniętych szkodliwym skutkiem hałasu w postaci znacznej uciążliwości, zaburzeń snu i ryzyka wystąpienia choroby niedokrwiennej serca. Cel ten realizowany jest za pomocą określonych w niniejszym programie działań w zakresie ochrony przed hałasem, planowanych do realizacji w latach 2024-2029. Program stanowi strategiczną ocenę stanu klimatu akustycznego na terenie województwa lubelskiego wraz z określeniem kierunków działań naprawczych, które w trakcie obowiązywania dokumentu powinny zostać zrealizowane w celu poprawy środowiska akustycznego na analizowanym obszarze. Program swoim zakresem obejmuje tereny, dla których została wykonana ocena w ramach strategicznych map hałasu. W odniesieniu do drogi wojewódzkiej nr 813 w Programie wskazuje się budowę obwodnicy Międzyrzecza Podlaskiego w ciągu tej drogi.

Postępujący rozwój gospodarczy powoduje powstawanie nowych zakładów przemysłowych oraz rozbudowę lub modernizację już funkcjonujących. Działające zakłady, szczególnie usytuowane w bezpośrednim sąsiedztwie terenów wymagających ochrony przed hałasem są często źródłem uciążliwości akustycznej dla otoczenia. Oddziaływanie akustyczne zakładów przemysłowych ma charakter punktowy. O wpływie zakładu na klimat akustyczny środowiska decyduje jego lokalizacja. W Gminie Międzyrzec Podlaski ilość podmiotów mogących potencjalnie stanowić zagrożenie dla klimatu akustycznego (głównie dotyczy to branży przemysłowej) jest niewielka.

Emisja pól elektromagnetycznych

Urządzenia, które emitują fale elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości w postaci radiofal o częstotliwości od 0,1 do 300 MHz i mikrofal od 300 do 300 000 MHz, umieszczone w środowisku naturalnym, mają ujemny wpływ na stan środowiska i zdrowie ludzi. Do głównych, sztucznych źródeł emisji pól elektromagnetycznych stanowiących zagrożenie dla środowiska należą:

- linie i stacje elektroenergetyczne –źródła pól elektrycznych i magnetycznych o częstotliwości 50 Hz;
- instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne –urządzenia wytwarzające pola elektromagnetyczne o częstotliwości od ok. 0,1 MHz do ok. 100 GHz.

Sieci najwyższych napięć (NN)

Na obszarze gminy Międzyrzec Podlaski nie funkcjonuje infrastruktura sieci przesyłowych najwyższych napięć. Plan Rozwoju Krajowego Systemu Elektroenergetycznego nie przewiduje na terenie gminy budowy nowych elementów infrastruktury sieci przesyłowych najwyższych napięć.

Sieci wysokich napięć (WN)

Przez obszar gminy Międzyrzec Podlaski przebiegają 2 linie wysokich napięć 110 kV zasilając tym samym Główny Punkt Zasilania:

- linia napowietrzna 110kV relacji Łuków – Międzyrzec o długości 12,6 km,
- linia napowietrzna 110kV relacji Międzyrzec Podlaski – Biała Podlaska o długości 7,9 km.

Sieci średnich napięć (SN)

Zasilanie odbiorców końcowych, w tym przemysłowych i komunalnych na obszarze gminy Międzyrzec Podlaski jest realizowane poprzez linie elektroenergetyczne o napięciu 15kV o łącznej długości 236,437 km (229,44 km linii napowietrznych oraz 6,997 km linii kablowych).

Zasilanie odbiorców końcowych, w tym sieci elektroenergetycznej operatora sieci kolejowych na obszarze gminy jest realizowane poprzez linię o napięciu 15kV relacji Łuków – Biała Podlaska o długości 11076 km.

Sieci niskich napięć (nN)

Linie o niskim napięciu 0,4kV są odpowiedzialne za bezpośrednie zasilenie odbiorców końcowych, w tym mieszkańców oraz obwody oświetlenia ulicznego. łączna długość linii niskich napięć wynosi 301,434 km, z czego 190,622 km stanowią linie bez przyłączy.

Stacje transformatorowe

Główny Punkt Zasilania (GPZ)

Obszar gminy Międzyrzec Podlaski zasilany jest ze stacji GPZ 110/15 kV zlokalizowanej na terenie gminy Międzyrzec Podlaski zasilającej również ościenne gminy. Stacja wyposażona jest w 2 transformatory.

Stacje transformatorowe SN/n

Odbiorcy końcowi na niskim napięciu są zasilani za pośrednictwem 126 stacji transformatorowych 15/04 kV (wyłącznie napowietrzne) o łącznej mocy zainstalowanej 10112 kVA.

Gmina Międzyrzec Podlaski nie została objęta badaniami promieniowania elektromagnetycznego (PEM). W 2020 roku badania przeprowadzone zostały w 1 punkcie pomiarowym w mieście Międzyrzec Podlaski przy ulicy Jana Pawła II. Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3 000 MHz uzyskanych dla punktu pomiarowego wyniosła <0,3 V/m i była zdecydowanie niższa od wartości dopuszczalnej wynoszącej 7 V/m. Na podstawie przeprowadzonych pomiarów, WIOŚ w Lublinie nie stwierdził istnienia obszarów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku na terenie całego województwa lubelskiego, w tym gminy Międzyrzec Podlaski.

Na terenie województwa lubelskiego w roku 2023 wykonano pomiary w 75 punktach pomiarowych. W 34 punktach pomiarowych średnia z 0,5 godzinnego pomiaru była wyższa od dolnego progu czułości sondy pomiarowej wynoszącego 0,5 V/m.

W opisywanym roku pomiarowym najwyższe zmierzone wartości pól elektromagnetycznych, w podziale na kategorie obszarów, kształtują się następująco:

- miasta w przedziale od 50 000 do 100 000 mieszkańców – Zamość, ul. Gminna – 1,5 V/m, co stanowi 5,36% wartości dopuszczalnej poziomu PEM w środowisku;

- miasta w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców – Łęczna, ul. Staszica i ul. Marszałka Piłsudskiego – 0,8 V/m, co stanowi 2,86% wartości dopuszczalnej poziomu PEM w środowisku;
- miasta poniżej 20 000 mieszkańców – Tomaszów Lubelski, ul. Kopernika – 1,3 V/m, co stanowi 4,64% wartości dopuszczalnej poziomu PEM w środowisku;
- gminy wiejskie – Markuszów, ul. Góry – 0,9 V/m, co stanowi 3,21% wartości dopuszczalnej poziomu PEM w środowisku.

Najwyższa wartość wskaźnika WME obliczona w celu stwierdzenia zgodności wyniosła 0,14 i została obliczona dla punktu zlokalizowanego w Trzebieszowie.

Prognozy wskazują na dotrzymanie obowiązujących norm środowiskowych także w najbliższych latach. Ograniczenie uciążliwości promieniowania elektromagnetycznego powinno sprowadzać się do:

- analizy wpływu na środowisko nowych obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne (na etapie wydawania decyzji),
- zobowiązaniu inwestorów do pomiarów kontrolnych rzeczywistego rozkładu promieniowania w otoczeniu stacji bądź linii (lokalizacja nowych obiektów związanych z przebywaniem ludzi).

Przez teren gminy Międzyrzec Podlaski planuje się realizację elektroenergetycznej sieci przesyłowej 110 kV relacji GPZ Radzyń Podlaski – GPZ Międzyrzec Podlaski oraz linii 110 kV relacji Międzyrzec Podlaski – Krzewica.

Prawo ochrony środowiska, prawo budowlane, ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy oraz sanitarne regulują, iż w obrębie promieniowania elektromagnetycznego pozostawia się „pas techniczny” z ograniczeniami w użytkowaniu (ograniczenia dot. przebywania ludzi) w celu ochrony ludzi i środowiska.

2.2.9. Obiekty i obszary cenne przyrodniczo objęte ochroną

Na terenie gminy, jedynymi formami objętymi ochroną przyrodniczą są pomniki przyrody oraz użytki ekologiczne. Mimo zajmowanych niewielkich powierzchniowo obszarów, cechują się zachowanymi unikatowymi walorami przyrody. W grupie tej wymienia się:

- 12 pomników przyrody - szczególnie cenne ze względu na wyjątkowe wartości przyrodnicze i krajobrazowe twory przyrody ożywionej i nieożywionej, do grupy której zalicza się okazałych rozmiarów drzewa, a także głązy narzutowe,

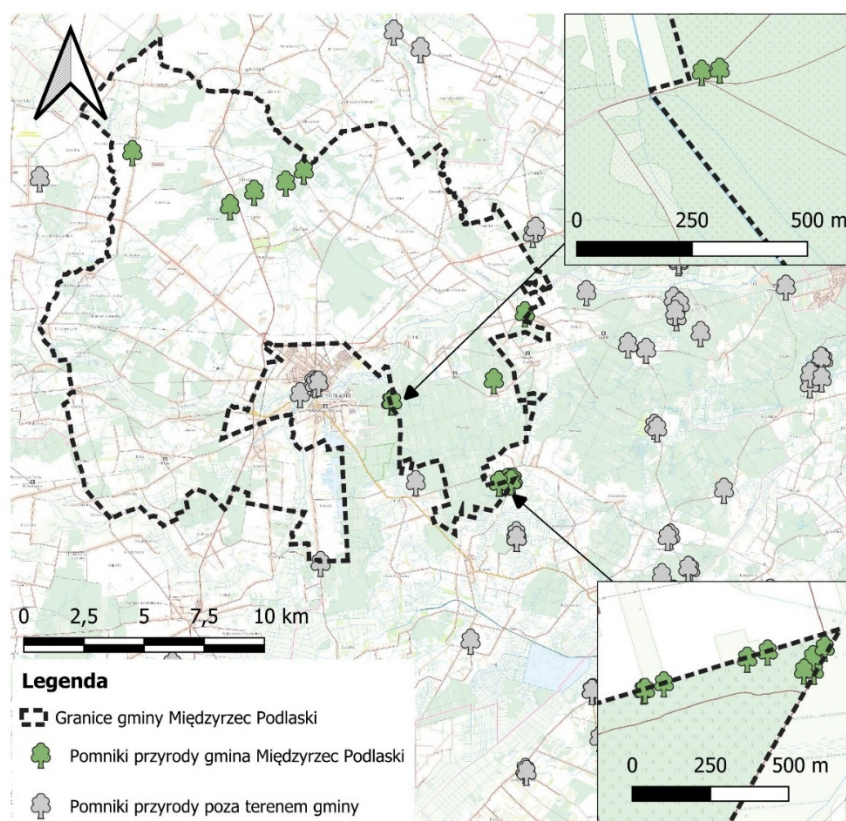
Tabela. 2. Pomniki przyrody na terenie gminy Międzyrzec Podlaski

Rodzaj tworu przyrody	Data ustanowienia	Akt prawny o ustanowieniu, utworzeniu lub wyznaczeniu	Lokalizacja	Rozmiary pomnika
Lipa drobnolistna	23.06.2006 r.	Uchwała Nr XXXIX/205/2006 Rady Gminy Międzyrzec Podlaski z dnia 15 lutego 2006 r. w sprawie uznania drzewa za pomnik przyrody	Leśnictwa Przytuki, oddział 6g	pierśnica: 158cm; wysokość: 21m
Dąb szypułkowy	10.01.1986 r.	Orzeczenie Nr 16 Wojewody Białkopodlaskiego z dnia 10 stycznia 1986 r	Leśnictwo Sitno oddz. 7 (obrzeża)	pierśnica: 128cm; wysokość: 23m
Dąb szypułkowy	10.01.1986 r.	Orzeczenie Nr 16 Wojewody Białkopodlaskiego z dnia 10 stycznia 1986 r.	Leśnictwo Przytuki oddz. 7	pierśnica: 139cm; wysokość: 24m
głąz narzutowy	29.08.1983 r.	Orzeczenie Nr 21 Wojewody Białkopodlaskiego z dnia 29 sierpnia 1983 r. o uznaniu za pomnik przyrody	leśnictwo Przytuki, uroczysko Horodyszczce, oddz. 14	

głaz narzutowy	06.09.1983 r.	Orzeczenie Nr 22 Wojewody Białkopodlaskiego z dnia 6 września 1983 r. o uznaniu za pomnik przyrody	Leśnictwo Przytuki, uroczysko Dębina Hałasowska, oddz. 16	
Dąb szypułkowy	19.09.1984 r.	Orzeczenie Nr 19 Wojewody Białkopodlaskiego z dnia 19 września 1984 r. o uznaniu za pomnik przyrody	Leśn. Sitno, oddział 180a	pierśnica: 137cm; wysokość: 22m)
Dąb szypułkowy	19.09.1984 r.	Orzeczenie Nr 20 Wojewody Białkopodlaskiego z dnia 19 września 1984 r.	Leśn. Sitno, oddział 180f	pierśnica: 136cm; wysokość: 26m
Grupa drzew 5 dębów szypułkowych	20.12.1989 r.	Zarządzenie Nr 42 Wojewody Białkopodlaskiego z dnia 20 grudnia 1989 r.	Leśn. Sitno, oddział 180f	pierśnica: 98cm; wysokość: 25m, pierśnica: 86cm; wysokość: 21m pierśnica: 113cm; wysokość: 24m pierśnica: 125cm; wysokość: 22m pierśnica: 135cm; wysokość: 25m
Grupa drzew 3 dęby szypułkowe	20.12.1989 r.	Zarządzenie Nr 42 Wojewody Białkopodlaskiego z dnia 20 grudnia 1989 r.	Leśn. Żerocin, oddział 243a, na obrzeżu od działu	pierśnica: 108cm; wysokość: 21m pierśnica: 128cm; wysokość: 23m pierśnica: 150cm; wysokość: 24m
Lipa drobnolistna	20.12.1986 r.	Zarządzenie Nr 20 Wojewody Białkopodlaskiego z dnia 20 grudnia 1986 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody	w pobliżu plebanii kościoła parafialnego we wsi Dołha	pierśnica: 143cm; wysokość: 20m
Grab zwyczajny (Grab pospolity)	28.12.1998 r.	Rozporządzenie Nr 92 Wojewody Białkopodlaskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody	Leśn. Żerocin, oddział 242a	pierśnica: 59cm; wysokość: 22m
Dąb szypułkowy	27.04.2022 r.	Uchwała Nr XLI/312/22 Rady Gminy Międzyrzec Podlaski z 29 marca 2022 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody na terenie gminy Międzyrzec Podlaski	Wieś Łuniew, nr działki 132/2	pierśnica 120 cm wysokość 20 m

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl>

Ryc. 10. Pomniki przyrody w gminie Międzyrzec Podlaski (źródło: opracowanie własne)

- 6 użytków ekologicznych, które stanowią śródleśne powierzchnie zabagnione.

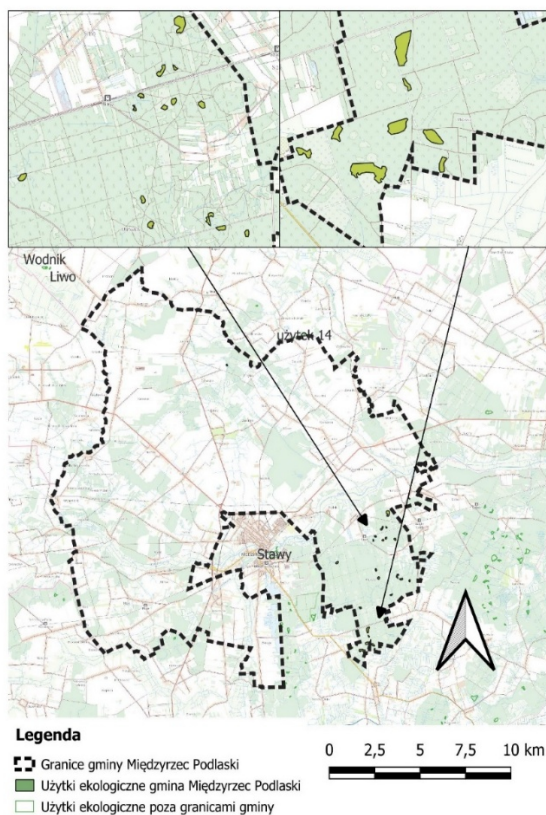
Tabela. 3. Użytki ekologiczne na terenie gminy Międzyrzec Podlaski

Rodzaj użytku	Data ustanowienia	Akt prawny o ustanowieniu, utworzeniu lub wyznaczeniu	Powierzchnia (ha)
śródleśna powierzchnia zabagniona	1996-11-08	Rozporządzenie Nr 16 Wojewody Białkopodlaskiego z 06.11.1996 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne	27.36
śródleśna powierzchnia zabagniona	1996-11-08	Rozporządzenie Nr 16 Wojewody Białkopodlaskiego z 06.11.1996 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne	7.910
śródleśne bagna	1995-10-30	Rozporządzenie Nr 23 Wojewody Białkopodlaskiego z 18.10.1995 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne	18.240
śródleśna powierzchnia zabagniona	1996-11-08	Rozporządzenie Nr 16 Wojewody Białkopodlaskiego z 06.11.1996 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne	3.13
śródleśna powierzchnia zabagniona	1996-11-08	Rozporządzenie Nr 16 Wojewody Białkopodlaskiego z 06.11.1996 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne	12.75
śródleśna powierzchnia	1996-11-08	Rozporządzenie Nr 16 Wojewody Białkopodlaskiego z 06.11.1996 r. w sprawie	0.46

zabagniona		uznania za użytki ekologiczne	
------------	--	-------------------------------	--

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl>

Ryc. 11. Użytki ekologiczne w gminie Międzyrzec Podlaski (źródło: opracowanie własne)

Dolina rzeki Krzny przepływającej przez teren gminy, pełni bardzo istotną rolę w jej systemie przyrodniczym. Wprawdzie doliny rzek nie podlegają ochronie prawnej, a jedynie planistycznej, niemniej jednak pełnią one bardzo istotną funkcję korytarzy ekologicznych.

Dolina rzeki Krzny stanowi korytarz ekologiczny rangi krajowej, wyznaczony w Polskiej Sieci Ekologicznej ECONET – PL jako korytarz ekologiczny „Doliny Krzny” – podstawowy ciąg przemieszczania się elementów biologicznych w gminie, uznany w Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET jako obszar łącznikowy znaczenia krajowego o nr 47k. W systemie przyrodniczym gminy można wyróżnić następujące elementy stanowiące Przyrodniczy System Gminy (PSG):

- przyrodnicze obszary węzłowe:

Przyrodniczy obszar węzłowy - to rozległy kompleks Lasu Międzyrzeckiego, tylko we fragmencie występujący na obszarze gminy; jest to mozaika ekosystemów leśnych, torfowiskowych, bagiennych i dolinnych, których walory i zasoby będą decydować o jakości środowiska, przyrody i krajobrazu w gminie i regionie. Dominującymi funkcjami obszaru są i powinny pozostać leśnictwo i ochrona środowiska, zaś uzupełniającymi – rolnictwo (hodowla), wypoczynek sobotnio - niedzielny, a w wydzielonych enklawach – ograniczone, wiejskie osadnictwo.

- Węzły ekologiczne:

Las Woroniec – zlewnia bezimiennego cieką spód wsi Swory, lewostronnego dopływu Krzny; chociaż w obszar gminy wchodzi skrawkiem, ma istotne znaczenie dla stabilizacji stosunków wodnych i walorów przyrody żywej związanych z ekosystemem leśnym, z udziałem środowisk wodno – bagiennych – torfowiskowych. Dla ochrony walorów przyrodniczych i roli obszaru w strukturze przyrodniczej wskazana jest dominacja funkcji leśnej.

Las Dubicz – zwarty kompleks leśny, który pełni rolę wodochronną w zlewni Piszczki i Krzyny. Cenne przyrodniczo i hydrograficznie torfowiska. Podstawowa funkcja to leśnictwo, uzupełnione rekreacją.

Las Dębina – podstawowy dla PSG węzeł ekologiczny; kompleks leśny o charakterze wodochronnym, projektowany rezerwat przyrody "Dębina Hałasowska". Dominująca funkcja ekologiczna i ochrony stosunków wodnych.

Las Zabirów – położony w strefie źródliskowej strug zasilających Krzymoszę. Ważna rola regulacyjna w procesie krążenia wody i zasilania systemu przyrodniczego w gatunki leśne. Należy utrzymać te funkcje terenu.

Las Okopy – Rezy – o roli i znaczeniu podobnym do przedstawionego wyżej. Funkcja ochronna w zlewni Krzyny Północnej skorelowana z leśną.

- Obszary łącznikowe – wyodrębniono jako korytarze ekologiczne i sięgacze ekologiczne:

korytarz ekologiczny "dolina Piszczki" spełniający rolę łącznikową terenów sąsiednich –na północ od granic gminy oraz włączających w system przyrodniczy węzły ekologiczne "Las Dubicz" i "Las Dębina". Funkcja łącznikowa polega na utrzymaniu drożności i swobodnego przemieszczania gatunków i populacji fauny i flory, a ponadto bezpośredniego oddziaływania na tereny wierzchowinowe. Obecnie i w przyszłości należy utrzymać rolę przyrodniczą doliny Piszczki;

korytarz ekologiczny Krzyny Północnej – Krzyny, to dolinny obszar o funkcji ponadregionalnej, regionalnej i Przyrodniczego Systemu Gminy; w tym ostatnim przypadku łączy bezpośrednio obszar węzłowy i węzły ekologiczne "Las Woroniec" i "Las Okopy –Rezy". Ważne znaczenie łącznika jest podstawą prawidłowego funkcjonowania PSG,

korytarz ekologiczny Krzyny Południowej – o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym. Należy zachować jego funkcję

korytarz ekologiczny Kanału Wieprz – Krzna – w ramach którego odbywa się przemieszczanie gatunków i populacji z obszaru węzłowego w rejon miasta, a także oddziaływanie na rolnicze obszary południowe gminy,

korytarz ekologiczny "Dolina Krzymoszy" o mniejszej roli w skali gminy, ze względu na peryferyjne położenie (w większości strefa granicy zachodniej gminy); "włącza" w PSG węzeł ekologiczny "Las Zabirów".

sięgacze ekologiczne – to liniowe (strugi wodne, strumienie) i powierzchniowe (niewielkie zagajniki, zakrzaczenia) pasma, w obrębie których odbywa się "wędrówka" fauny i flory, zasilania wodnego i wymiany elementów topoklimatycznych. Należy dążyć do zachowania funkcji łącznikowej.

Z terenem północno-zachodniej części gminy sąsiaduje Dolina Liwca, stanowiąca obszar specjalnej ochrony ptaków w ramach sieci Natura 2000 (Dyrektywa Ptasia). Obszar ten rozciąga się wzdłuż doliny Liwca na powierzchni 23,6 tys. ha. Jest cenną ostoją ptaków wodno-błotnych. W jej obrębie stwierdzono występowanie co najmniej 20 gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej, wśród których znalazły się: bąk, błotniak stawowy, bocian biały, bocian czarny, derkacz, dzięcioł czarny, dzięcioł średni, jarzębatka, kropiatka, lerka, orlik krzykliwy, ortolan, podróżniczek, rybitwa białowąsa, rybitwa czarna, rybitwa zwyczajna (rzeczna), świergotek polny, zielonka, zimorodek, żuraw. Ponadto występują tutaj gatunki chronione z Polskiej Czerwonej Księgi: cyraneczka, cyranka, kulik wielki, brodziec piskliwy, perkoz rdzawoszyi, rycyk czy ortolan.

2.2.10. Dziedzictwo kulturowe

Na terenie gminy Międzyrzec Podlaski występuje jeden zabytek archeologiczny wpisany do rejestru zabytków województwa lubelskiego, znajdujący się w miejscowości Dołhołęka – grodzisko tzw. „Horodyszcze” lub „Okopy”, z wałem ziemnym otoczonym fosą, nr rej. C/22

Na obszarze gminy nie występują zabytkowe układy obronne.

Wśród miejscowości gminy Międzyrzec Podlaski żadna z nich nie posiada zabytkowego układu urbanistycznego ani ruralistycznego.

Na terenie gminy występują dwa obiekty kubaturowe i trzy cmentarze wpisane do rejestru zabytków województwa lubelskiego:

- Krzewica –cmentarz wojenny z 1915 r., A/1611,
- Manie –powstańców z 1831 r., wraz z drzewostanem, A/1342,
- Puchacze –leśniczówka, A/1358,
- Puchacze –budynek plebanii przy kościele parafialnym pw. św. Barbary (parafia Dołha), A/1663,
- Tuliów –cmentarz wojenny niemiecko-austriacki z I wojny świat., wraz z drzewostanem, A/1339.

Do obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków na terenie gminy Międzyrzec Podlaski zaliczają się: budynki, budowle, obiekty małej architektury, bez stanowisk archeologicznych.

Na obszarze gminy Międzyrzec Podlaski wprowadza się strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obiekty zabytkowe:

1. objęte ścisłą ochroną konserwatorską:

- leśniczówka w Puchaczach,
- budynek plebanii przy kościele parafialnym pw. św. Barbary (parafia Dołha) w Puchaczach
- cmentarz powstańców z 1831 r., wraz z drzewostanem w Maniach,
- cmentarz wojenny niemiecko-austriacki z I wojny świat., wraz z drzewostanem w Tuliowie,
- cmentarz wojenny z 1915 r. w Krzewicy.

2. objęte pośrednią ochroną konserwatorską w Rogoźnicy, obejmujące dwór murowany z połowy XIX w., stodołę murowaną z połowy XIX w. oraz pozostałości parku krajobrazowego z połowy XIXw.

Potencjalne zmiany funkcjonalne projektowane w tych obszarach, powinny uwzględniać zachowanie zabytku przy zachowaniu formy i gabarytów oraz innych elementów świadczących o zabytkowym charakterze, w stanie umożliwiającym jego funkcjonowanie w strukturze przestrzennej. Prace inwestycyjne w obrębie w/w obszarów, w zakresie zmiany w jego bryle i układzie przestrzennym, wymagają uzgodnienia z Lubelskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków (LWKZ) zgodnie z przepisami prawa.

Ponadto na terenie gminy występują stanowiska archeologiczne, zaewidencjonowane podczas badań powierzchniowych. Przed wykonaniem prac ziemnych w obrębie wyznaczonych stanowisk archeologicznych, wymagane jest przeprowadzenie badań archeologicznych, na które należy uzyskać pozwolenie LWKZ. Zamierzenia inwestycyjne planowane w obrębie stanowisk archeologicznych, związane m.in. z budową nowych budynków i inwestycji liniowych (tj.: drogi, sieci, melioracje, infrastruktura techniczna), którym towarzyszą prace ziemne i przekształcenia naturalnego ukształtowania terenu, wymagają wcześniejszego uzgodnienia w celu uzyskania zaleceń konserwatorskich dla przedmiotowej inwestycji. Możliwe jest wystąpienie stanowisk archeologicznych niezewidencjonowanych, w wyniku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego i planów miejscowych.

3. OCENA ODPORNOŚCI ŚRODOWISKA NA DEGRADACJĘ

Podatność środowiska na zewnętrzne czynniki degradujące (naturalne i antropogeniczne) nosi miano odporności środowiska na degradację. Jest ona wypadkową naturalnej odporności na czynniki degradujące poszczególnych komponentów oraz skali działania tych czynników. Najczęściej odporność odnosi się do biosfery, hydrosfery i pedosfery, ponieważ atmosfera jako podlegająca najszybszemu oczyszczeniu, nie jest brana pod uwagę. Sposób zagospodarowania i użytkowania obszarów posiada duży wpływ na odporność na degradację.

Głębokość występowania głównego poziomu wodonośnego, typ naturalnej izolacji i jej miąższość, rodzaj ognisk zanieczyszczeń i intensywność ich oddziaływania są najważniejszymi czynnikami wpływającymi na ocenę zagrożenia wód podziemnych. Poziom trzeciorzędowy jest zasilany drogą infiltracji opadów atmosferycznych przez zalegające powyżej utwory półprzepuszczalne lub z wykorzystaniem okien hydrologicznych. Duża miąższość pokrywy skał nadległych wpływa na znaczną izolację poziomów wód pietra trzeciorzędowego od potencjalnego wpływu zanieczyszczeń. Wody te cechuje więc dobra i bardzo dobra odporność na antropopresję. W obrębie poziomu czwartorzędowego wyróżnić można trzy poziomy użytkowe: najgłębszy (spągowy), międzymorenowy

oraz przypowierzchniowy. Poziomy te cechuje różny stopień izolacji od wpływów warunków zewnętrznych, a tym samym zróżnicowana podatność na zanieczyszczenia, w zależności od sytuacji geologicznej. Dużą podatnością na zanieczyszczenia charakteryzuje się poziom przypowierzchniowy. Należy tutaj nadmienić, iż prawie cały teren gminy Międzyrzec Podlaski położony jest na obszarze o wysokich wymogach ochrony wód głównego zbiornika wód podziemnych - Trzeciorzędowego „Subzbiornika Podlasie” (GZWP nr 224). Największe skupisko potencjalnych zagrożeń występuje okolicach dróg krajowych stanowiących miejsca istniejącego oraz potencjalnego zagospodarowania funkcjami o dużej uciążliwości (zakłady przemysłowe, obiekty wielkotowarowej produkcji zwierzęcej, stacje i magazyny paliw płynnych, itp.).

W odniesieniu do gleb, ich zdolność do regeneracji można uznać za średnią. Przyczynę tego stanu rzeczy stanowią: kwaśny odczyn, stosunkowo niska zawartość próchnicy, niska zawartość kationów zasadowych w kompleksie sorpcyjnym. Spiaszczenie, występujące często w przypowierzchniowych warstwach gleb, w połączeniu ze słabymi zdolnościami strukturotwórczymi, prowadzi do powstania zagrożenia erozją wietrzną. Dotyczy ono szczególnie okresu jesienno-zimowego, kiedy gleba często pozbawiona jest ochronnej szaty roślinnej. Stosownie poplonów oraz upraw ozimych, stabilizujących glebę w tym czasie stanowi ważne przeciwdziałanie wietrzeniu. Poplon przyczynia się ponadto do wzbogacania gleb w próchnicę, która poprawia jej żyzność i właściwości strukturotwórcze. Kwaśny odczyn gleb sprawia, że wymagają one wapnowania.

Środowisko biotyczne w znacznie większym stopniu i zakresie podlega degradacji w wyniku realizacji zagospodarowania przestrzennego. Generalnie, im bardziej zróżnicowany biocenotycznie obszar tym wolniej i trudniej ulega on degradacji. Dlatego też siedliska leśne – jako najwyższa forma organizacji świata ożywionego są najodporniejsze na degradację (chyba, że ulegną mechanicznej destrukcji, np. wycięciu). Gospodarka leśna, która decyduje o stanie przyrodniczym kompleksów leśnych w gminie, uwzględnia ich rolę ekologiczną. Generalnie prowadzona jest zgodnie z zasadami trwałego zrównoważonego rozwoju i ochrony, przez co lasy należą do obszarów o największej odporności na degradację. Doliny rzeczne i tereny zagłębień bezodpływowych ze względu na dostatek wód, ale jednocześnie ich zmienność ilościową i jakościową – stanowią obszary o przeciętnej odporności na przekształcenia antropogenne. Zachowały jednocześnie duży potencjał biologiczny. Obszary pozbawione, albo o mocno ograniczonej bioróżnorodności, tereny deficytów ekologicznych takie jak: obszary zabudowy zwartej, monokulturowe agrocenozy oraz inne tereny o zdegradowanym środowisku przyrodniczym – to rejon o najmniejszej odporności środowiska biotycznego. Ustalona tu równowaga bardzo łatwo i szybko ulega deprecjacji, co powoduje dalsze obniżanie odporności istniejącej przyrody. Korzystnym czynnikiem w tych rejonach jest występowanie roślinności śródpolnej o zwiększonym potencjale ekologicznym.

Odporność ogólna środowiska przyrodniczego na degradację powstaje z nałożenia, obszarów o odporności poszczególnych komponentów środowiska i przyrody. Uzyskano odporność ogólną w następujących trzech kategoriach:

- Obszary o dużej odporności. Najbardziej odporne na przekształcenia antropogenne są tereny o największym potencjale biocenotycznym. W granicach gminy Międzyrzec Podlaski są to tereny doliny Krzny w części bezpośrednio przylegającej do płątów roślinności leśnej (zadrzewień przyrzecznych) oraz lasy, w tym zwłaszcza we wschodniej i zachodniej części gminy.
- Obszary o średniej odporności. Są to rejon o półnaturalnej szacie roślinnej (najczęściej użytki zielone i pastwiska), zarośla, zakrzaczenia. Stosunki wodne i warunki edaficzne (żyzność) siedlisk sprawia, że są to obszary szybko regenerujące się, ale jednocześnie stosunkowo łatwo ulegającej degradacji hydrosfery. Obszarami o średniej odporności są tu tereny dolin rzecznych poza kompleksami leśnymi oraz skupiska zadrzewień o charakterze leśnym.

- Obszary o niskiej odporności. Są to wszystkie obszary gdzie stosunki wodne łatwo ulegają przekształceniom jakościowym i ilościowym (płytkie wody gruntowe, niewielkie przepływy cieków, regulowane) pozbawione trwałej szaty roślinnej, zaś z trwałą antropopresją na pedosferę i jednocześnie oddalone od korzystnych oddziaływań biologicznych. Obszarami o niskiej odporności na terenie gminy są przede wszystkim tereny zabudowane i trwale przekształcone, obszary agrocenoz, i zdegradowane dotychczasowym użytkowaniem (wyrobiska poeksploatacyjne, strefy oddziaływań zanieczyszczeń komunikacyjnych, nielegalne wysypiska odpadów).

4. OCENA ODDZIAŁYWANIA PROJEKTU PLANU

4.1. Ocena rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych i innych ustaleń projektu planu

4.1.1. Cel opracowania projektu planu ogólnego

Plan ogólny jest obligatoryjnie sporządzanym dokumentem planistycznym o zasięgu całej gminy, który ma zastąpić dotychczasowe studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W przeciwieństwie do swojego poprzednika plan ogólny będzie aktem prawa miejscowego. Oznacza to przede wszystkim, że jego postanowienia będą wiążące zarówno przy uchwalaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jak i przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy (WZ). Decyzje WZ będą mogły być wydawane wyłącznie na obszarach wskazanych w planie ogólnym. Dzięki temu rozwiązaniu gminy będą posiadały większy wpływ na rozwój miejscowy zabudowy i jej charakter. Rozwiązanie to ma na celu ograniczyć niekontrolowane rozlewianie się zabudowy. Ustawodawca przewidział na uchwalenie planów ogólnych termin do 30 czerwca 2026 r. Po tej dacie studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy tracą moc. Natomiast brak planów ogólnych uniemożliwi prowadzenie jakichkolwiek prac o charakterze planistycznym na obszarze danej jednostki administracyjnej. Podobnie bowiem jak w przypadku decyzji WZ, która nie będzie mogła być wydana bez wcześniejszego określenia obszarów uzupełnienia zabudowy, niemożliwe także będzie uchwalanie planów miejscowych. Zatem zasadniczym celem sporządzenia planu ogólnego dla obszaru gminy Międzyrzec Podlaski (wywołanego uchwałą nr LXVII/511/2024 Rady Gminy Międzyrzec Podlaski z dnia 25 marca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania planu ogólnego Gminy Międzyrzec Podlaski) jest ustalenie funkcji dla poszczególnych terenów dopuszczalnych do wyznaczenia w dokumentach niższego szczebla, jak i ramowe ustalenia dotyczące kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu, z którymi dokument ten będzie musiał zachować zgodność.

Zgodnie z art. 13a ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1130) w planie ogólnym gminy Międzyrzec Podlaski określono strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne odpowiednie do specyfiki miejsca. Zamknięty katalog stref planistycznych określony został w art. 13c pzp. Dla poszczególnych stref, co wynika z art. 13e, określono ich profil funkcjonalny oraz:

- wartość maksymalnej nadziemnej intensywnej zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy (dla stref o których mowa w art. 13c ust 2 pkt 1-7 pzp);
- wartość minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej (dla stref planistycznych, o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1-10 pzp), nie mniejszego niż wynika to z przepisów wydanych na podstawie art. 13m ust. 2 pzp.

W tym miejscu należy zauważyć, że w załączniku nr 1 do Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758, z późn. zm.) określona została charakterystyka stref planistycznych, w ramach której ustalono profil funkcjonalny podstawowy i dodatkowy dla każdej stref – zamknięty katalog rodzajów przeznaczeń terenów, które mogą występować w danej strefie. Z przytoczonych powyżej przepisów

jasno wynika, iż w planie ogólnym nie można ustalić ani też zabronić planowanych do realizacji przedsięwzięć, które zaliczane są do grupy zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływujących na środowisko.

Wiodące znaczenie przy podziale gminy Międzyrzec Podlaski na w/w strefy miała istniejąca struktura funkcjonalno – przestrzenna oraz kierunki rozwoju określone w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Międzyrzec Podlaski jak również miejscowe plany obowiązujące na terenie gminy.

4.1.2. Ustalenia projektu planu ogólnego

W planie ogólny dla gminy Międzyrzec Podlaski ustalono następujące strefy planistyczne:

- a) SW – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
- b) SJ – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
- c) SZ – strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową,
- d) SU – strefy usługowe,
- e) SH – strefa handlu wielkopowierzchniowego,
- f) SP – strefy gospodarcze,
- g) SR – strefy produkcji rolniczej
- h) SI – strefy infrastrukturalne,
- i) SN – strefy zieleni i rekreacji,
- j) SC – strefy cmentarzy,
- k) SG – strefy górnictwa,
- l) SO – strefy otwarte,
- m) SK – strefy komunikacji,

Dla każdej z tych stref, z wyjątkiem strefy komunikacji i strefy otwartej określono wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, nie mniejsze jednak niż wynika to z przepisów Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów.

Dla stref planistycznych wymienionych w lit. od a) do j) wyznaczono obowiązkowo wartości maksymalnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy.

Dla poszczególnych stref określono również profile dodatkowe.

STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ WIELORODZINNĄ

Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

Symbol strefy	profile dodatkowe dominujące dla poszczególnych stref	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	maksymalna wysokość zabudowy (m)	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)
SW	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren handlu	1,5	50%	14 m	3

	wielkopowierzchniowego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód				
--	---	--	--	--	--

Na terenie gminy wyznaczono jedną strefę wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową wielorodzinną. Została ona wyznaczona w miejscowości Halasy, w granicach istniejącego terenu zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, na którym nie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Ze względu na położenie tej strefy przy zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej oraz usługowej ustalono profil dodatkowy, który nie będzie zaburzał ładu przestrzennego i nawiązywała do dotychczasowego charakteru miejscowości. Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych nawiązują do istniejącej zabudowy, utrzymują istniejącą wysokość budynków wielorodzinnych zlokalizowanych w tej strefie oraz określają minimalną powierzchnię biologicznie czynną zgodną z rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów. W związku z powyższym określone gminne standardy urbanistyczne dla tej strefy kontynuują spójną politykę przestrzenną.

STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ MIESZKANIOWĄ JEDNORODZINNĄ

Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

Symbol strefy	profile dodatkowe dominujące dla poszczególnych stref	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	maksymalna wysokość zabudowy (m)	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)
SJ	teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód <i>lub</i> teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0,6	40%	10 m	40%

Na terenie gminy wyznaczono strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodziną. Strefy te zostały wyznaczone w granicach: terenów istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, które charakteryzują się podobnymi uwarunkowaniami przestrzennymi, standardami kształtowania zabudowy i zasadami zagospodarowania terenu, obszarów uzupełnienia zabudowy oraz wyznaczonych nowych terenów. Wyznaczając przedmiotową strefę w obszarach uzupełniania zabudowy uwzględniano częściowo wnioski złożone w procedurze planistycznej oraz ustalenia obowiązującego dotychczas studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu dodatkowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Wyznaczono nowe strefy SJ na obszarach poza: istniejącą zabudową, wyznaczonymi obszarami uzupełnienia zabudowy ze względu na presję inwestycyjną w tym zakresie, charakter gminy podmiejskiej, podlegającej procesom suburbanizacji.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowym dokumencie planistycznym studium, istniejącej zabudowy oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i w oparciu o wykształcony układ dróg. Określone gminne standardy urbanistyczne umożliwią m.in. ochronę jakości krajobrazu w tym przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji krajobrazu z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia.

STREFA WIELOFUNKCYJNA Z ZABUDOWĄ ZAGRODOWĄ

Profil podstawowy: teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

Symbol strefy	profile dodatkowe dominujące dla poszczególnych stref	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	maksymalna wysokość zabudowy (m)	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)
SZ	teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód <i>lub</i> teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0,6 - 0,8	50%	15 m	30%

Na terenie gminy wyznaczono strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową. Strefy te zostały wyznaczone w granicach terenów: istniejącej zabudowy zagrodowej, które charakteryzują się podobnymi uwarunkowaniami przestrzennymi, standardami kształtowania zabudowy i zasadami zagospodarowania terenu, w obszarach uzupełnienia zabudowy, dokumencie studium i wnioskowanych nowych terenów. Ustalona maksymalna wysokość zabudowy 15 m umożliwi lokalizacji budowli rolniczych takich jak silosy na materiały sypkie.

Wyznaczając przedmiotową strefę w obszarach uzupełnienia zabudowy uwzględniano częściowo wnioski złożone w procedurze planistycznej oraz ustalenia obowiązującego dotychczas studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu dodatkowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Wyznaczono strefy SZ na obszarach poza: istniejącą zabudową oraz obszarami uzupełnienia zabudowy. Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowym dokumencie planistycznym studium oraz umożliwiają realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i w oparciu o wykształcony układ dróg. Określone gminne standardy urbanistyczne umożliwią m.in. ochronę jakości krajobrazu w tym przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji krajobrazu z zachowaniem zwartego charakteru zabudowy nawiązującej do istniejących obiektów i otoczenia.

Ze względu na zmianę charakteru zabudowy wiejskiej, gdzie wiele gospodarstw jest likwidowanych a nieliczne zmieniają charakter na wielkotowarowe, wyznaczono strefy produkcji rolnej, położone w miarę możliwości poza oddziaływaniem na strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową.

STREFA USŁUGOWA

Profil podstawowy: teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

Symbol strefy	profile dodatkowe dominujące dla poszczególnych stref	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	maksymalna wysokość zabudowy (m)	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)
SU	teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód <i>lub</i> teren zieleni naturalnej, teren lasu,	0,3-1,4 w mpzp 2023 r.	30-70% na ter. mpzp 2023 r.	6-25m na ter. mpzp 2023 r.	30-50% na ter. mpzp 2023 r.

	teren wód lub teren zieleni naturalnej	1,5 w mpzp 2009 r.	70% na ter. mpzp 2009 r.	15m na ter. mpzp 2009 r.	20% na ter. mpzp 2009 r.
		2,1 w mpzp 2024 r.	70% na ter. mpzp 2024 r.	36m na ter. mpzp 2024 r.	10% na ter. mpzp 2024 r.

Na terenie gminy wyznaczono strefy usługowe. Strefy usługowe zostały wskazane na obszarach istniejącej zabudowy usługowej oraz na terenach przeznaczonych do rozwoju ww. funkcji w dotychczasowych dokumentach planistycznych miejscowych planów i studium, jako kontynuacja polityki przestrzennej gminy umożliwiająca rozwój gminy oraz podnoszenie jakości życia mieszkańców w sferze społecznej i ekonomicznej oraz uwzględniono część wniosków do planu związanych z zamierzeniami inwestycyjnymi.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu dodatkowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiającą realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego w oparciu o wykształcony i projektowany układ dróg. Określone gminne standardy urbanistyczne umożliwią zachowaniem zwartej charakteru zabudowy.

Dla stref SU w Zaściankach oraz Puchaczach wyznaczono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z zapisami obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wyznaczenie wskaźnika mniejszego niż wynikającego z załącznika nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.) jest zgodnie z §2 ust. 3 ww. rozporządzenia.

STREFA HANDLU WIELKOPOWIERZCHNIOWEGO

Profil podstawowy: teren handlu wielkopowierzchniowego, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

Symbol strefy	profile dodatkowe dominujące dla poszczególnych stref	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	maksymalna wysokość zabudowy (m)	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)
SH	teren usług, teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	2,0	70%	12 m	30%

Na terenie gminy wyznaczono strefy handlu wielkopowierzchniowego. Strefy zostały wskazane na terenach przeznaczonych do rozwoju ww. funkcji w dotychczasowym dokumencie planistycznym studium, jako kontynuacja polityki przestrzennej gminy umożliwiającej rozwój gminy oraz podnoszenie jakości życia mieszkańców w sferze społecznej i ekonomicznej oraz wskazano nowe tereny wynikające z potrzeb określonych we wnioskach do planu.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r.

poz. 2758 z późn. zm.), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu dodatkowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiając realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i w oparciu o wykształcony układ dróg.

Określone gminne standardy urbanistyczne umożliwią m.in. ochronę jakości krajobrazu w tym przeciwdziałanie dysharmonii i fragmentacji krajobrazu z zachowaniem zwartej charakteru zabudowy.

STREFA GOSPODARCZA

Profil podstawowy: teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

Symbol strefy	profile dodatkowe dominujące dla poszczególnych stref	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	maksymalna wysokość zabudowy (m)	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)
SP	teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	1,0 - 2,0	60% - 80%	12m – 20 m	20% - 40%

Na terenie gminy wyznaczono strefy gospodarcze. Strefy gospodarcze zostały wskazane na obszarach istniejącej zabudowy produkcyjnej i usługowej oraz na terenach przeznaczonych do rozwoju ww. funkcji w dotychczasowym dokumencie planistycznym miejscowego planu i studium, jako kontynuacja polityki przestrzennej gminy umożliwiającej rozwój gminy oraz podnoszenie jakości życia mieszkańców w sferze społecznej i ekonomicznej oraz wskazano nowe tereny wynikające z uwarunkowań i potrzeb określonych we wnioskach do planu.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu dodatkowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiając realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i w oparciu o wykształcony układ dróg.

STREFA PRODUKCJI ROLNICZEJ

Profil podstawowy: teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

Symbol strefy	profile dodatkowe dominujące dla poszczególnych stref	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	maksymalna wysokość zabudowy (m)	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)
SR	teren elektrowni słonecznej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód <i>lub</i> teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wiatrowej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej,	1,0	50% - 60%	12m- 20 m <i>i</i> 290 m - 300 m <i>dla dopuszczanej elektrowni</i>	30%

	teren lasu, teren wód lub teren biogazowni, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wiatrowej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód lub teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód			wiatrowej	
--	--	--	--	-----------	--

Na terenie gminy wyznaczono strefy produkcji rolniczej. Strefy produkcji rolniczej wskazano na terenach istniejącej produkcji w gospodarstwach rolnych, wyznaczono je zgodnie z ustaleniami studium oraz uwzględniając wnioski złożone w procedurze planistycznej. Dla strefy SR wyznaczono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.). W części stref dopuszczono w profilu dodatkowym teren biogazowni, w części teren elektrowni wiatrowej. Ustalona maksymalna wysokość zabudowy 20 m umożliwi lokalizacji budowli rolniczych takich jak silosy na materiały sypkie. Na części stref dopuszczono lokalizację wiatraków o wysokości do 300 m.

STREFA INFRASTRUKTURALNA

Profil podstawowy: teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych

Symbol strefy	profile dodatkowe dominujące dla poszczególnych stref	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	maksymalna wysokość zabudowy (m)	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)
SI	teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	0,6 – 1,0	40% - 70%	8m - 12m	20% - 40%

Na terenie gminy wyznaczono strefy infrastruktury. Zostały one wskazane na obszarach istniejących terenów infrastruktury technicznej oraz na terenach przeznaczonych do rozwoju ww. funkcji w dotychczasowych dokumentach planistycznych, jako kontynuacja polityki przestrzennej gminy oraz zgodnie z wnioskami złożonymi do planu ogólnego gminy.

Dla strefy SI w miejscowości Zaścianki wyznaczono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z zapisami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z 2009 r.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy, który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu dodatkowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego. Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych studium oraz umożliwiając realizację zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego.

STREFA ZIELENI I REKREACJI

Profil podstawowy: teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

Symbol strefy	profile dodatkowe dominujące dla poszczególnych stref	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	maksymalna wysokość zabudowy (m)	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)
1SN-SN	teren usług sportu i rekreacji,	0,2	15% - 20%	6 m - 9 m	50% - 80%

	teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu				
SN	<i>lub</i> teren zieleni naturalnej	Nie wyznacza się	Nie wyznacza się	Nie wyznacza się	95,00%

Na terenie gminy wyznaczono strefy zieleni i rekreacji. Strefy SN są istniejącymi terenami zadrzewionymi, terenami po eksploatacji kruszywa ze zbiornikami wody i terenami dawnych założeń ogrodowych. Tereny SN zostały wyznaczone zgodnie ze stanem istniejącym, obowiązującym dotychczas studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz wnioskami. Część terenów SN jest terenami zieleni w sąsiedztwie zbiorników wodnych na terenach po eksploatacji kruszywa. Taka funkcję otrzymały również tereny o wartościach kulturowych dawnych założeń parkowych.

Dla stref SN określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu dodatkowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego. Dla części stref SN określono wyłącznie możliwość realizacji zieleni naturalnej, ze względu, iż teren ten objęty jest ochroną konserwatorską, gdzie zagospodarowanie terenu odbywa się zgodnie przepisami odrębnymi z zakresu ochrony zabytków.

STREFA CMENTARZY

Profil podstawowy: teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

Symbol strefy	profile dodatkowe dominujące dla poszczególnych stref	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	maksymalna wysokość zabudowy (m)	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)
SC	teren usług kultu religijnego, teren zieleni naturalnej	0,1 <i>lub brak</i>	10% <i>lub brak</i>	5m <i>lub brak</i>	50%-70%
		0,1 na ter. mpzp z 2023 r.	10% na ter. mpzp z 2023 r.	9 m na ter. mpzp z 2023 r.	20% na ter. mpzp z 2023 r.

Na terenie gminy wyznaczono strefy cmentarzy. Obejmują one istniejące cmentarze oraz poszerzenie cmentarza w miejscowości Puchacze, zgodnie z ustaleniami obecnie obowiązującymi miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z 2023 r. w miejscowości Puchacze. Dla strefy SC w miejscowości Puchacze wyznaczono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z zapisami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z 2023 r. Wyznaczenie wskaźnika mniejszego niż wynikającego z załącznika nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.) jest możliwe zgodnie z §2 ust. 3 ww. rozporządzenia.

Dla tej strefy określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r.

poz. 2758 z późn. zm.), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu dodatkowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego.

Dla czynnych cmentarzy określono wskaźniki i parametry zabudowy i zagospodarowania terenu umożliwiające wprowadzenie zabudowy takiej jak np. kaplice. Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiającą realizację nowej zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego.

STREFA GÓRNICTWA

Profil podstawowy: teren górnictwa i wydobywania, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

Symbol strefy	profile dodatkowe dominujące dla poszczególnych stref	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	maksymalna wysokość zabudowy (m)	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)
SG	teren produkcji, teren usług handlu, teren usług rzemieślniczych, teren usług gastronomii, teren usług biurowych i administracji, teren usług nauki, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	<i>Nie wyznacza się</i>	<i>Nie wyznacza się</i>	<i>Nie wyznacza się</i>	<i>Nie wyznacza się</i>

Na terenie gminy wyznaczono strefy górnictwa. Strefy zostały objęte udokumentowane złoża kopalni, tereny górnicze oraz obszary górnicze.

Dla strefy górnictwa określono profil dodatkowy zgodny z załącznikiem nr 1 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. z 2023 r. poz. 2758 z późn. zm.), który umożliwia uzupełnienie przeznaczeń profilu dodatkowego, nie generując konfliktów przestrzennych i umożliwia zachowanie zasad ładu przestrzennego. Ponadto wskazanie takiego profilu dodatkowego wynika z bliskiego położenia terenów wobec istniejącej zabudowy oraz terenów zabudowy.

Dla stref planistycznych nie wyznaczono gminnych standardów urbanistycznych z uwagi na charakter strefy, w której standardy urbanistyczne wynika bezpośrednio z wymogów technicznych. Gminne standardy urbanistyczne mogą zostać określone na etapie miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzji o warunkach zabudowy oraz przy uwzględnieniu istniejących uwarunkowań przestrzennych i przepisów odrębnych.

STREFA OTWARTA

Profil podstawowy: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

Symbol strefy	profile dodatkowe dominujące dla poszczególnych stref	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	maksymalna wysokość zabudowy (m)	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)
SO	teren zieleni urządzonej	<i>Nie wyznacza się</i>	<i>Nie wyznacza się</i>	<i>Nie wyznacza się</i>	<i>Nie wyznacza się</i>
	teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren zieleni urządzonej <i>lub</i> teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren zieleni urządzonej	0,2 - 0,7	20% - 70%	300 m dla elektrowni wiatrowej i 6 m dla elektrowni słonecznej	30% - 80%

	lub teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren elektrowni wodnej, teren biogazowni, teren zieleni urządzonej lub teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren elektrowni wodnej, teren zieleni urządzonej lub brak				
--	--	--	--	--	--

Na terenie gminy wyznaczono strefy otwarte. Strefy otwarte zostały wyznaczone na terenach o wartościach przyrodniczych poza obszarami zabudowy. Strefy otwarte pokrywają największą część gminy, obejmują tereny lasów, tereny rolnicze, tereny wód i zieleni naturalnej oraz tereny dróg.

Strefa otwarta została wyznaczona w następujący sposób:

- na terenach, na których znajdują się: lasy, grunty zadrzewione i zakrzewione,
- na terenach, na których znajdują się: rzeki, zbiorniki wodne, rowy melioracyjne,
- na terenach, na których znajdują się: grunty orne, sady, pastwiska, łąki,
- na terenach, na których znajdują się: drogi niższych klas, tereny niezabudowane, nieużytki, strefy oddziaływania infrastruktury.

Granicą strefy są granice działek ewidencyjnych, użytków gruntowych oraz innych stref planistycznych.

W części stref SO dopuszczono lokalizację elektrowni słonecznych oraz elektrowni geotermalnych i teren zieleni urządzonej. W części stref SO dopuszczono również lokalizację elektrowni wiatrowych zgodnie ze złożonymi wnioskami. W pozostałych terenach nie dopuszczono ich lokalizacji. Strefy SO obejmują większe kompleksy leśne i zadrzewienia. Wskazane ustalenia gminnych standardów urbanistycznych dla stref SO są kontynuacją polityki przestrzennej gminy, zapisanej w dotychczasowych dokumentach planistycznych oraz umożliwiającą realizację zabudowy z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego. Dla większości stref nie wyznaczono gminnych standardów urbanistycznych.

STREFA KOMUNIKACYJNA

Profil podstawowy: teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej

Symbol strefy	profile dodatkowe dominujące dla poszczególnych stref	maksymalna nadziemna intensywność zabudowy	maksymalny udział powierzchni zabudowy (%)	maksymalna wysokość zabudowy (m)	minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)
SK	Nie wskazuje się	Nie wyznacza się	Nie wyznacza się	Nie wyznacza się	Nie wyznacza się

Na terenie gminy wyznaczono strefy komunikacji. Strefy SK zostały wyznaczone w granicach autostrady A2 i drogi S19 dla których uzyskano decyzję ZRID. Strefy SK obejmujące drogi krajowe zostały wskazane w granicach działek ewidencyjnych poza obszarami objętymi planami miejscowymi pozostałe zgodnie ze stanem istniejącym i projektem drogi A2 i drogi ekspresowej S19. Strefa obejmuje też teren linii kolejowej. Dla tej strefy planistycznej nie określono gminnych standardów urbanistycznych, z uwagi na charakter strefy, w której standardy urbanistyczne wynikają bezpośrednio z wymogów technicznych. Gminne standardy urbanistyczne mogą zostać określone na etapie miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz przy uwzględnieniu istniejących uwarunkowań przestrzennych i przepisów odrębnych.

W projekcie planu ogólnego wyznaczono obszar uzupełnienia zabudowy zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 2 maja 2024 r. w sprawie wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy w planie ogólnym gminy (Dz.U. poz. 729 z 2024 r.). Łączna powierzchnia wyznaczonego obszaru wynosi 1278,22 ha.

4.1.3. Powiązanie ustaleń projektu planu ogólnego z innymi dokumentami oraz sposób realizacji celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym i krajowym

Nowelizacja ustawy o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* z dnia 27 marca 2003 r. nakłada obowiązek zgodności miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i wydawanych decyzji o warunkach zabudowy z zapisami Planu ogólnego gminy. Jednocześnie Plan ogólny jako dokument wyrażający politykę przestrzenną na szczeblu lokalnym musi być zgodny z polityką przestrzenną prowadzoną na szczeblu wojewódzkim, a ta z krajową polityką przestrzenną. Wzajemne powiązanie tych dokumentów zapewnia spójne i całościowe kształtowanie przestrzeni oraz umożliwia przeprowadzanie inwestycji strategicznych w skali krajowej.

Uchwalenie planu ogólnego ureguje rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne i zasady zagospodarowania, z uwzględnieniem walorów krajobrazowych, wymogów ładu przestrzennego i ochrony środowiska.

Projektowane strefy planistyczne nawiązują do istniejącego przeznaczenia opracowywanego terenu jak i terenów sąsiednich. Jednocześnie wprowadzenie wartości minimalnej powierzchni biologicznie czynnej terenów pod zabudowę pozostawi możliwość przepuszczalności gleb oraz możliwość odprowadzania wód opadowych do wód gruntowych. Zachowanie w znacznej mierze terenów zielonych, lasów, gruntów rolnych (w tym w szczególności gruntów ornych klasy III), łąk, wód na obszarze gminy jako strefy otwartej wolnej od zabudowy również należy pozytywnie ocenić pod względem przyrodniczym.

Głównymi dokumentami, powstałymi na szczeblu gminnym, mającymi wpływ na ochronę środowiska przyrodniczego są lokalne programy ochrony środowiska oraz od 1 stycznia 2012 r. wojewódzkie plany gospodarki odpadami. Na obszarze Gminy obowiązuje „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bialskiego na lata 2022-2025. Zapisy w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami są dostosowane do obowiązującego prawa lokalnego.

Sejmik Województwa Lubelskiego w dniu 19 lutego 2021 r. przyjął uchwałę Nr XXIII/388/2021 w sprawie wprowadzenia, na obszarze województwa lubelskiego, ograniczeń lub zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Uchwała wprowadziła na obszarze województwa zakaz stosowania:

- mułów i flotokoncentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem,
- węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla,
- węgla kamiennego w postaci sypkiej o uziarnieniu poniżej 3 mm,
- biomasy stałej o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20%.

Zakazy oraz ograniczenia dotyczą instalacji, w których następuje spalanie paliw stałych, o których mowa w art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 266). Zapisy uchwały wchodzi w życie etapowo, od 2024 r., a jej pełne wdrożenie zakończy się 1 stycznia 2030 r.

Projekt planu ogólnego i dalsze jej dokumenty planistyczne, które będą na jego podstawie tworzone muszą uwzględniać wyżej wymienione obostrzenia prawne poprzez zapisy dotyczące gospodarki odpadami lub zaopatrzenia w energię ciepłą.

Ze względu na przynależność do Unii Europejskiej Polska zobowiązana jest do przestrzegania prawa Unii oraz brania udziału w działaniach zapobiegawczych i regulujących w zakresie ochrony środowiska. Zadania priorytetowe to przede wszystkim: przeciwdziałanie zmianom klimatu, ochrona różnorodności biologicznej, ograniczenie wpływu zanieczyszczenia na zdrowie oraz lepsze wykorzystanie zasobów naturalnych. Tworząc zapisy planu miejscowego należy uwzględnić cele ochrony środowiska wynikające z dokumentów rangi międzynarodowej. Należą do nich m.in.:

- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny

skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz. Urz. UE L 26/1 z 28.01.2012),

- dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniająca w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywę Rady 85/337/EWG (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003),
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. Urz. UE L 334/17 z 17.12.2010).

Ponadto są to ustalenia wynikające z szeregu konwencji międzynarodowych, a szczególnie z konferencji ONZ w Rio de Janeiro z 1992 r. zawartych w ramowej konwencji w sprawie zmian klimatu. Działania na rzecz ochrony krajobrazu określa m.in. Europejska Konwencja Krajobrazowa, sporządzona we Florencji dnia 20 października 2000 r. (Dz. U. z 2006 r., nr 14 poz. 98).

Europejska Konwencja Krajobrazowa

Europejska Konwencja Krajobrazowa obejmuje obszary przyrodnicze wiejskie, miejskie i podmiejskie i dotyczy krajobrazów, które mogą być traktowane jako wyjątkowe, jak również krajobrazów pospolitych i zdegradowanych. Celem konwencji jest promowanie ochrony i planowania krajobrazu oraz organizowanie współpracy europejskiej w zakresie zagadnień dotyczących krajobrazu, w tym tworzenie dobrej praktyki krajobrazowej. Sygnatariusze konwencji zobowiązani są do podjęcia działań na rzecz:

- prawnego uznania krajobrazów jako: istotnego komponentu otoczenia ludzi, wyrażenia różnorodności kulturowej i przyrodniczej, podstawy ich tożsamości,
- ustanowienia i wdrożenia polityki w zakresie krajobrazu ukierunkowanej na ochronę, gospodarkę i planowanie krajobrazu poprzez przyjęcie środków specjalnych,
- ustanowienia procedur udziału społeczeństwa, organów lokalnych i regionalnych oraz innych stron zainteresowanych zdefiniowaniem i wdrożeniem polityki w zakresie krajobrazu.

Program działań na rzecz ochrony środowiska

Środowiskowa polityka Unii Europejskiej oparta jest obecnie na ósmym Programie działań na rzecz ochrony środowiska (8. EAP), który wszedł w życie 2 maja 2022 r. i którego jednym z kluczowych elementów jest adaptacja do zmian klimatu, powiązana z wieloma innymi aspektami środowiskowymi,

takimi jak: ochrona gleby, zrównoważone środowisko miejskie oraz zrównoważona ochrona wód. Program określa trzy obszary priorytetowe, w których należy podjąć więcej działań na rzecz przyspieszenia transformacji ekologicznej w kierunku neutralnej dla klimatu, zrównoważonej, nietoksycznej, zasobooszczędnej, bazującej na energii ze źródeł odnawialnych, odpornej i konkurencyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym w sposób sprawiedliwy, równy i sprzyjający włączeniu społecznemu, a także ochrony, odbudowy i poprawy stanu środowiska, między innymi poprzez powstrzymanie i odwrócenie procesu utraty różnorodności biologicznej. Wspiera on i wzmacnia zintegrowane podejście do polityki i wdrażania, opierając się na Europejskim Zielonym Ładzie. Wśród celów priorytetowych, które mają zostać osiągnięte do końca 2030 r. r., znajdują się:

- osiągnięcie celu redukcji emisji gazów cieplarnianych do 2030 r. oraz neutralności klimatycznej do 2050 r.,

- wzmocnienie zdolności przystosowawczych, zwiększenie odporności i zmniejszenie podatności na zmiany klimatu,
- dążenie do modelu regeneracyjnego wzrostu, uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów i degradacji środowiska oraz przyspieszenie przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym,
- osiągnięcie zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń, w tym zanieczyszczeń powietrza, wody i gleby, oraz ochrona zdrowia i dobrostanu Europejczyków,
- ochrona, zachowanie i przywrócenie różnorodności biologicznej oraz wzmocnienie kapitału naturalnego (zwłaszcza powietrza, wody, gleby oraz ekosystemów leśnych, słodkowodnych, podmokłych i morskich),
- redukcja presji na środowisko i klimat związanej z produkcją i konsumpcją (zwłaszcza w dziedzinie energii, rozwoju przemysłowego, mieszkalnictwa i infrastruktury, mobilności i systemu żywnościowego).

Program zawiera wizję na rok 2050, która zawarta została także w poprzednim programie siódmym, w której obywatele mają się cieszyć dobrą jakością życia, z uwzględnieniem ekologicznych ograniczeń planety, w gospodarce nic się nie marnuje, przywracana jest różnorodność biologiczna, a niskoemisyjny wzrost wyznacza drogę rozwoju globalnego. Dla potrzeb oceny spójności projektu Planu z celami ochrony środowiska przeanalizowano dokumenty zawierające cele środowiskowe istotne dla kształtowania przestrzeni regionu w odniesieniu do następujących obszarów tematycznych: rozwój zrównoważony, zachowanie różnorodności biologicznej, poprawa jakości komponentów środowiska w kontekście jakości życia i zdrowia ludzi. Do najważniejszych obowiązujących dokumentów określających priorytety w zakresie ochrony środowiska należą: Strategia Europa 2020, Agenda Terytorialna UE 2020, Agenda Miejska dla Unii Europejskiej oraz Europejska Konwencja Krajobrazowa. Większość wyznaczonych w nich celów jest istotna z punktu widzenia określenia uwarunkowań oraz kreowania kierunków zagospodarowania przestrzeni. Proekologiczny i prospołeczny wzrost gospodarczy, dla którego opracowywany Plan wskazuje przestrzenne ramy, możliwy będzie m.in. dzięki realizacji ustaleń Strategii Europa 2020, która zakłada rozwój gospodarki bazujący na: wiedzy, niskoemisyjnych i przyjaznych środowisku technologiach, oszczędnym gospodarowaniu zasobami oraz dbałości o spójność społeczną. Od 2011 roku Polska wdrożyła 44% wszystkich skierowanych do niej zaleceń.

Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030

Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030 stanowi plan długoterminowy, którego celem jest ochrona przyrody i odwrócenie procesu degradacji ekosystemów. Odbudowa bioróżnorodności w Europie powinna się odbyć do 2030 r. poprzez zastosowanie konkretnych działań i wypełnienie zobowiązań. Zaproponowano w niej, jaki wkład UE może wnieść w przyszłe międzynarodowe negocjacje w sprawie globalnych ram bioróżnorodności na okres po 2020 roku. W ramach strategii, stanowiącej zasadniczy element Europejskiego Zielonego Ładu, wspierana będzie również ekologiczna odbudowa gospodarki w następstwie pandemii COVID-19, która polegać będzie na budowaniu odporności społeczeństwa na zagrożenia takie jak skutki zmian klimatu, pożary lasów, brak bezpieczeństwa żywnościowego, występowanie chorób – w tym poprzez ochronę dzikiej fauny i flory i zwalczanie nielegalnego handlu dziką fauną i florą. W strategii zawarto konkretne zobowiązania i działania, które należy zrealizować do 2030 r.:

- utworzenie w całej UE większej sieci obszarów chronionych na lądzie i na morzu,
- rozpoczęcie planu odbudowy zasobów przyrodniczych,
- wprowadzenie środków umożliwiających niezbędną zmianę transformacyjną,
- wprowadzenie środków mających na celu sprostanie globalnemu wyzwaniu, jakim jest zachowanie bioróżnorodności.

Europejski Zielony Ład

Europejski Zielony Ład to strategia rozwoju, która ma przekształcić Unię Europejską w obszar neutralny klimatycznie. Jest odpowiedzią na kryzys klimatyczny i silne procesy degradacji środowiska.

Wedle ogólnych założeń Unia Europejska ma stać się społeczeństwem neutralnym klimatycznie, sprawiedliwym i dostatnym z gospodarką nowoczesną, zasobooszczędną, przyjazną środowisku. Unia Europejska postawiła sobie za główny cel osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. poprzez:

- dostarczanie czystej i bezpiecznej energii,
- wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym,
- budynki o niższym zapotrzebowaniu na energię,
- przyspieszenie przejścia na zrównoważoną i inteligentną mobilność,
- ochronę i odbudowę ekosystemów oraz bioróżnorodności,
- przystosowanie się do zmiany klimatu,
- ochronę zdrowia.

Dla Polski Europejski Zielony Ład jest szansą na przejście na gospodarkę niskoemisyjną i odejście od gospodarki pochłaniającej nieodnawialne zasoby naturalne w wyniku powstającego na podstawie tej strategii Europejskiego Prawa Klimatycznego.

Agenda Terytorialna Unii Europejskiej 2030

Agenda Terytorialna 2030 została przyjęta przez ministrów odpowiedzialnych za planowanie przestrzenne, rozwój terytorialny i spójność terytorialną 1 grudnia 2020 roku w Niemczech i stanowi ramy dla działań służących promowaniu spójności terytorialnej w Europie. W agendzie podkreślono znaczenie strategicznego planowania przestrzennego i wyznaczono jego kierunki, które zostały oparte na dwóch nadrzędnych celach: Sprawiedliwa Europa i Zielona Europa, które obejmują sześć priorytetów na rzecz rozwoju terytorium Europy jako całości ze wszystkimi jej obszarami:

- bardziej zrównoważony rozwój terytorialny wykorzystujący różnorodność Europy,
- zbieżny rozwój lokalny i regionalny, mniej nierówności między obszarami,
- łatwiejsze życie i praca ponad granicami państwowymi,
- lepsze, ekologiczne środki utrzymania, neutralne dla klimatu i odporne gminy i regiony,
- silne i zrównoważone gospodarki lokalne w zglobalizowanym świecie,
- zrównoważona łączność cyfrowa i fizyczna obszarów.

Na poziomie krajowym strategiczne cele ochrony środowiska, oparte o prawo międzynarodowe, zawarte są w dokumentach rządowych takich jak: II Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej, Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022, Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.).

Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

Polska polityka ekologiczna opiera się na konstytucyjnej zasadzie zrównoważonego rozwoju, co powoduje, że musi być uwzględniana we wszystkich dokumentach strategicznych i programach, mających wpływ na środowisko. Jednocześnie zgodnie z art. 74 Konstytucji RP nakłada to obowiązek dbałości o środowisko na instytucje publiczne. Dnia 16 lipca 2019 r. Rada Ministrów przyjęła dokument „Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” – tym samym PEP2030 stało się najważniejszym dokumentem strategicznym w obszarze środowiska i gospodarki wodnej. Dokument ten jest dostosowaniem wcześniejszych dokumentów do zmian w prawodawstwie polskim i wspólnotowym w zakresie ochrony środowiska. Rolą PEP2030 jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. W systemie dokumentów strategicznych doprecyzowuje i operacjonalizuje „Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” przyjętą 14 lutego 2017 r. przez Radę Ministrów. Kierunki działań określone w celach PEP2030 mają stać się odpowiedzią na przywrócenie właściwej roli planowaniu przestrzennemu, w szczególności w zakresie lokalizacji nowych inwestycji. Cele szczegółowe polityki ekologicznej państwa ujęto jako trzy pochodne głównego celu, jakim jest rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców. Są to „Środowisko i zdrowie” – traktujący o poprawie jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, „Środowisko i gospodarka” – uszczegóławiający temat

zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska oraz „Środowisko i klimat”, który nakreśla działania w ramach łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do nich oraz zarządzania ryzykiem klęsk żywiołowych. PEP2030 określa ponadto dwa cele horyzontalne wspierające powyższe cele środowiskowe: „Środowisko i edukacja”, który wiąże się z rozwijaniem kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa oraz „Środowisko i administracja”, opisujący działania w ramach poprawy efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska. Wymienione cele odnoszą się do najważniejszych trendów w obszarze środowiska: przybierającego na znaczeniu negatywnego wpływu środowiska na zdrowie ludzi, zwiększającej się konkurencji o zasoby, rosnącej presji na ekosystemy, nasilających się skutków zmian klimatu oraz wyczerpywania się dotychczasowych źródeł finansowania ochrony środowiska. Dla każdego z celów szczegółowych wyszczególniono kierunki interwencji, w przypadku celu „Środowisko i zdrowie” są to: zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód, likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania, ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb oraz przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska i zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej. Dla celu „Środowisko i gospodarka” kierunkami działań są: zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu, wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym, zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa oraz wspieranie wdrażania ekoinnowacji. Dla celu „Środowisko i klimat” działania mają być przeprowadzane w kierunku przeciwdziałania zmianom klimatu oraz adaptacji do zmian klimatu i zarządzaniem ryzykiem klęsk żywiołowych. Ponadto dla celu horyzontalnego „Środowisko i edukacja” kierunkiem działania jest edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji, a dla celu horyzontalnego „Środowisko i administracja” – usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 („Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r’))).

Głównym celem Krajowego Programu Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030) jest poprawa jakości powietrza, w szczególności na obszarach, gdzie stwierdzone zostały przekroczenia standardów norm. Dotyczy to zwłaszcza osiągnięcia dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego, benzo(a)pirenu, związków azotu, ozonu i innych substancji szkodliwych w powietrzu (wymaganych przepisami prawa unijnego), a także – poziomów wskazywanych przez Światową Organizację Zdrowia, w perspektywie do 2030 r. W programie przedstawione zostały:

- propozycje zmian prawa, dotyczące m.in. jakości paliw, wymagań technicznych dla nowych kotłów opalanych paliwami stałymi,
- harmonogram działań (organizacyjnych, inwestycyjnych itp.) niezbędnych do osiągnięcia poprawy jakości powietrza w Polsce,
- podmioty odpowiedzialne za realizację działań (na poziomie rządowym i samorządowym),
- systemy monitorowania realizacji programu (ustalone zostały wskaźniki, które powinny zostać osiągnięte w latach 2018 i 2020),
- możliwe źródła finansowania (Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, fundusze wojewódzkie, a także środki unijne przeznaczone na ochronę środowiska).

Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza określa działania naprawcze do realizacji w perspektywie krótko, średnio i długoterminowej, które będą spójne z dotychczas realizowaną polityką poprawy jakości powietrza oraz przeciwdziałania zmianom klimatu na poziomie krajowym oraz wojewódzkim i gminnym.

Krajowy plan gospodarki odpadami 2028

Plan określa politykę zagospodarowania wszystkich wytwarzanych odpadów (w gospodarstwach domowych, przedsiębiorstwach, przemyśle), która wpisuje się w założenia

gospodarki o obiegu zamkniętym. Przewiduje realizację działań znajdujących się najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami tj. wg kolejności: zapobieganie powstawania odpadów, przygotowywanie do ponownego użycia (realizacja niezbędnej infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów u źródła), recykling i inne procesy odzysku. Za wiodące cele plan przyjmuje: zmniejszenie ilości powstających odpadów, zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami (w tym odpadami z żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji), zmniejszenie ilości odpadów ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, dążenie do zmniejszania ilości składowanych odpadów oraz osiągnięcie odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu. W dokumencie zakłada się: przeciwdziałanie nielegalnemu, transgranicznemu przemieszczaniu odpadów, tworzenie synergii pomiędzy nurtem gospodarki o obiegu zamkniętym i unijną polityką klimatyczno – energetyczną, jak również tworzenie praktyk sprzyjających rozwojowi rynku surowców wtórnych.

Zapisy powyższych przepisów zostały przede wszystkim uwzględnione w procedurze sporządzania planu ogólnego, który wymaga opracowania prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania planów i programów. Niniejszy dokument dodatkowo, oprócz samego projektu planu, podlega ocenie społeczeństwa i jest dostępny do wglądu w trakcie sporządzania planu, jak i po jego zakończeniu. Ponadto społeczność może składać zarówno wnioski, jak i uwagi do tego dokumentu. Prognoza zawiera opis metod analiz skutków realizacji ustaleń miejscowego planu na środowisko oraz sposób oddziaływania zapisów planu na poszczególne komponenty środowiska. Jednocześnie integralną częścią każdego planu jest pisemne podsumowanie uzasadniające wybór przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych oraz zawierające propozycje metod przeprowadzania monitoringu realizacji ustaleń planu i jego częstotliwość.

Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020 (w trakcie opracowywania Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej na lata 2022-2027 z perspektywą do 2030 roku)

W dniu 6 listopada 2015 r. Rada Ministrów uchwaliła „Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020”, natomiast w trakcie opracowywania jest „Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej na lata 2022-2027 z perspektywą do 2030 roku”. Dokument ten zakłada kompleksową i uwzględniającą wszelkie najistotniejsze potrzeby zachowania różnorodności biologicznej realizację zobowiązań wynikających z zawartych przez Polskę zobowiązań międzynarodowych oraz efektywną ochronę i zrównoważone użytkowanie zasobów przyrody. Jest to także kontynuacja i rozwinięcie analogicznego dokumentu zatwierdzonego przez Radę Ministrów w dniu 26 października 2007 roku. Projekt planu powiązany jest z powyższymi dokumentami, m. in. poprzez wprowadzenie ustaleń dotyczących:

- ochrony gleb (wyznaczenie lokalizacji stref otwartych, określenie optymalnych wskaźników minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej);
- jakości wód powierzchniowych (w miejscach występowania wód powierzchniowych stojących i płynących wyznaczenie lokalizacji stref otwartych, wprowadzenie profilu dodatkowego dla poszczególnych stref – tereny wód, dodatkowo określenie optymalnych wskaźników minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej);
- jakości powietrza (odpowiednia lokalizacja planowanych stref gospodarczych z zachowaniem bufora od terenów zamieszkania).

Opracowywany projekt planu ogólnego musi być zgodny z obowiązującymi przepisami prawa oraz planami i programami przyjętymi w gminie. Natomiast dokumenty te, jak zostało to wyżej wspomniane, są dostosowywane do zapisów krajowych polityk i strategii opartych na standardach i przepisach wspólnotowych oraz przyjętych przez Polskę konwencjach międzynarodowych.

Analizowany projekt planu ogólnego uwzględnia powyższe zapisy poprzez poddanie go ocenie oddziaływania na środowisko, jaką jest także opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko skutków ustaleń planu ogólnego. Jednocześnie w procedurze sporządzania planu ogólnego, jak i

prognozy zapewniony jest dostęp społeczeństwa i możliwość konsultacji obu dokumentów. Przeanalizowano również wszystkie aspekty środowiskowe, takie jak wpływ na ewentualne obszary Natura 2000 występujących na terenie lub w sąsiedztwie opracowania. Dodatkowo w zakresie prognozy został określony monitoring realizacji ustaleń planu i ich wpływ na środowisko przyrodnicze. Jednocześnie określając w projekcie planu szczegółowe parametry zagospodarowania terenu i jego możliwe przeznaczenie wzięto pod uwagę możliwości przyjęcia nowej zabudowy na dany obszar oraz jego chłonność środowiskową.

Ważne również pod względem klimatycznym opracowanie „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (tzw. SPA2020) wskazuje iż skutki zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się i z tego względu stały się przedmiotem zainteresowania rządów i społeczności międzynarodowej. Przeprowadzone badania naukowe wykazały, że zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów na świecie, w tym także dla Polski. Wysiłki na rzecz dostosowania się do skutków zmian klimatu powinny być zatem podejmowane jednocześnie z realizowanymi przez Polskę działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych.

Przy formułowaniu działań SPA przesądzono, że dokument powinien zawierać różne grupy działań adaptacyjnych m. in. minimalizację podatności na ryzyko związane ze zmianami klimatu, uwzględniając ten aspekt na etapie planowania inwestycji. Projekt planu uwzględnia powyższe założenie, wprowadzając m.in. odpowiednie strefy otwarte wolne od zabudowy i utwardzenia terenu oraz minimalne udziały powierzchni biologicznie czynnej, dodatkowo większościowy obszar lasów, występujących na obszarze gminy Międzyrzec Podlaski, zostaje zachowany. Zapewniony planem znaczny udział zieleni w istniejącej i planowanej zurbanizowanej strukturze gminy będzie miał niewymierne pozytywne skutki poprawy klimatu lokalnego, w tym zmniejszenia zjawisk ekstremalnych.

4.1.4. Skutki braku realizacji ustaleń projektu planu ogólnego

Plan ogólny ma zastąpić dotychczasowe studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Plan ogólny będzie aktem prawa miejscowego, zatem jego postanowienia będą wiążące zarówno przy uchwalaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jak i przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy (WZ). Decyzje WZ będą mogły być wydawane wyłącznie na obszarach wskazanych w planie ogólnym. Dzięki temu rozwiązaniu gminy będą posiadały większy wpływ na rozwój miejscowy zabudowy i jej charakter. Rozwiązanie to ma na celu ograniczyć niekontrolowane rozlewanie się zabudowy. Ustawodawca przewidział na uchwalenie planów ogólnych termin do 30 czerwca 2026 r. Po tej dacie studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy tracą moc. Brak planu ogólnego na terenie gminy uniemożliwi prowadzenie jakichkolwiek prac o charakterze planistycznym. Podobnie bowiem jak w przypadku decyzji WZ, która nie będzie mogła być wydana bez wcześniejszego określenia obszarów uzupełnienia zabudowy, niemożliwe także będzie uchwalanie planów miejscowych.

Brak realizacji ustaleń planu – nie spowoduje likwidacji istniejącego zainwestowania gminy, może przyczynić się jedynie do jego nieprawidłowego i ograniczonego rozwoju.

4.1.5. Istotne dla projektu planu ogólnego zapisy zawarte w ustawach

Projekt planu zawiera istotne z punktu widzenia ochrony środowiska i krajobrazu, zapisy wynikające z ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. Zgodnie z art. 72 ww. ustawy w planie należy zapewnić warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska, m.in. poprzez:

- ustalanie programów racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi,

- zapewnianie kompleksowego rozwiązania problemów zabudowy (...), ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzania ścieków, gospodarki odpadami, systemów transportowych i komunikacji publicznej oraz urządzania i kształtowania terenów zieleni,
- uwzględnianie konieczności ochrony wód, gleby i ziemi przed zanieczyszczeniem w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej,
- zapewnianie ochrony walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych,
- uwzględnienia potrzeb w zakresie zapobiegania ruchom masowym ziemi i ich skutkom,
- uwzględnianie innych potrzeb w zakresie ochrony powietrza, wód, gleby, ziemi, ochrony przed hałasem, wibracjami i polami elektromagnetycznymi.

Ustawa ta wskazuje na zakres zagadnień, które należy w planie uwzględnić, a analizowany projekt planu ogólnego, odpowiednio do zakresu i problemów, które reguluje, spełnia warunki ustawowe. W zakresie zasad ochrony środowiska i przyrody w planie:

- wyznaczono obszary uzupełnienia zabudowy w celu racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi i ograniczenia rozprzestrzeniania się zabudowy;
- ustalono strefy otwarte wolne od zabudowy na których zachowuje się funkcję gruntów leśnych, rolnych, wodnych, terenów łąk, zieleni naturalnej;
- dopuszczono zagospodarowanie zielenią naturalną większości wolnych od zainwestowania fragmentów stref planistycznych;
- wyznaczono strefy planistyczne dopuszczające zainwestowanie i zabudowę, określając jednocześnie optymalne wskaźniki zabudowy i zachowanie minimalnego udziału biologicznie czynnego na ich terenie zapewniając tym m.in. ochronę krajobrazu środowiska i lokalnych warunków klimatycznych;
- nie wyznaczono terenów zagrożonych ruchami masowymi, ani terenów na których występują te ruchy z uwagi na brak występowania takich zagrożeń na obszarze gminy.

Ustawa *Prawo ochrony środowiska* w art. 73 ust. 1 stanowi, że w planie ogólnym należy uwzględniać ograniczenia wynikające z:

- ustanowienia szczególnych form ochrony przyrody - na terenie gminy Międzyrzec Podlaski występują obszary objęte formą ochrony przyrody (pkt 6.9) (w trybie ustawy z dnia 16 kwietnia 2001 o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 ze zm.)) oraz ich otulin – których zachowanie i ochronę określają przepisy odrębne - plan ogólny uwzględnia ich występowanie oraz przebieg;
- utworzenia obszarów ograniczonego użytkowania lub stref przemysłowych - w planie ogólnym wyznaczono nowe oddzielne strefy gospodarcze z zachowaniem odpowiedniego bufora ochronnego od zabudowy mieszkaniowej. Wyjątek stanowią istniejące zakłady produkcyjne, i towarzyszące im istniejące zabudowania mieszkaniowe;
- wyznaczenia obszarów cichych w aglomeracji oraz obszarów cichych poza aglomeracją - rada powiatu bialskiego nie wyznaczyła na terenie powiatu w tym gminy Międzyrzec Podlaski obszarów cichych w aglomeracji lub obszarów cichych poza aglomeracją, z tego względu plan ogólny ich nie uwzględnia;
- strategicznych map hałasu – w planie ogólnym uwzględniono wnioski wynikające z wyznaczenia strategicznych map hałasu, w tym dla dróg wojewódzkich;
- ustalenia w trybie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1087), warunków korzystania z wód regionu wodnego i zlewni oraz ustanowienia stref ochronnych ujęć wód, a także obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych - na terenie gminy Międzyrzec Podlaski nie jest określona pośrednia strefa ochronna ujęć wód ani obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych;
- przepisów ustawy z dnia 16 czerwca 2023 r. o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych - na terenie gminy Międzyrzec Podlaski nie wyznaczono wielkoobszarowych terenów zdegradowanych,

w myśl ustawy z dnia 16 czerwca 2023 r. o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych (Dz. U. 2023 poz. 1719)..

Zgodnie z ustawą *o ochronie przyrody*, z dnia 16 kwietnia 2004 r., w planie ogólnym muszą być uwzględnione cele ochrony przyrody, wśród których do najbardziej istotnych należą:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony,
- ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w ośrodkach gminnych i wsiach oraz zadrzewień,
- utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody.

Ustalenia analizowanego projektu planu ogólnego nie powinny negatywnie wpływać na gatunki oraz siedliska przyrodnicze występujące w sąsiedztwie, jak i na obszarze objętym opracowaniem, gdyż uściślają w zakresie ochrony przyrody warunki, na jakich ma odbywać się zagospodarowanie terenu, istotne dla zachowania siedlisk przyrodniczych.

Analizowany projekt planu ogólnego realizuje inne cele ustawy *o ochronie przyrody* poprzez m.in.: zachowanie strefy otwartej i jej bioróżnorodności.

Ochrona środowiska związana jest z różnymi dziedzinami działalności ludzkiej. Dodatkowo występują ustawy, regulujące w sposób szczegółowy zakres i zasady tej ochrony – takie jak: *Prawo łowieckie*, *ustawa o ochronie zwierząt*, *ustawa o lasach*, *ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych*.

4.1.6. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektu planu ogólnego

Wśród istniejących i potencjalnych problemów ochrony środowiska w gminie Międzyrzec Podlaski, które dotyczą także terenu objętego opracowaniem, wymienić należy m. in.:

- zanieczyszczenie pochodzenia antropogenicznego wód podziemnych,
- zanieczyszczenie pochodzenia rolniczego wód podziemnych i powierzchniowych,
- występowanie charakterystycznych dla terenów zabudowanych gleb antropogenicznych – przekształconych w wyniku działalności człowieka,
- zanieczyszczenia powietrza i wód oraz zagrożenia związane z generowaniem hałasu z terenów komunikacyjnych,
- emisja zanieczyszczeń ze źródeł punktowych: ośrodków osadniczych i rolniczych.

Opracowywany dokument odnosi się do obszaru położonego w jednostce administracyjnej miejscowo zurbanizowanej, gdzie dokonano już przekształcenia środowiska. Znaczne niezagospodarowane na chwilę obecną tereny zielone i rolne, w tym lasy oraz tereny łąk przebiegające wzdłuż głównych cieków wodnych plan zakłada zachować. Dla jednostek osadniczych – gdzie plan zakłada strefy związane z zabudową i zainwestowaniem najistotniejsze jest ograniczenie zanieczyszczeń przenikających do gleby oraz powietrza, oraz zapewnienie maksymalnej możliwej różnorodności biologicznej. Projekt planu dla terenów wprowadza wymogi i ograniczenia, które zachowują harmonię terenów z otoczeniem oraz nawiązują do obecnie obowiązujących przepisów oraz standardów ochrony środowiska.

4.1.7. Ocena oddziaływania na komponenty środowiska i zagrożenia dla środowiska w wyniku realizacji ustaleń projektu planu

W następstwie procesów naturalnych oraz antropogenicznych środowisko przyrodnicze jest poddawane nieustannym przemianom. Procesy naturalne są praktycznie niezależne od człowieka, w przeciwieństwie do procesów antropogenicznych, które można kontrolować. Są one również nieuchronne, umożliwiając przysposabianie środowiska dla potrzeb egzystencjalnych człowieka. Przewidywane oddziaływanie na środowisko projektowanego planu ogólnego gminy Międzyrzec Podlaski przeprowadzono w oparciu o identyfikację prawdopodobnych skutków środowiskowych w odniesieniu do istniejącego stanu środowiska, w rejonie lokalizacji projektowanych funkcji. Analizę i

ocenę przewidywanych skutków oddziaływania na poszczególne elementy środowiska oraz zdrowie i życie ludzi w wyniku realizacji projektu planu ogólnego przedstawiono poniżej. Uwzględniono działania prowadzące do minimalizacji potencjalnych negatywnych oddziaływań.

4.1.7.1 Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta

Wprowadzenie wszelkiego zainwestowania pozostaje nie bez znaczenia dla istniejących na terenie opracowania roślin i zwierząt. Niemniej każde nowe zainwestowanie na terenie niezagospodarowanym przyczynia się do niszczenia gatunków występujących samoczynnie, ważnych z punktu widzenia różnorodności biologicznej, w tym zwłaszcza na terenach poza systemem przyrodniczym gminy, w pobliżu dróg krajowych i ekspresowych oraz węzłów komunikacyjnych. Realizacja zabudowy przemysłowej i usługowej na dużych powierzchniach przyczyni się do zmniejszenia powierzchni biologicznie czynnej oraz stanowić będzie barierę migracyjną gatunków, z uwagi na zaburzenie powiązań pól przeznaczonych pod inwestycje z otaczającymi je lasami, łąkami oraz innymi polami uprawnymi. Na skutek uszczelnienia powierzchni zmieniają się warunki krążenia wody w środowisku na terenie inwestycji. Przestrzeń zurbanizowana nie będzie tworzyć dogodnych warunków dla bytowania na tych terenach dziko żyjących gatunków. Pojawienie się zabudowy spowoduje grodzenie działek, uniemożliwiając dostęp do nich wielu gatunkom zwierząt, uszczuplając żerowiska i miejsca lęgowe. Ponadto zwiększy się podatność na wprowadzanie do ekosystemów roślin inwazyjnych poprzez stworzenie sztucznych i nowych warunków abiotycznych, wprowadzenie elementów technicznych, wzrost ilości gatunków synantropijnych. Należy spodziewać się zmniejszenia ilości gatunków segetalnych na rzecz gatunków obcych dla danego siedliska. W efekcie może zmniejszyć się różnorodność biologiczna środowiska.

Proponowane zmiany zawarte w omawianym dokumencie nie wpłyną natomiast na rozerwanie siedlisk w obrębie systemu przyrodniczego gminy (PSG), gdyż w jego obrębie ustalono strefę otwartą, a projektowane realizacje odnawialnych źródeł energii będą się odbywać poza terenami korytarzy ekologicznych.

Opisany poniżej wpływ ustaleń planu ogólnego na różnorodność biologiczną zawiera odniesienie do uwag wniesionych w toku uzgodnień pismem z dnia 17.12.2025 r. znak WSTI.410.77.2025.MK, zwłaszcza w zakresie lokalizacji odnawialnych źródeł energii (elektrowni wiatrowych i słonecznych) w obrębie korytarza ekologicznego; lokalizacji elektrowni wiatrowych w pobliżu terenów leśnych pomiędzy miejscowościami Krzewica i Dołhołęka, w odległości 5 km od pięciu stref ochrony ostoi, rozrodu lub regularnego przebywania gatunków ptaków takich jak orlik krzykliwy, bielik i bocian czarny; zachowania drożności przejść małych dla zwierząt w ciągu drogi S19 poprzez odpowiednie kształtowanie stref planistycznych z nią sąsiadujących.

Projekt planu ogólnego nie umożliwia zawarcia ustaleń odnoszących się wprost do obiektów objętych ochroną prawną i planistyczną. Umożliwia natomiast zachowanie ich w niezmienionym stanie poprzez ustanowienie stref oraz wskaźników zagospodarowania w obrębie tych stref. Ustalenia planu ogólnego zmierzają do optymalnej ochrony oraz wzbogacenia szaty roślinnej, a także wzmocnienia naturalnych siedlisk w poprzez ustalenia granic poszczególnych stref oraz wskaźników zabudowy i zagospodarowania terenu. Analizowany projekt zapewnia pełną ochronę najcenniejszych terenów zieleni. Plan ogólny nie dopuszcza nowej zabudowy w obrębie dolin rzecznych oraz w obrębie terenów leśnych. Chroni tym samym najcenniejsze ekosystemy występujące w obszarze gminy. Na obszarach Przyrodniczego Systemu Gminy [PSG] projekt dokumentu wprowadza strefę otwartą. Obszary proponowane do objęcia ochroną tj.: Białkopodlaski Obszar Chronionego Krajobrazu, rezerwat przyrody, zachowują przy tym bez zmian bezpośrednie otoczenie tych obiektów, co oznacza brak niebezpieczeństwa ich degradacji. System ekologiczny gminy, tworzą ponadto dolina rzeki Krzny Południowej i Północnej oraz doliny małych cieków wodnych w tym Piszczanki i ich dopływów oraz mniejszych cieków wodnych wraz z otaczającymi je kompleksami leśnymi w okolicach miejscowości Szachy, Zaścianki i inne mniejsze kompleksy leśne. Istotnymi elementami systemu przyrodniczego są także naturalne i sztuczne zadrzewienia wraz z obszarami podmokłymi i lokalnymi obniżeniami terenu z otwartymi zbiornikami wodnymi.

Odnosząc się do uwagi wniesionej przez RDOŚ w trakcie uzgodnień odnośnie lokalizacji farm wiatrowych i słonecznych w obrębie korytarza ekologicznego należy nadmienić, iż o ostatecznej lokalizacji farm zdecydują plany miejscowe sporządzone w oparciu o plan ogólny. Przedmiotowy korytarz ekologiczny w planie ogólnym został objęty strefą otwartą, która zawiera również tereny położone poza obszarami dolinnymi i leśnymi należącymi do PSG. Są to zazwyczaj tereny upraw rolnych, o obniżonej bioróżnorodności. Wskazuje się konieczność lokalizacji farm na podstawie planów miejscowych poza terenami dolinnymi rzek i cieków wodnych. Zainwestowanie tego typu nie powinno przerwać drożności korytarza ekologicznego. W skrajnych przypadkach może jedynie w nieznacznym stopniu zaburzyć tę drożność na obrzeżach korytarza.

W odniesieniu do uwagi RDOŚ dotyczącej zachowania drożności małych przejść dla zwierząt w ciągu drogi S19, należy zauważyć, że strefy usługowe, produkcyjne i handlu wielkopowierzchniowego wyznaczone w planie ogólnym w sąsiedztwie drogi, zawierają w profilu dodatkowym tereny zieleni naturalnej, tereny wód i lasów. Pozwala to - na etapie planów miejscowych - na kształtowanie sięgaczy lub mini korytarzy ekologicznych (terenów zieleni naturalnej) prowadzących do małych przejść dla zwierząt.

Dopuszczenie realizacji farm fotowoltaicznych na terenie najniższych bonitacyjnie terenów rolnych w strefie otwartej, w strefie produkcji rolniczej, strefie usługowej spowoduje, iż istniejąca na tym terenie szata roślinna, reprezentowana przez gatunki niechronione i pospolite, w części ulegnie zniszczeniu. Nie będzie to stanowić strat dla bioróżnorodności ze względu na jej niską wartość florystyczną.

W kontekście lokalizacji elektrowni wiatrowych w pobliżu terenów leśnych pomiędzy miejscowościami Krzewica i Dołhotęka, w odległości 5 km od pięciu stref ochrony ostoi, rozrodu lub regularnego przebywania gatunków ptaków takich jak orlik krzykliwy, bielik i bocian czarny, należy zauważyć, iż głównym zagrożeniem dla ptactwa jest śmiertelność wskutek kolizji z turbinami wiatraków. Nie ma uniwersalnej odległości dla lokalizacji elektrowni wiatrowych od gniazd (lub strefy okresowej) dla wymienionych gatunków ptaków. Bazując na obserwacjach ornitologicznych dotyczących zrealizowanych elektrowni wiatrowych oraz doświadczeniach krajów, w których nastąpił dynamiczny rozwój energetyki wiatrowej (m.in. Niemcy), uważa się, że odległość ta może stanowić od 1,6 km do 6 km. Zdarzają się ponadto obserwacje, z których wynika, iż miejsca żerowisk mogą się pojawiać w odległości nawet 10 km od gniazd. Mając powyższe na uwadze, lokalizację farmy wiatrowej na etapie planu miejscowego (w planie ogólnym precyzyjna lokalizacja nie będzie możliwa), należy poprzedzić monitoringiem ornitologicznym przedrealizacyjnym, w celu ustalenia odległości żerowisk wymienionych powyżej gatunków ptaków oraz częstotliwości ich pojawiania się na terenach ewentualnych elektrowni wiatrowych. W przypadku dopuszczenia realizacji tych farm, czynnikiem minimalizującym częstotliwość kolizji ptaków z turbinami może być ich czasowe wyłączenie, a także stosowanie odpowiedniego oświetlenia czy barw turbin.

Projekt planu ogólnego zakłada powiększenie powierzchni przeznaczonej do lokalizacji gospodarstw wysokotowarowych w zakresie produkcji zwierzęcej poprzez wprowadzenie strefy produkcji rolniczej, podyktowane wnioskami rolników i potrzebą dalszego rozwoju istniejących gospodarstw wysokotowarowych. Strefa ta zlokalizowana jest poza PSG, w znacznym oddaleniu od obszarów i obiektów objętych ochroną przyrodniczą. Można stąd wysnuć wnioski, iż realizacja ustaleń projektu planu ogólnego w zakresie powiększenia terenów zabudowy zwierzęcej, nie będzie oddziaływać na obszary chronione. Należy tutaj nadmienić, iż w odpowiedzi na uwagę RDOŚ odnośnie terenów stref produkcji rolniczej, zrezygnowano z lokalizacji strefy produkcji rolniczej (47SR w poprzedniej wersji projektu planu), położonej w sąsiedztwie Wólki Krzymowskiej.

Ze względu na korzystne położenie komunikacyjne, gmina Międzyrzec Podlaski jest obszarem szczególnie predestynowanym do rozwoju funkcji produkcyjno – usługowych oraz produkcyjnych, w tym centrów magazynowych i terminali transportu multimodalnego, stanowiących nie tylko miejsca przeładunku i składowania ładunków, lecz także centra oferujące usługi logistyczne. Projekt planu ogólnego wyznacza tereny strefy gospodarczej, co wynika ze stworzenia perspektyw rozwojowych,

poprzez wzrost konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej gminy, m.in. dzięki budowie autostrady A2 oraz drogi ekspresowej S19. Lokalizacja terenów strefy gospodarczej znajduje się przeważnie wzdłuż głównych tras komunikacyjnych, poza Systemem Przyrodniczym Gminy, w znacznym oddaleniu od obszarów i obiektów objętych ochroną przyrodniczą. Należy zatem przypuszczać, iż realizacja ustaleń projektu Planu, nie będzie oddziaływać na obszary chronione.

Ustalenia projektu planu ogólnego przyczynią się do ochrony najcenniejszych obszarów gminy, zapewniając tym samym drożność korytarzy ekologicznych. Negatywny wpływ na rośliny, zwierzęta i różnorodność biologiczną będą miały ustalenia dokumentu w zakresie zainwestowania nowych terenów, dotychczas użytkowanych rolniczo, pod zabudowę kubaturową, w tym przede wszystkim pod tereny aktywności gospodarczej wraz z niezbędną infrastrukturą.

Lasy Międzyrzeckie, położone wokół Międzyrzecza Podlaskiego występują w otoczeniu realizowanej autostrady, podobnie jak niewielkie, izolowane lasy położone w obrębie praktycznie każdej miejscowości sąsiadującej z nową trasą drogową. Kolizje autostrady z lasami dotyczyć będą skrajnych fragmentów kompleksów leśnych lub mniejszych izolowanych lasów, tworzących mozaikę rolno-leśną. Ograniczone możliwości swobodnego odginania trasy autostradowej (ze względu na zachowanie minimalnych promieni łuków poziomych na projektowanych jezdniach) przebiegającej wśród lokalnych układów terenów leśnych, pól i zwartej zabudowy wiejskiej, powodują brak możliwości całkowitego uniknięcia kolizji drogi z lasami.

4.1.7.2 Oddziaływanie na ludzi

Wielkość emisji zanieczyszczeń dla środowiska, będąca skutkiem realizacji projektowanego planu ogólnego może oddziaływać na zdrowie i życie ludzi. Istotne znaczenie w tym względzie mają relacje przestrzenne terenów o różnych funkcjach, zwłaszcza terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej, zabudowy w ramach terenów aktywności gospodarczej, zabudowy produkcji zwierzęcej. Z prognozy wynika, iż skala spodziewanych emisji zanieczyszczeń (tj.: zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego, ścieki, odpady stałe, hałas) nie będzie stanowić zagrożenia dla zdrowia ludzi z uwagi na upowszechnianie odnawialnych źródeł energii (elektrownie słoneczne), rozwoju kanalizacji sanitarnej oraz poprawy sposobu usuwania i neutralizacji odpadów, separacji poszczególnych stref i planowanych w nich funkcji. Zakłada się, iż jest mało prawdopodobne, aby przy zastosowaniu tych rozwiązań dopuszczalne normy zanieczyszczeń były przekraczane.

W obszarze gminy Międzyrzec Podlaski ma miejsce duże zainteresowanie realizacją gospodarstw wysokotowarowych, które stanowią potencjalne źródło emisji zanieczyszczeń do atmosfery i odorów, w efekcie stanowiących zagrożenie dla zdrowia ludzi. Ze względu na fakt, iż w planie ogólnym nie można zawrzeć ustaleń odnośnie ograniczenia dla lokalizacji gospodarstw w strefie wielofunkcyjnej z zabudową zagrodową w zależności od obsady zwierząt, należy ustalenia takie zawrzeć bezwzględnie w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy (opracowywanych na podstawie planu ogólnego). Dla zabudowy zagrodowej i agroturystyki obowiązuje ograniczenie chowu i hodowli zwierząt do maksymalnej wielkości obsady w liczbie 40 dużych jednostek przeliczeniowych inwentarza (40 DJP), zaś w odniesieniu do pozostałych funkcji obowiązuje ograniczenie chowu i hodowli zwierząt do maksymalnej wielkości obsady w liczbie 5 dużych jednostek przeliczeniowych inwentarza (5 DJP). Pozytywnie ocenia się ustalenia projektu planu ogólnego odnośnie lokalizacji terenów stref produkcji rolniczej z dala od innych stref realizujących budownictwo mieszkaniowe. W przypadku terenów stref produkcji rolniczej znajdujących się poza PSG, dopuszcza się możliwość lokalizacji przedsięwzięć tworzonych między innymi przez budynki inwentarskie o wielkości obsady w maksymalnej liczbie dużych jednostek przeliczeniowych inwentarza (DJP) zależnej od zachowania odległości od budynków zawierających funkcję mieszkalną, zamieszkania zbiorowego, użyteczności publicznej obiektów sportowych oraz terenów rekreacyjno-wypoczynkowych:

- w odległości do 100 m –obsada do 40 DJP,
- w odległości od 100 do 210 m –obsada DJP równa odległości wyrażonej w metrach (1 DJP = 1 m),
- w odległości powyżej 210 m –obsada nie większa niż 210 DJP.

Przychylając się do uwag RDOŚ wniesionych w trakcie procedury uzgodnieniowej odnośnie uciążliwości wielkotowarowej produkcji rolnej, zrezygnowano w większości stref zabudowy zagrodowej z dopuszczenia w ramach profilu dodatkowego wielkotowarowej produkcji rolnej. Ponadto zrezygnowano z lokalizacji strefy produkcji rolniczej (47SR w poprzedniej wersji projektu planu), położonej w sąsiedztwie Wólki Krzymowskiej.

Ograniczenia te wynikają z uwzględnienia rolnictwa jako wiodącej funkcji gminy, uwarunkowań funkcjonalno-przestrzennych oraz powszechnie obowiązujących przepisów prawa. Przewiduje się, iż ustalenia dotyczące lokalizacji gospodarstw wysokotowarowych w zakresie produkcji zwierzęcej nie spowodują znaczącego pogorszenia jakości warunków życia mieszkańców gminy.

W planach miejscowych można wziąć pod uwagę dopuszczenia na obszarach zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, lokalizacji uciążliwych obiektów zabudowy zagrodowej, pod warunkiem wyznaczenia stref izolacyjnych składających się z gęstej zieleni wysokiej i średniej, ograniczającej negatywne oddziaływanie tych inwestycji na zdrowie i życie ludzi. Wprowadzenie w planach miejscowych ustaleń dotyczących wyznaczenia stref izolacyjnych, dotyczy także terenów aktywności gospodarczej, w których konieczna jest izolacja uciążliwych obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, budynków technicznych, usług, rzemiosła, obsługi transportu drogowego, obsługi produkcji rolnej od terenów nie powiązanych z nimi tj.: budynków mieszkalnych, biurowych i zamieszkania zbiorowego przeznaczonego do okresowego pobytu ludzi.

Projekt planu ogólnego nie wyznacza przebiegu linii elektroenergetycznych w części graficznej, odnosząc się tylko do możliwości ich lokalizacji w ustalonych strefach, m.in. poprzez odpowiednie wskaźniki zagospodarowania i odpowiednią lokalizację granic poszczególnych stref. Projekty planów miejscowych opracowywanych w oparciu o plan ogólny, powinny zachowywać istniejący przebieg linii wysokiego (110 kV), średniego (15 kV) i niskiego napięcia 0,4 kV oraz stacje transformatorowe 15/0,4 kV, dopuszczając możliwość ich przebudowy, rozbudowy i budowy nowych odcinków linii napowietrznych i kablowych oraz nowych stacji transformatorowych 15/0,4 kV i 110/15kV, w tym linii i stacji obsługujących odnawialne źródła energii. W planach miejscowych powinna być przewidziana realizacja kablowych linii średniego i niskiego napięcia w szczególności na terenach o skoncentrowanej zabudowie mieszkaniowej i usługowej oraz obowiązkowo na obszarach ochrony zabytków. W planach miejscowych powinna być ujęta projektowana lokalizacja nowej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji GPZ Radzyń Podlaski –GPZ Międzyrzec Podlaski oraz lokalizacja nowej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji odgałęziającej się w miejscowości Pościsze od istniejącej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV w kierunku północnym, w kierunku planowanej autostrady A2 wraz ze strefą ochronną o szerokości 40 m (po 20 m od osi linii po obu jej stronach), w obrębie której wprowadza się zasady zabudowy i zagospodarowania terenów. Dodatkowo Plan wyznacza lokalizację nowych stacji GPZ 110 kV w miejscowościach Krzewica i Rzeczyca.

Oddziaływanie pola elektromagnetycznego emitowanego przez linie będzie się ograniczało do bezpośredniego ich sąsiedztwa, w granicach stref ochronnych wyznaczonych zgodnie z obowiązującymi normami i przepisami prawa. Uznaje się w związku z powyższym, iż jest mało prawdopodobne, aby realizacja ustaleń projektu dokumentu powodowała znaczące negatywne oddziaływanie promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie ludzi.

W projekcie planu ogólnego lokalizacja terenów zespołów ogniw fotowoltaicznych (elektrowni słonecznych, farm fotowoltaicznych) produkujących energię na cele komercyjne o mocy przekraczającej 100 kW, dla których wprowadza zakaz lokalizacji zabudowy mieszkaniowej i zamieszkania zbiorowego, została przewidziana w obrębie stref: otwartej, produkcji rolniczej, handlu wielkopowierzchniowego, usługowej. Strefy ochronne obszarów urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł fotowoltaicznych o mocy przekraczającej 100 kW (zespołów ogniw fotowoltaicznych, elektrowni słonecznych, farm fotowoltaicznych) związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, pokrywają się z granicami tych obszarów. W związku z tym ewentualne oddziaływania i immisje z odnawialnych źródeł fotowoltaicznych nie mogą przekraczać terenu ich lokalizacji, a tym samym oddziaływać negatywnie na zdrowie i życie ludności.

Negatywne oddziaływania na środowisko ludzi będą mieć prace związane z budową oraz eksploatacją farm wiatrowych (hałas, efekt stroboskopowy) i biogazowni (substancje zapachowe). W planie ogólnym nie ma możliwości wyznaczenia stref ochronnych od tych obiektów. Jednak istnieje możliwość wyznaczania ich lokalizacji w określonych strefach (biogazownie w profilu dodatkowym strefy produkcji rolniczej i strefy otwartej; elektrownie wiatrowe w profilach dodatkowych stref – otwartej i produkcji rolniczej) oraz stosowania odpowiednich standardów urbanistycznych. Strefy ochronne należy wyznaczyć w planach miejscowych, realizowanych na podstawie planu ogólnego. W związku z powyższym nie prognozuje się istotnego negatywnego wpływu tych inwestycji na środowisko ludzi.

Negatywne oddziaływanie na środowisko ludzi będą mieć prace związane z budową autostrady oraz drogi ekspresowej S19. Źródłem wibracji i podwyższonego hałasu, a także zapylenia, zanieczyszczenia powietrza są i będą pracujące na terenie budowy maszyny i sprzęt budowlany. Zmiany te będą mieć wpływ na okolicznych mieszkańców oraz osoby chwilowo przebywające w pobliżu realizowanej inwestycji. Budowa dróg spowoduje zakłócenia wynikające z ruchu pojazdów budowlanych oraz w przypadku budowy drogi ekspresowej S19 czasowego wyłączenia użytkowania modernizowanego odcinka drogi krajowej nr 19. Oddziaływania te mają jednak charakter przejściowy i po zakończeniu budowy ustąpią. Teren zostanie uporządkowany po zakończeniu planowanych robót. Oddziaływanie na mieszkańców poprzez zwiększony hałas i drgania oraz wzrost zanieczyszczenia powietrza będzie się wiązać z etapem eksploatacji autostrady oraz drogi S19.

4.1.7.3 Oddziaływanie na jakość i zasoby wód

Podatność wód na zanieczyszczenia z powierzchni terenu zależy m.in.: od głębokości występowania warstw wodonośnych, zdolności adsorpcyjnych pokrywy glebowej, a także ilości i rodzaju zanieczyszczeń. Do zanieczyszczenia środowiska gruntowo – wodnego może dojść na etapie realizacji inwestycji dopuszczonych ustaleniami planu ogólnego.

Zwiększenie zainwestowania gminy poprzez realizację nowej zabudowy mieszkaniowej (zagrodowej i jednorodzinnej), zabudowy w ramach terenów stref gospodarczych, zabudowy stref produkcji rolniczej, w tym zwierzęcej, może w konsekwencji powodować zmiany wielkości zasilania wód powierzchniowych i podziemnych. Rozwój terenów zabudowanych spowoduje przyrost powierzchni uszczelnionych, uniemożliwiających naturalną infiltrację, odgrywającą istotną rolę w odnawianiu zasobów wód podziemnych. Zwiększeniu ulegnie ilość wód opadowych i roztopowych, możliwych do zagospodarowania w odpowiedni sposób na terenie lub działce budowlanej (w przypadku odpowiednich uwarunkowań gruntowych) lub odprowadzenia ich za pomocą sieci kanalizacyjnej do odbiornika. Nadmierne uszczelnienie powierzchni ziemi i w konsekwencji zmniejszenie zasilania gruntowego kosztem powierzchniowego odpływu wód z terenów, może skutkować przesuszeniem gruntu, obniżaniem poziomu wód gruntowych i zmniejszaniem ich zasobów. Ustalenie zasad postępowania z wodami opadowymi i roztopowymi może wpłynąć na stan ochrony ilościowej zasobów wód podziemnych. Za najbardziej racjonalne i zasadne uznaje się retencjonowanie i zagospodarowywanie wód opadowych i roztopowych na terenach, na których one powstaną, a więc w granicach działek budowlanych. Istotne znaczenie ma w tym względzie utrzymanie jak największych powierzchni wolnych od zainwestowania, umożliwiających infiltrację wód w obrębie działek. Z tego powodu duże znaczenie mają zapisy projektu planu ogólnego odnośnie wskaźników zagospodarowania terenu, w tym dotyczące wymaganych minimalnych powierzchni biologicznie czynnych.

Realizacja nowych inwestycji na terenach stref wyznaczonych w planie ogólnym będzie generować zwiększone zapotrzebowanie na wodę oraz zwiększoną ilość produkcji ścieków. Nowa zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa nie będzie mieć wpływu na wody podziemne. Obszar gminy jest dobrze wyposażony w sieć wodociągową. Na terenie obszaru analizy funkcjonuje gminny wodociąg zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Część miejscowości podłączonych jest do ujęcia wody w miejscowości Próchenki (gmina Olszanka). W obszarze gminy funkcjonują trzy ujęcia wody: SUW Rzeczyca, SUW Hałasy i SUW Rogoźnica. Każde ujęcie posiada po dwie studnie głębinowe, które pracują niezależnie. Ujęcia wody zlokalizowane są w pobliżu terenów rolniczych, w ich bezpośrednim

sąsiedztwie nie występują wysypiska śmieci, mogilniki, bazy paliw, itp. Z uwagi na fakt, że plan ogólny nie zawiera ustaleń odnośnie sieci wodociągowej, niezbędne jest zawarcie w planach miejscowych ustaleń odnośnie rozszerzenia zasięgu obsługi wodociągu na wsie nie posiadające zorganizowanego systemu zaopatrzenia w wodę oraz modernizacji istniejących i projektowanych nowych stacji wodociągowych z instalowaniem urządzeń nowoczesnych technologii. Dodatkowo powinna być wskazana konieczność powiązania systemu wodociągowego wsi gminy z systemem wodociągowym Międzyrzecza Podlaskiego, głównie wsi i nowych obszarów przeznaczonych do urbanizacji położonych w bliskim sąsiedztwie miasta. Nowe obszary zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej podłączone będą do wodociągów grupowych, biegnących najczęściej wzdłuż dróg publicznych. Plany miejscowe powinny wskazywać podłączenie wsi będących w bliskim sąsiedztwie miasta do ogólnomiejskiego systemu kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków miasta Międzyrzecza Podlaskiego. Dotyczy to obszarów nowej urbanizacji położonych w bezpośrednim sąsiedztwie miasta. Dla zabudowy zwartej istniejącej oraz nowych obszarów urbanizacji znacznie oddalonych od miasta w planach miejscowych powinny być wskazane lokalizacje grupowych oczyszczalni ścieków, bądź przeznaczonych do obsługi funkcji przemysłowej, uszczegóławiające ustalenia planu ogólnego odnośnie lokalizacji infrastruktury technicznej (w tym kanalizacyjnej) obsługującej strefy z zabudową (mieszkaniową, usługową, produkcyjną). W miejscowościach nie przejawiających rozwoju przestrzennego rozwiązaniem mogą być indywidualne oczyszczalnie ścieków z systemem rozsączającym. Dotyczy to wyłącznie ścieków bytowo-komunalnych.

Podkreślenia wymaga fakt, iż na obszarze objętym planowanym zainwestowaniem przyjęte rozwiązania mają na celu ochronę stanu środowiska gruntowo –wodnego. Spełnienie powyższych warunków nie spowoduje istotnych zmian jakości wód podziemnych, co ma szczególne znaczenie z uwagi na położenie przedmiotowych terenów nowego zainwestowania na obszarze GZWP Nr 224, którego zasoby są źródłem zaopatrzenia mieszkańców gminy Międzyrzec Podlaski w wodę pitną.

W odniesieniu terenów strefy produkcji rolniczej, w tym zabudowy produkcji zwierzęcej, na etapie eksploatacji inwestycji dopuszczonych ustaleniami planu ogólnego, woda pobierana będzie z gminnej sieci wodociągowej bądź z ujęć głębinowych. Woda zużywana będzie na cele technologiczne tj. pojenie ptaków, mycie kurników oraz na cele bytowe obsługi. Ścieki bytowe powstałe w wyniku eksploatacji inwestycji, będą magazynowane w zbiornikach bezodpływowych. W przypadku ścieków pochodzących z mycia kurników, będą to ścieki zbliżone składem do gnojówki, ale mocno rozcieńczone, z minimalnym dodatkiem detergentów. Powinny one być gromadzone w zbiornikach bezodpływowych, wywożonych następnie do oczyszczalni ścieków. Wody opadowe i roztopowe z dachów budynków oraz terenów dróg wewnętrznych i placów, powinny być odprowadzane na teren biologicznie czynny działki, do której inwestor posiada tytuł prawny, z zastrzeżeniem spełnienia warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Szczególnych zabezpieczeń przed przenikaniem substancji szkodliwych do wód wymagać będą biogazownie, co powinno być zagwarantowane poprzez odpowiednią technologię ich realizacji, w szczególności odpowiednie zagospodarowanie osadu pofermentacyjnego.

W odniesieniu do lokalizacji terenów urządzeń do produkcji energii ze źródeł odnawialnych (elektrownie fotowoltaiczne, elektrownie wiatrowe) o mocy powyżej 100kW, można stwierdzić, iż nie wpłyną one negatywnie na wody powierzchniowe i podziemne. Spływ wód opadowych po konstrukcjach oraz wsiąkanie w podłoże w ich bezpośrednim sąsiedztwie nie spowoduje zmian w stosunkach wodnych.

Potencjalne zagrożenie dla środowiska wodnego stanowią cmentarze, w obrębie których rozkład zwłok może spowodować skażenie wód podziemnych związkami chemicznymi. Projekt planu ogólnego ustala utrzymanie terenów istniejących cmentarzy z możliwością ich powiększania w kierunku terenów otwartych z odpowiednim utrzymaniem powierzchni biologicznie czynnej. Badania wód gruntowych na obszarach cmentarzy wykazują znaczne podwyższenie w wodzie jonów azotu, fosforu, jonów amonowych oraz innych pierwiastków. Na stopień mineralizacji wód wpływ mają jednak rodzaj, struktura, kwasowość, zawartości węglanu wapnia w gruntach oraz głębokość zwierciadła wody, na obszarach przeznaczonych pod cmentarz. Zapisy projektu dokumentu eliminują

możliwość negatywnego oddziaływanie na zdrowie i życie ludzi, wyznaczając strefy z zabudową mieszkaniową i produkcyjno-usługową (związaną z produkcją i przechowywaniem żywności) w taki sposób, aby zachowane były przewidziane prawem odległości od zabudowy mieszkaniowej, produkcyjnej lub usługowej związanej z przetwórstwem i przechowywaniem żywności, pozwalające na wyznaczenie w planach miejscowych odpowiednich stref ochronnych.

Na etapie prowadzenia robót budowlanych mogą wystąpić negatywne oddziaływania, posiadające charakter lokalny i krótkoterminowy. Istnieje potencjalne zagrożenie dla jakości wód podziemnych, będące skutkiem wytwarzania na terenie inwestycji budowlanych różnego rodzaju odpadów i ścieków. Mając na względzie ograniczenie możliwości zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego ściekami i odpadami powstającymi na etapie realizacji inwestycji, zaplecze budowy należy zorganizować w sposób zabezpieczający grunt przed zanieczyszczeniami substancjami ropopochodnymi (na terenie placów postojowych dla maszyn i środków transportu). Należy je wyposażać w pomieszczenia socjalno-bytowe dla pracowników, przenośne toalety dla pracowników oraz skład materiałów budowlanych. Odpady i ścieki powstałe w czasie realizacji inwestycji, powinny być usuwane z terenu budowy zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi i normami. Zagadnienia te regulowane są przez przepisy odrębne i nie stanowią zakresu ustaleń planu ogólnego, będą jednak mieć istotne znaczenie dla jakości środowiska gruntowo-wodnego na terenach przeznaczonych w projekcie planu ogólnego pod zabudowę.

Zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne, podstawową jednostką dla potrzeb gospodarowania wodami jest jednolita część wód (JCW, definiowana jako oddzielny i znaczący element wód). Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych prowadzona jest w ramach państwowego monitoringu środowiska. Pojęciem oznaczającym jakość wód powierzchniowych jest stan wód, który określa się poprzez łączną ocenę stanu ekologicznego (potencjału ekologicznego w przypadku JCW sztucznych i silnie zmienionych) oraz stanu chemicznego. Ocena stanu (potencjału) ekologicznego i stanu chemicznego wymaga oznaczenia szeregu wskaźników i porównania ich z wartościami odniesienia. Ramowa Dyrektywa Wodna nadaje priorytetowe znaczenie elementom biologicznym przy określaniu stanu/potencjału ekologicznego wód powierzchniowych. Biomonitoring obejmuje ocenę elementów biologicznych takich jak: fitoplankton (wskaźnik IFPL), fitobentos (IO), makrofity (MIR), makrobezkręgowce bentosowe (MMI), ichtiofauna (EFI+, IBI).

Stan/potencjał ekologiczny niemal wszystkich JCWP oceniony został jako zły, są one zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. Stan wszystkich monitorowanych wód znajdujących się w granicach gminy Międzyrzec Podlaski, jest zły. Dla wszystkich JCWP głównym źródłem zanieczyszczenia wód są zanieczyszczenia zawarte w spływach powierzchniowych z terenów zurbanizowanych, nieuporządkowana gospodarka ściekowa w jednostkach osadniczych oraz nieumiejętne nawożenie mineralne i organiczne. Wpływ działalności antropogenicznej na stan JCW generuje konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCW, do roku 2027. PGW wskazuje działania podstawowe służące osiągnięciu dobrego stanu wód, w grupie której wymienia się głównie konieczność uporządkowania systemu gospodarki ściekowej, kontrolę użytkowników prywatnych i przedsiębiorstw, realizację KPOŚK oraz monitoring wód.

W związku z wprowadzeniem ustaleń planu ogólnego przeprowadzono analizę czy realizacja planu może stanowić zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych nakreślonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. Możliwość realizacji zakładów produkcyjnych w obrębie strefy gospodarczej może wiązać się z ryzykiem wystąpienia awarii wywołującej skutki środowiskowe, w tym bezpośrednie zanieczyszczenie wód lub przez spływy powierzchniowe z zanieczyszczonych gruntów. Zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych JCWP występujących na terenie gminy Międzyrzec Podlaski rodzi konieczność zastosowania derogacji, a więc odstępstwa od osiągnięcia celów środowiskowych. Warunkiem koniecznym zastosowania derogacji jest spełnienie określonych przesłanek. Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, JCWP posiadają wpisaną derogację –termin osiągnięcia celów środowiskowych przedłużony został do roku 2027, z uwagi na brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty.

Potencjalne źródło niekorzystnego oddziaływania na stan wód powierzchniowych stanowi budowa każdej inwestycji w rejonie cieków powierzchniowych, w tym również budowa autostrady czy drogi ekspresowej S19. Jej wpływ może się przejawiać poprzez zaburzenia spływu powierzchniowego w obszarze sąsiadującym oraz pogorszenie jakości wód powierzchniowych. W fazie realizacji oddziaływanie na jakość wód powierzchniowych będzie niewielkie i nie powinno zaburzyć parametrów zasobów wodnych. Zakłada się, że prace przy budowie dróg wykonywane będą w sposób niepowodujący powstawania zanieczyszczeń, mogących spowodować skażenia wód powierzchniowych. Drogi przecinają rowy odwadniające, w tych miejscach są i zostaną wykonane przepusty. Sposób odwodnienia inwestycji drogowych został przedstawiony w projekcie budowlanym. W fazie eksploatacji drogi nie będą mieć negatywnego wpływu na cele środowiskowe (w rozumieniu jakości wód) dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) w zlewniach, przez które przebiegają. Z przeprowadzonych analiz w raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wynika, iż prognozowane stężenia zawiesiny ogólnej w wodach opadowych odprowadzanych do środowiska w większości przypadków nie przekraczają dopuszczalnych norm. Szacowane stężenia węglowodorów ropopochodnych oznaczane w spływach deszczowych również spełniają wymagania prawa. Nie prognozuje się przekroczenia dopuszczalnych stężeń węglowodorów ropopochodnych w normalnych warunkach eksploatacji dróg. W raportach zalecono zaprojektowanie szczelnego systemu odwodnienia (rowy szczelne, kanalizacja) oraz zestawów: osadnik + separator na odcinkach, gdzie występują niekorzystne warunki hydrogeologiczne oraz zastosowanie na wylotach do odbiorników (w urządzeniach oczyszczających) zamknięcia odpływu (zasuwy), które stanowić powinny zabezpieczenie przed zrzutem substancji niebezpiecznych.

Cele środowiskowe dla wód powierzchniowych określa „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły”. W odniesieniu do JCWP znajdujących się na terenie gminy Międzyrzec Podlaski, w których obrębie przebiega realizacja inwestycji drogowych, wpływ działalności antropogenicznej na stan JCW generuje konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCW. Brakuje środków technicznych umożliwiających przywrócenie odpowiedniego stanu wód. Główne cele środowiskowe dla wód powierzchniowych określone w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły zakładają nie pogarszanie ich stanu. Ocenia się, że nie będzie zmiany stanu wód pod względem fizyko-chemicznym, biologicznym i hydromorfologicznym, pod warunkiem, iż na etapie realizacji inwestycji zostaną zastosowane następujące środki łagodzące oddziaływanie:

- jak najmniejsza mechaniczna ingerencja w koryta przecinanych cieków,
- całkowity zakaz zrzutu nie oczyszczonych wód opadowych z drogi do cieków,
- zakaz lokalizacji zaplecza budowy i baz materiałowych w dolinach rzek,
- teren budowy zostanie doprowadzony do stanu pierwotnego po zakończeniu wznoszenia obiektów inżynierskich.

Na etapie eksploatacji powinny być wykonane urządzenia oczyszczające wody opadowe i roztopowe przed odprowadzeniem do odbiornika, do wielkości zapewniających zachowanie standardów jakości środowiska, w celu minimalizacji oddziaływania na stan wód płynących. Zalecenia ochronne, zastosowane w przypadku realizowanych tras wpłyną na to, iż budowa inwestycji drogowych nie będzie miała negatywnego wpływu na osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP).

Ocenia się, iż realizacja ustaleń projektu planu ogólnego nie stoi w sprzeczności z osiągnięciem celów środowiskowych wyznaczonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, jakimi są osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego oraz utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego wód. Jest mało prawdopodobne, aby realizacja ustaleń projektu planu ogólnego spowodowała zmiany stanu wód pod względem fizykochemicznym, biologicznym i hydromorfologicznym. Realizacja ustaleń planu ogólnego nie powinna spowodować zmian, jeżeli na etapie realizacji inwestycji zostaną zastosowane następujące środki łagodzące oddziaływanie:

- zakaz lokalizacji zaplecza budowy i baz materiałowych w dolinach rzek;
- teren budowy zostanie doprowadzony do stanu pierwotnego po zakończeniu prac budowlanych.

Ocenia się, iż na etapie realizacji i eksploatacji inwestycji zawartych w ustaleniach projektu planu ogólnego, nie powstaną znaczące presje na osiągnięcie celów środowiskowych przez JCWP występujące na terenie gminy Międzyrzec Podlaski.

Teren gminy Międzyrzec Podlaski znajduje się w obrębie JCWPd nr 67. JCWP cechuje się użytkowaniem rolniczym. Stan ilościowy oceniono jako dobry, stan chemiczny również jako dobry. Przy takim użytkowaniu i presji chemicznej determinującej stan wód w obrębie danej JCWPd, JCWPd nr 67 nie jest zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego, jakim jest utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ilościowego. Struktura JCWPd 67 jest złożona z pięciu poziomów wodonośnych rozdzielonych utworami trudno przepuszczalnymi. Każdy z tych poziomów charakteryzuje się nieco innym układem stref zasilania i drenażu. Jednak, generalizując, można przyjąć, iż teren jednostki pod względem hydrogeologicznym stanowi obszar zamknięty. Poziom przypowierzchniowy Q1 jest praktycznie nie izolowany od powierzchni terenu, co umożliwia jego infiltracyjne zasilanie. Strefy zasilania są związane z lokalnymi działami wód powierzchniowych. Natomiast wody podziemne są drenowane przez rzeki. System krążenia wód podziemnych poziomu przypowierzchniowego ma charakter wybitnie lokalny. Poziom Q2 jest zasilany przez przesączanie wód z powierzchni terenu lub z poziomów Q1, Pg-Ng, K przez utwory trudnoprzepuszczalne oraz przez okna hydrogeologiczne z sąsiednich warstw wodonośnych. Poziom Q2 drenują główne ciekі powierzchniowe, o głęboko wciętych dolinach: Bug, Krzna, Hanna, Włodawka. Poziomy Pg-Ng i K są zasilane na zasadzie przesączania z nadległych warstw wodonośnych. Drenowane natomiast przez główne ciekі występujące na terenie JCWPd 67. Warto podkreślić, iż lokalnie piaski kenozoiczne są w bezpośrednim kontakcie z górnokredowymi utworami szczelinowymi, tworząc wspólny poziom wodonośny. Poziom jurajski (J) wchodzi w skład głębokiego systemu krążenia, całkowicie izolowanego na terenie jednostki od pięter kenozoicznych oraz piętra kredowego. Słabo rozpoznane są obszary alimentacji i drenażu wód tego systemu. Przypuszczalnie zasilanie następuje po stronie białoruskiej poprzez wyżej zalegające warstwy wodonośne. Natomiast wody prawdopodobnie odpływają zgodnie z kierunkiem zapadania warstw do centrum bruzdy środkowopolskiej. Realizacja ustaleń planu ogólnego i planów miejscowych nie powinna zagrażać osiągnięciu celów środowiskowych pod warunkiem właściwej organizacji pracy i spełnienia warunków decyzji środowiskowej (w przypadku, gdy będzie ona wymagana).

Ocenia się, iż ustalenia polityki projektu planu ogólnego w zakresie mającym wpływ na ochronę środowiska, w tym ochronę wód, nie pozostają w sprzeczności z celami środowiskowymi dotyczącymi osiągnięcia dobrego stanu wód, określonymi w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. Realizacja projektu planu ogólnego z wykorzystaniem istniejącej i planowanej do rozbudowy infrastruktury technicznej w zakresie ochrony wód, przy respektowaniu obowiązującego prawa, nie spowoduje pogorszenia stanu wód i nie będzie kolidować z procesem osiągnięcia celów środowiskowych.

4.1.7.4 Oddziaływanie na obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Na obszarze gminy Międzyrzec Podlaski zostały wyznaczone obejmujące dolinę rzeki Krzny granice obszaru szczególnego zagrożenia powodzią. W granicach obszaru szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zasady postępowania, w tym zakazy uregulowane w przepisach Prawa wodnego. Projekt planu ogólnego w granicach obszaru szczególnego zagrożenia powodzią ustala strefę otwartą, w której obowiązuje zakaz lokalizowania nowych obiektów budowlanych. W odniesieniu do problematyki zagospodarowania i użytkowania terenów zagrożonych powodzią, powyższe ustalenia uznaje się za ustalenia pozytywne.

4.1.7.5 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

W wyniku wprowadzonego zapisami projektu Planu ogólnego warunki podłoża na przedmiotowym obszarze nie powinny ulec większym zmianom, biorąc pod uwagę niewielką powierzchnię potencjalnej nowej zabudowy oraz planowane zainwestowanie terenów. W miejscach wprowadzenia nowej zabudowy i lokalizacji elementów infrastruktury technicznej i dojazdów nastąpi uszczelnienie powierzchni kosztem obszarów biologicznie czynnych. Istotną ingerencją w warunki gruntowe może być ewentualna realizacja kondygnacji podziemnych, dlatego należy rozważyć zastrzeżenie na etapie sporządzania miejscowego planu lub wydawania decyzji o warunkach zabudowy, że ich budowa nie może doprowadzać do destabilizacji stosunków wodnych lub niekorzystnego oddziaływania na stateczność gruntów.

Pod względem warunków geologiczno-inżynierskich obszar gminy przeznaczony pod zabudowę nie przedstawia większych trudności dla sytuowania budynków. Niemniej jednak wskazane byłoby, podczas wprowadzaniu nowych inwestycji, wszelkie prace zmieniające kształt terenu i wpływające na nośność gruntów poprzedzać szczegółowymi badaniami geotechnicznymi, wykonywanymi zgodnie z przepisami szczególnymi (rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych (Dz. U. z 2012r. poz. 463). Należy również uwzględnić występowanie na terenie opracowania – obszarów szczególnego zagrożenia powodzią jak również obszarów zagrożenia powodzią.

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego spowoduje przekształcenie powierzchni ziemi zarówno w zakresie rzeźby jak i pokrycia terenu. Można tutaj wyróżnić:

- zmianę sposobu użytkowania gruntów – ustalenia planu ogólnego przyczynią się do przekształcenia terenów otwartych, głównie gruntów ornych na tereny stref zabudowy (zagrodowej, mieszkaniowej, zabudowy w ramach terenów strefy gospodarczej oraz strefy zabudowy produkcji rolniczej, zwłaszcza zwierzęcej). Projekt planu ogólnego zakłada lokalizację urządzeń do produkcji energii ze źródeł odnawialnych o mocy powyżej 100 kW (farma fotowoltaiczna). W przypadku jej lokalizacji na terenach dotychczasowy sposób użytkowania gruntów nie będzie mógł być kontynuowany, z uwagi na istotne ograniczenia dla zabiegów agrotechnicznych w postaci paneli słonecznych. W związku z powyższym celowym byłoby założenie na tym terenie użytków zielonych;
- zmiany ukształtowania powierzchni terenu –będą skutkiem wykonywania prac budowlanych. W przypadku realizacji nowej zabudowy, farmy fotowoltaicznej, przekształcenia rzeźby ograniczą się do niwelacji (wyrównania terenu), utworzenia wykopów pod fundamenty oraz wykopów i nasypów pod drogi. Skala tych przekształceń będzie od ukształtowania powierzchni terenu na konkretnym terenie (itp. stopnia nachylenia obszaru). W wyniku projektowanych strategicznych inwestycji drogowych (autostrada A2, droga ekspresowa S19) nastąpią zmiany w ukształtowaniu powierzchni ziemi wewnątrz planowanego pasa drogowego, a ponadto zostanie w sposób trwały i nieodwracalny usunięta wierzchnia warstwa gleby (ziemia urodzajna, humus), przy czym skala tych zmian będzie zdecydowanie większa w przypadku budowy autostrady A2, niż w przypadku drogi ekspresowej S19, wykorzystującej częściowo istniejącą drogę krajową nr 19. Zgodnie z Raportem oddziaływania na środowisko budowy autostrady wynika, że jezdnie nowej drogi wybudowane zostaną na niskich nasypach o wysokości do 2 m ponad poziom istniejącego terenu. Projekt dokumentu aktualizuje ustalenia w przypadku udokumentowanych złóż kopalin oraz ich terenów i obszarów górniczych. Prowadzenie odkrywkowej eksploatacji złóż kruszywa spowoduje trwałe przekształcenie powierzchni terenów. Pierwotna rzeźba terenu ulegnie całkowitemu przeobrażeniu w stosunku do pierwotnej, z uwagi na fakt, iż powstaną wyrobiska, których głębokość może sięgać do kilkunastu metrów. W związku z powyższym, bardzo istotny jest odpowiedni proces wydobywania kopalin, a także właściwa rekultywacja po zakończonej eksploatacji, zgodnie z ustalonym kierunkiem rekultywacji mającym na celu przywrócenie wartości użytkowej poprzez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, umocnienie skarp oraz odpowiednie zagospodarowanie w kierunku wodnym, leśnym bądź rolnym. Rzeźba terenu pokopalnianego zostanie złagodzona, wyrobiska

splycone, a znaczna część terenu zniwelowana. Wyrobiska poeksploatacyjne należy zabezpieczyć w taki sposób, aby niemożliwe było składowanie nieczystości stałych, co mogłoby doprowadzić do powstania „dzikich wysypisk śmieci”. Rodzaj i sposób wykonywania zamierzonej działalności określony został w koncesji na wydobywanie kopaliny ze złoża. Koncesja określiła wymagania dotyczące eksploatacji, w szczególności w zakresie bezpieczeństwa powszechnego i ochrony środowiska.

4.1.7.6 Oddziaływanie na gleby

W zależności od charakteru projektowanej zabudowy, zmiany w obrębie pokrywy glebowej wiązać się będą głównie z ewolucją gleb. W obrębie i sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej przekształci się ona głównie w kierunku kulturoziemów typu ogrodowego, w obrębie i sąsiedztwie zabudowy przemysłowo – usługowej i produkcyjnej – w kierunku industrioziemów. W projekcie planu ogólnego wyznaczono nowe tereny przemysłowe i przemysłowo – usługowe w ramach rozwoju strefy gospodarczej. W związku z tym można założyć, iż zasięg tego rodzaju gleb antropogenicznych może się powiększyć.

W związku z prowadzonymi pracami ziemnymi, w wyniku realizacji nowych funkcji zagospodarowania terenu, nastąpi likwidacja pokrywy glebowej i zmiany w powierzchniowych strukturach geologicznych. Z funkcjonowaniem nowych obiektów związane będzie wytwarzanie odpadów komunalnych i przemysłowych. W planie ogólnym nie będzie możliwości określenia sposobów postępowania z tymi odpadami. Będzie to możliwe dopiero na etapie sporządzania planów miejscowych i decyzji o warunkach zabudowy. W celu eliminacji bądź przynajmniej zminimalizowania negatywnego oddziaływania nowego zainwestowania na środowisko, istotne będzie zapewnienie realizacji zapisów planów miejscowych dotyczących obowiązku postępowania z odpadami w sposób określony w obowiązującym regulaminie utrzymania czystości i porządku w gminie oraz obowiązujących planach gospodarki odpadami.

Rozwój inwestycyjny gminy oraz wiążący się z nim wzmożony ruch komunikacyjny stanowi zagrożenie dla wierzchniej warstwy glebowej. Dotyczy to zwłaszcza terenów o zabudowie przemysłowo – usługowej i produkcyjnej w ramach obszarów stref gospodarczych. Przypuszcza się jednak, iż zanieczyszczenie gleb metalami w strefach oddziaływania toksycznych składników spalin na glebę w pasach drogowych, będzie się kształtować na poziomie naturalnym lub podwyższonym (na parkingach), ale prawdopodobnie w granicach wartości dopuszczalnych.

Inwestycje w zakresie budowy autostrady A2 oraz drogi ekspresowej S19 związane są z powstawaniem odpadów na etapie budowy oraz w trakcie eksploatacji drogi. Wytwarzanie odpadów na etapie realizacji dróg będzie związane z robotami budowlanymi. Wśród nich znajdują się głównie: ziemia z wykopów (grunt macierzysty piasek, żwir, ił, glina i kamienie), odpady z remontów/budowy dróg (odpad z nawierzchni asfaltowej lub betonowej, piasek, żwir, tłuczeń), odpady z placu budowy (drewno, tworzywa sztuczne). W decyzji o pozwoleniu na budowę określa się sposób zagospodarowania mas ziemnych usuwanych bądź przemieszczanych w związku z realizacją inwestycji. Wśród odpadów powstających w fazie eksploatacji wymienia się odpady związane z funkcjonowaniem drogi. Zakłada się, iż zagrożenia dla środowiska będą niewielkie, z uwagi na fakt podlegania gospodarki odpadami powstałymi w trakcie realizacji i eksploatacji planowanych tras szczegółowym rygorom wynikającym z ustawy o odpadach. Obowiązek utrzymania czystości i porządku na drogach publicznych, a także zbieranie i pozbywanie się odpadów, należy do Zarządcy drogi. Usuwaniem oraz unieszkodliwianiem odpadów toksycznych, powinny zajmować się wyspecjalizowane jednostki chemiczne.

Funkcjonowanie elektrowni słonecznych oraz infrastruktury towarzyszącej, jak również innych rodzajów elektrowni (wiatrowych, geotermalnych, wodnych) nie wiąże się z wytwarzaniem odpadów, z wyjątkiem odpadów powstających w wyniku prac konserwacyjnych. Służby dozoru technicznego zajmują się zbieraniem i wywożeniem na składowisko tych odpadów, spełniając wymogi formalno – prawne w zakresie odzysku i unieszkodliwiania oraz zbierania i transportu tego typu odpadów. Zatem nie stanowią one zagrożenia dla pedosfery.

Reasumując należy stwierdzić, iż zmiany jakości gleb i gruntów będą wynikiem: prac ziemnych w trakcie realizacji inwestycji, zanieczyszczenia metalami ciężkimi na skutek wzmożonego ruchu komunikacyjnego.

4.1.7.7 Oddziaływanie na klimat lokalny

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego, szczególnie biorąc pod uwagę projektowane w większości strefy funkcjonalne, nie powinny wpłynąć znacząco na zmianę warunków klimatu lokalnego. Lokalizacja nowej zabudowy na terenach rolnych, wpłynie na zmianę klimatu lokalnego poprzez zmianę bilansu cieplnego powierzchni. Wyraża się ona lokalnym wzrostem temperatur powietrza oraz wzrostem dobowych amplitud temperatury powietrza (w porównaniu do terenów niezabudowanych). Wprowadzenie dodatkowych terenów zainwestowanych może w minimalnym stopniu przyczynić się do zmiany warunków termiczno-wilgotnościowych i anemologicznych. Te skumulowane zmiany będą jednak minimalne, o charakterze lokalnym. W odniesieniu do realizacji budowli rolniczych uciążliwych dla otoczenia, z uwagi na zapylenie, zapachy lub wydzielanie się substancji toksycznych, pozytywnie można ocenić odizolowanie w planie ogólnym tych przedsięwzięć w ramach strefy produkcji rolniczej od przyległych terenów. Na etapie sporządzania planów miejscowych do stref takich lub w obrębie zabudowy zagrodowej można wprowadzić tzw. strefy izolacyjne, które powinny się składać z roślinności średnio i wysokopiennej.

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego będzie miała nieznaczny wpływ na mikroklimat na etapie eksploatacji autostrady oraz drogi ekspresowej S19. W okresie letnim wzdłuż dróg może nastąpić wzrost średniej temperatury dobowej w wyniku nagrzewania się dróg w ciągu dnia, a następnie oddawania ciepła w porze nocnej. Emisja spalin samochodowych będzie mieć również wpływ na wzrost temperatury powietrza.

Eksploatacja udokumentowanych złóż kopalin, będzie oddziaływać na klimat lokalny w związku z pracą maszyn urabiających kopalinę oraz poprzez ruch samochodów ciężarowych transportujących urobek z kopalni. Będą one generować wprowadzenie do powietrza atmosferycznego zanieczyszczeń w postaci spalin i pyłu zawieszonego. Dodatkowo źródłem nieorganizowanej emisji pyłów będą zwałowiska nadkładu i hałdy surowca. Nie przewiduje się zmian innych czynników klimatycznych w wyniku eksploatacji złóż kopalin, poza pogorszeniem warunków aerosanitarnych. Poprawa czystości powietrza atmosferycznego nastąpi po zakończeniu eksploatacji i likwidacji źródeł emisji, a następnie rekultywacji terenu w kierunku wodnym lub leśnym. Zbiornik wodny lub tereny leśne będzie mieć pozytywny wpływ na otaczające grunty rolne. W okresie obfitych opadów atmosferycznych może być gromadzona zwiększona ilość wód w zagłębieniach wyrobiska i tym samym zwiększenie jej późniejszego odparowania. Parowanie tych wód zwiększy wilgotność powietrza w otoczeniu, co pozytywnie wpłynie na lokalny klimat oraz na wegetację roślin. Będzie to oddziaływanie długoterminowe, pośrednie i bezpośrednie.

Realizację odnawialnych źródeł energii należy uznać za oddziaływanie pozytywne dla klimatu lokalnego.

4.1.7.8 Oddziaływanie na warunki aerosanitarnie

Wpływ na kształtowanie tła zanieczyszczeń powietrza w gminie Międzyrzec Podlaski mają obecnie źródła antropogeniczne, w tym zwłaszcza emisja powierzchniowa rozproszona pochodząca z palenisk domowych w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej. Pomimo wyznaczenia w planie ogólnym nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową (strefy z zabudową jednorodzinną i zagrodową), przemysłowo-usługową i produkcyjną (tereny stref gospodarczych), jest bardzo prawdopodobne, że emisja rozproszona będzie coraz mniej uciążliwa, z uwagi na gazyfikację gminy, a także stosowanie paliw mniej uciążliwych jak olej opałowy, czy też energia elektryczna.

Realizacja ustaleń projektowanego dokumentu może spowodować zwiększenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych z uwagi na obsługę wyznaczenie terenów strefy gospodarczej oraz projektowane inwestycje liniowe tj. budowa autostrady A2 oraz drogi ekspresowej S19.

Z danych uzyskanych z WIOŚ wynika, że obecnie nie występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza w rejonie budowanej autostrady. Nie wyklucza to wystąpienia

lokalnych i chwilowych wysokich, ponadnormatywnych poziomów tła, czego główną przyczyną są emisje, związane z systemami ogrzewania budynków. Poza drogowa, niska emisja zanieczyszczeń jest najbardziej uciążliwa w sezonie grzewczym w obrębie zabudowy mieszkaniowej, zwłaszcza w czasie wilgotnej i bezwietrznej pogody, kiedy emisje pyłowe i gazowe nie ulegają dostatecznie szybkiemu rozproszeniu w atmosferze.

W odniesieniu do realizacji budowli rolniczych uciążliwych dla otoczenia, w szczególności z uwagi na zapylenie lub wydzielanie się substancji toksycznych, należy pozytywnie ocenić wprowadzenie w planie ogólnym odizolowania tych przedsięwzięć znaczącą odległością od przyległych terenów zabudowy mieszkaniowej. Ponadto w planach miejscowych będzie możliwe wprowadzenie w obrębie zabudowy zagrodowej lub w obszarach produkcji w gospodarstwach rolnych tzw. stref izolacyjnych, które powinny się składać z zieleni wysokiej i średniej. W planie ogólnym rolę taką spełnia zapis dotyczący odpowiedniego wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej w obrębie stref związanych z produkcją rolniczą.

Emisję zanieczyszczeń pyłowych i gazowych może powodować eksploatacja złóż kopalin. Będzie to emisja o charakterze nieorganizowanym, powstałym bezpośrednio w toku prac wydobywczych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, emisja ta nie wymaga uzyskania odrębnego zezwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, pod warunkiem, że zostaną dotrzymane standardy jakości powietrza. Skala eksploatacji będzie wpływać na wielkość emisji zanieczyszczeń. Ocenia się jednak, iż będzie to emisja o wymiarze lokalnym ograniczonym przestrzennie do źródeł emisji i ich najbliższego sąsiedztwa, ustająca z chwilą zaprzestania eksploatacji. Szacuje się, że eksploatacja złóż kruszywa naturalnego nie powinna wywołać zmian w środowisku na poziomie wyższym od obowiązujących standardów jakości powietrza. Wynika to z faktu położenia złóż w terenach oddalonych od siedzib ludzkich, konfiguracji terenu i urabiania złóż poniżej poziomu terenu. Oddziaływanie eksploatacji złóż na powietrze atmosferyczne będzie miało charakter bezpośredni, krótkookresowy ograniczony do fazy eksploatacji, negatywny i odwracalny. Po zakończeniu eksploatacji i rekultywacji oddziaływanie na powietrze atmosferyczne zaniknie.

Określenie ilości i rodzaju zanieczyszczeń mogących powstać w wyniku realizacji ustaleń planu ogólnego i planów miejscowych nie jest możliwe na etapie formułowania ustaleń, z uwagi na brak sprecyzowanych informacji odnośnie rodzaju działalności gospodarczej. W obrębie stref gospodarczych mogą być zlokalizowane przedsięwzięcia zaliczane do mogących znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, kwalifikujących tego typu przedsięwzięcia do przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji środowiskowych uwarunkowaniach. W decyzjach tych zostaną określone, dopuszczalne wielkości emisji zanieczyszczeń dla poszczególnych emitatorów, wymagające dotrzymania.

Rozwój ekoenergetyki polegającej m.in. na budowie farm fotowoltaicznych, elektrowni wiatrowych, geotermalnych, wodnych, wprowadzonych do planu ogólnego w ramach niektórych stref, sprzyjać będzie poprawie warunków aerosanitarnych. Częściowe zastępowanie stosowanych w produkcji energii elektrycznej i ciepłej paliw kopalnych odnawialnymi źródłami energii stanowi jedną z metod ograniczenia ilości emitowanych gazów cieplarnianych. W przypadku budowy farm fotowoltaicznych, elektrowni wiatrowych, geotermalnych, wodnych, oddziaływanie na stan zanieczyszczenia powietrza, będzie wynikać głównie z transportu materiałów oraz elementów konstrukcyjnych tych elektrowni. Będzie to emisja o charakterze nieorganizowanym, o zasięgu ograniczonym głównie do terenu budowy. Wobec dobrych warunków przewietrzania, ocenia się, iż realizacja inwestycji może lokalnie pogorszyć warunki aerosanitarnie jedynie na etapie budowy przedsięwzięcia.

Ocenia się, że zmiany jakościowe powietrza atmosferycznego będą wynikiem: funkcjonowania nowych obiektów produkcyjnych, przemysłowo-usługowych i mieszkalnych oraz pracy maszyn przy realizacji eksploatacji kopalin i prac budowlanych, wzmożonego ruchu komunikacyjnego (emisja zanieczyszczeń do powietrza) oraz rozwoju energetyki OZE (zmiany pozytywne).

W przypadku budowy autostrady oraz drogi ekspresowej S19, źródłami emisji będą bezpośrednio plac budowy oraz z drogi dojazdowe. Rodzaje emisji, jak również ich intensywność wynikają z etapu prac: podczas robót ziemnych -dominować będzie nieorganizowana emisja pyłów,

podczas budowy konstrukcji nawierzchni -emisja tlenków azotu, lotnych związków organicznych (VOC). Analiza obliczeń wskazuje, iż wielkość emisji z maszyn roboczych nie powinna powodować przekroczeń dopuszczalnych stężeń w powietrzu poza terenem budowy drogi za wyjątkiem stężenia jednogodzinnego dwutlenku azotu. Zasięg prognozowanego przekroczenia może wynieść ok. 20-30 m poza granice pasa drogowego. Obecnie stan powietrza atmosferycznego na terenie gminy Międzyrzec Podlaski można określić jako dobry. Dostępne prognozy w zakresie zmian struktury paliw (benzyny bezołowiowej, paliwa gazowe i inne) pozwalają wnioskować, że emisja zanieczyszczeń do powietrza na etapie eksploatacji dróg nie będzie miała tendencji wzrostowej.

4.1.7.9 Oddziaływanie na klimat akustyczny

Obsługa transportowa obszarów przeznaczonych w planie ogólnym pod strefę produkcyjną, usługową oraz komunikacyjną, będzie głównym źródłem hałasu. W rejonie nagromadzenia obiektów przemysłowych i usługowych w obrębie terenów stref gospodarczych może dojść do kumulacji oddziaływań akustycznych. Prognozuje się, że hałas emitowany przez obiekty i urządzenia zlokalizowane na obszarze terenów stref gospodarczych i usługowych nie będzie wykraczał poza granice terenu inwestycji, a emitowany poziom hałasu nie przekroczy wartości dopuszczalnych określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, pod budynki związane ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, na cele rekreacyjno-wypoczynkowe oraz cele mieszkaniowo-usługowe. Nie jest możliwe określenie na obecnym etapie opracowania, odnośnie uciążliwości związanych z działalnością przemysłowo – usługową i ewentualnym wystąpieniem przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu. Będzie to zależne od profilu działalności produkcyjnej, jak również od stosowanych technologii i urządzeń.

Farmy fotowoltaiczne nie są źródłami hałasu. Farmy wiatrowe z uwagi na wytwarzany hałas będą lokalizowane w odpowiednich odległościach od zabudowy mieszkaniowej.

Do podwyższenia poziomu hałasu przyczyni się budowa autostrady A2 oraz drogi ekspresowej S19. W okresie robót budowlanych wzrośnie poziom hałasu związanego z ruchem pojazdów i pracą urządzeń budowlanych. Będzie to oddziaływanie o charakterze czasowym, ograniczone do okresu budowy. Po zakończeniu budowy, w okresie eksploatacji drogi te stanowiąc będą źródło hałasu komunikacyjnego. W największym stopniu narażone na hałas, będą budynki mieszkalne zlokalizowane wzdłuż pasa drogowego. Wzdłuż budowanej autostrady oraz rozbudowywanego odcinka S19 tereny zabudowy zagrodowej i mieszkaniowo –usługowej mogą być narażone na ponadnormatywne oddziaływania hałasu. Jednym ze sposobów minimalizacji niekorzystnego oddziaływania akustycznego w fazie eksploatacji dróg jest zastosowanie ekranów akustycznych. Rozwiązanie to w znaczący sposób ogranicza propagację hałasu. Inny sposób walki z hałasem stanowi wykonanie odpowiedniej nawierzchni, które może wpłynąć na obniżenie poziomu hałasu nawet o 3 –4 dB. Upłynnienie ruchu w wyniku budowy dróg, również spowoduje poprawę klimatu akustycznego w bezpośrednim ich sąsiedztwie. Zaleca się wykonanie pomiarów hałasu przy budynkach mieszkalnych zlokalizowanych najbliżej dróg po zakończeniu ich budowy i rozbudowy. W przypadku, gdy pomiary wykażą przekroczenia dopuszczalnego równoważnego poziomu dźwięku A należy przeanalizować dodatkowe zabezpieczenia akustyczne lub rozpatrzyć indywidualne sposoby zabezpieczenia poszczególnych budynków. Wśród korzystnych posunięć wymienia się także wprowadzenie pasa zieleni izolującej, co wpłynie na zmniejszenie hałasu komunikacyjnego.

4.1.7.10 Oddziaływanie na promieniowanie elektromagnetyczne

Projektowanie i realizacja nowoczesnych linii wysokich napięć przebiega zgodnie z wiedzą techniczną i ograniczeniami wynikającymi z obowiązujących przepisów prawa i norm technicznych. Głównymi źródłami promieniowania niejonizującego w środowisku są: stacje radiowe i telewizyjne, elektroenergetyczne linie wysokiego napięcia, stacje transformatorowe, stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej, urządzenia radiolokacyjne oraz radionawigacyjne. Dopuszczalny poziom pola elektromagnetycznego w zależności od funkcji obszaru określa szczegółowo rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 października 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól

elektromagnetycznych w środowisku. W myśl zapisów zawartych w tym rozporządzeniu dopuszczalny poziom pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50 Hz nie powinien przekraczać w miejscach dostępnych dla ludzi, wartości granicznej:

- natężenie pola elektrycznego (E) -10 kV/m,
- natężenie pola magnetycznego (H) -60 A/m.

Przyjęto, że pola o podanych wyżej poziomach nie oddziałują negatywnie na ludzi.

Projekt planu ogólnego nie określa konkretnego przebiegu sieci elektroenergetycznych ani zasad lokalizacji funkcji w związku z przebiegiem sieci elektroenergetycznych. Określa natomiast lokalizację GPZ, w ramach strefy infrastruktury, a także wskazuje w profilu podstawowym poszczególnych stref możliwość lokalizacji infrastruktury technicznej (w tym przebiegu linii elektroenergetycznych). Wskazanie konkretnego przebiegu linii energetycznych będzie możliwe na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Projekty tych dokumentów będą mogły wyznaczyć wynikającą z dokumentów wyższego rzędu lokalizację nowej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji GPZ Radzyń Podlaski –GPZ Międzyrzec Podlaski oraz wyznaczyć lokalizację nowej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji odgałęziającej się w miejscowości Pościsze od istniejącej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV w kierunku północnym - w kierunku planowanej autostrady A2, dla których ustalone zostaną strefy techniczne. W projektach planów miejscowych możliwa będzie adaptacja istniejącej sieci energetycznej: SN i Nn, ze wskazaniem prowadzenia jej modernizacji, remontów i rozbudowy; dopuszczenie możliwości lokalizacji stacji transformatorowych. Na etapie budowy nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji na zdrowie i życie ludzi spowodowanego emisją pól elektromagnetycznych. Na etapie eksploatacji największe oddziaływanie inwestycji na zdrowie i życie ludzi może być związane z emisją pola elektromagnetycznego (składowa elektryczna i magnetyczna). Będzie to oddziaływanie lokalne, bezpośrednie, długoterminowe. Największe wartości natężenia pola elektrycznego i magnetycznego występujące wzdłuż linii elektroenergetycznej mają miejsce w środku przęseł, tam, gdzie odległość pomiędzy przewodami a powierzchnią terenu jest najmniejsza. Właściwe zaprojektowanie, wykonanie i eksploatacja linii elektroenergetycznych, przy stałym monitoringu stanu poszczególnych elementów składowych i stosownych naprawach, pozwalają na zmniejszenie do minimum niebezpieczeństw i uciążliwości związanych z ich obecnością w środowisku. W strefach technicznych może być przekroczony dopuszczalny poziom promieniowania elektromagnetycznego. W projektach planów miejscowych możliwe będzie wprowadzenie w pasach technologicznych zakazu sadzenia drzew, budowania obiektów oraz składowania materiałów oraz wskazania stałej dostępności pasów technologicznych z możliwością dojazdu dla służb eksploatacyjnych.

W związku z produkcją i przesyłem energii elektrycznej na etapie eksploatacji urządzeń OZE, będzie występowało promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące, które jest związane z przepływem prądu elektrycznego przez przewodnik. Źródłem promieniowania elektromagnetycznego dla elektrowni słonecznych będą: stacja transformatorowa, linie średniego napięcia oraz przepływ prądu w przewodniku paneli fotowoltaicznych. Ocenia się, iż natężenie pola magnetycznego dla instalacji modułów fotowoltaicznych będzie wynosiło mniej niż naturalne promieniowanie elektromagnetyczne i nie przekroczy dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku naturalnym zawartych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 października 2019 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r., poz. 2448).

4.1.7.11 Oddziaływanie na krajobraz

Wprowadzenie nowego zainwestowania, zwłaszcza na terenach dotychczas wolnych od zabudowy, może spowodować niewielkie zmiany w krajobrazie, wynikające z realizacji obiektów kubaturowych, likwidacji istniejącej zieleni oraz drobnych przekształceń rzeźby terenu. Dotyczy to zwłaszcza obszarów w obrębie terenów strefy gospodarczej.

Do zmian w krajobrazie dojdzie również w wyniku powstania farm fotowoltaicznych. Montaż wielu urządzeń charakteryzujących się na kształtem płaskich prostokątów spowoduje, iż farmy

fotowoltaiczne odznaczać się będą w krajobrazie jako znacznej wielkości, jednorodne powierzchnie o metaliczno – szarym kolorze, stanowiąc znaczący horyzontalny element krajobrazowy. Będzie to krajobraz typu industrialnego. Zmiany w krajobrazie będą dotyczyć również lokalizacji elektrowni wiatrowych.

Potencjalny wpływ elektrowni słonecznych i wiatrowych na środowisko dotyczy głównie aspektów krajobrazowych i przestrzennych. Instalacje fotowoltaiczne mogą powodować zmianę charakteru przestrzeni otwartej poprzez wprowadzenie nowej, technicznej formy zagospodarowania. Oddziaływanie to ma jednak ograniczony zasięg i może zostać złagodzone poprzez odpowiednie wkomponowanie w teren, wykorzystanie zieleni izolacyjnej oraz zachowanie pasów roślinności naturalnej. Elektrownie wiatrowe, ze względu na skalę konstrukcji i ich ekspozycję w przestrzeni, mogą oddziaływać na percepcję krajobrazu w większym stopniu niż instalacje fotowoltaiczne. Mogą one wpływać na fragmentację krajobrazu otwartego oraz industrializację panoram, zwłaszcza w terenach równinnych.

Należy szczególnie podkreślić, że zgodnie z obowiązującymi przepisami, w tym w szczególności: ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.) oraz ustawą z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 317), lokalizacja instalacji OZE o mocy powyżej 1 MW, a także lokalizacja elektrowni wiatrowych, może następować wyłącznie na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (mpzp). Oznacza to, że projekt planu ogólnego gminy Międzyrzec Podlaski nie przesądza o konkretnych lokalizacjach tego typu inwestycji, a jedynie tworzy ramy kierunkowe i funkcjonalne, umożliwiające ich ewentualne uwzględnienie w przyszłych planach miejscowych. To właśnie na etapie sporządzania mpzp będą prowadzone szczegółowe analizy środowiskowe, obejmujące m.in.: ocenę oddziaływania planowanych inwestycji na poszczególne komponenty środowiska, analizę wpływu na krajobraz, klimat akustyczny, bioróżnorodność i obszary chronione, ocenę możliwych uciążliwości dla mieszkańców oraz skutków społecznych, a także analizę skumulowanych oddziaływań z innymi istniejącymi lub planowanymi przedsięwzięciami. Na tym etapie, zgodnie z wymogami procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz przepisami ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, nastąpi również udział społeczeństwa oraz właściwych organów ochrony środowiska w procesie opiniowania i uzgadniania planu miejscowego. Takie rozwiązanie zapewnia spójność i proporcjonalność stopnia szczegółowości prognozy środowiskowej do rangi i zakresu dokumentu planistycznego. Projekt planu ogólnego, jako dokument o charakterze strategicznym, wskazuje jedynie kierunki możliwego rozwoju OZE, natomiast ocena realnego wpływu na środowisko nastąpi dopiero na poziomie planów miejscowych, w oparciu o konkretne parametry techniczne, lokalne uwarunkowania przyrodnicze i przestrzenne oraz obowiązujące przepisy sektorowe. W związku z powyższym, z punktu widzenia prognozy oddziaływania na środowisko, nie stwierdza się znaczących negatywnych oddziaływań projektu planu ogólnego na środowisko, przy jednoczesnym zastrzeżeniu konieczności dalszej, pogłębionej analizy środowiskowej na etapie planowania miejscowego dla konkretnych inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii.

Z powodu braku obiektywnych kryteriów, nie jest możliwa jednoznaczna ocena w zakresie oddziaływania na krajobraz. Odbiór wizualnych skutków realizacji ustaleń planu ogólnego jest bowiem sprawą subiektywną i zależy od świadomości i indywidualnych preferencji odbiorców, ich oczekiwań względem krajobrazu oraz nastawienia w stosunku do planowanych form wykorzystania przestrzeni. Poprawie krajobrazu służyć może fakt wytyczenia kierunków i zasad harmonijnego zagospodarowania obszaru gminy Międzyrzec Podlaski.

Lokalizacja obiektów wielkogabarytowych w obrębie terenów stref gospodarczych oraz urządzeń elektrowni fotowoltaicznych może mieć negatywny wpływ na krajobraz kulturowy. Dotyczy to również farm wiatrowych. Plan ogólny nie przesądza o lokalizacji tych obiektów. Stąd należy mieć na uwadze w trakcie opracowywania planów miejscowych, wykluczenie ich lokalizacji w obszarach o szczególnych walorach krajobrazowych, takich jak ekspozycja na układy zabytkowe, szczególnie wartościowe fragmenty krajobrazu naturalnego.

Inwestycje drogowe należą do przedsięwzięć, które mają wpływ na krajobraz zarówno w odniesieniu do budowy autostrady oraz w przypadku drogi ekspresowej na odcinku dotyczącym rozbudowy jak i budowy drogi. Do najbardziej widocznych zmian dojdzie w wyniku wycinki drzew na terenach leśnych. Szczególne znaczenie dla krajobrazu będą mieć zmiany stanu wysokiej zieleni przydrożnej poza obszarami leśnymi (na terenach rolniczych, w obszarze zabudowanym), gdzie stanowią ważny element krajobrazu. Należy tutaj podkreślić, iż bardziej widoczne zmiany, wpisujące się na stałe w istniejący krajobraz, spowoduje budowa autostrady, pomimo tylko częściowego przekształcenia powierzchni ziemi, oraz faktu, że nie będą one w istotny sposób naruszać charakteru rzeźby. Jednym z nowych elementów krajobrazu będzie węzeł komunikacyjny Łukowisko zapewniający połączenie trasy S-19 z autostradą. Wycinka terenów leśnych stanowi istotną zmianę w krajobrazie. Na wschód od m. miejscowości Łukowisko autostrada jest poprowadzona przez tereny leśne, co wiąże się z koniecznością usunięcia drzew. Dalsze zmiany w krajobrazie, pośrednio związane z inwestycjami drogowymi, to obiekty usług obsługi ruchu komunikacyjnego.

4.1.7.12 Oddziaływanie na zasoby naturalne

Nie przewiduje się wystąpienia znaczących oddziaływań wynikających z realizacji projektu planu ogólnego gminy Międzyrzec Podlaski. Dla złóż piasku i żwiru ustanowiono obszary i tereny górnicze – dla których plan ogólny wyznacza strefy górnictwa.

4.1.7.13 Transgraniczne oddziaływanie

Zapisy projektu planu ogólnego nie przewidują realizacji inwestycji mogących wpłynąć na integralność obszarów objętych ochroną oraz przekraczających swym oddziaływaniem nieruchomości, na której mają być realizowane. Skumulowane oddziaływanie na elementy środowiska skutków realizacji zapisów projektu planu nie będzie mieć zasięgu transgranicznego.

4.1.7.14 Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Projekt Planu ogólnego obejmuje swoim zasięgiem strefy ochrony stanowisk archeologicznych objętych ochroną konserwatorską, strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej, obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz do gminnej ewidencji zabytków. Zapisy planu ogólnego gminy Międzyrzec Podlaski w sposób ramowy odnoszą się do ochrony dziedzictwa kulturowego znajdującego się na obszarze opracowania - wyłącznie poprzez ustalenia wskaźników zabudowy i wyznaczania odpowiednich profili funkcjonalnych stref planistycznych. Jednocześnie realizacja ustaleń projektu Planu ogólnego powinna przyczynić się do poprawienia walorów krajobrazowych miejsca, a przez to do wzrostu jej atrakcyjności.

Zapisane w projekcie planu ogólnego strefy planistyczne nie powinny powodować uciążliwości i oddziaływać na nieruchomości sąsiednie, przez co zapewniony jest rozwój z poszanowaniem zasad kształtowania ładu przestrzennego i wartości historycznych.

4.1.7.15 Oddziaływanie na obszary prawnie chronione, w tym obszary NATURA 2000

Nowe tereny inwestycyjne wprowadzone projektem Planu znajdują się poza terenami objętymi prawną ochroną przyrodniczą.

Projekt planu ogólnego wskazuje tereny inwestycyjne położone poza Systemem Przyrodniczym Gminy Międzyrzec Podlaski, zawartym w obrębie strefy otwartej. Nowe tereny inwestycyjne położone są głównie na terenach rolniczych, których wykorzystanie pod zabudowę nie spowoduje poważnych zagrożeń dla ekologicznego funkcjonowania obszaru objętego opracowaniem.

Obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar NATURA 2000 dokumentu narzuca ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie (...). W myśl art. 3 pkt 17 w/w ustawy przez znaczące oddziaływanie na obszary NATURA 2000 należy rozumieć oddziaływanie na cele ochrony obszaru NATURA 2000, w tym w szczególności działania mogące:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar NATURA 2000, lub

- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar NATURA 2000, lub
- pogorszyć integralność obszaru NATURA 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

W obrębie gminy Międzyrzec Podlaski nie występują obszary włączone do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. Dokonano jednak analizy potencjalnego wpływu projektu dokumentu na środowisko najbliższego położonego obszaru Natura 2000, którym jest Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Dolina Liwca” PLB14002. Znajduje się on na terenie sąsiednich gmin Zbuczyn oraz Olszanka, w bezpośrednim sąsiedztwie gminy Międzyrzec Podlaski.

Dla w/wym. obszaru, obowiązuje plan zadań ochronnych zgodnie z Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 7 lipca 2016 roku zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru NATURA 2000 Dolina Liwca PLB140002.

Tabela 4. Oddziaływanie ustaleń projektu Planu ogólnego w odniesieniu do zagrożeń i presji wywieranych na obszar NATURA 2000 „Dolina Liwca”, w oparciu o zapisy zawarte w Standardowym Formularzu Danych (SFD)

Poziom oddziaływania określony w SFD		Oddziaływanie wewnętrzne/zewnętrzne określone w SFD	Zagrożenie i presje określone w SFD	Oddziaływanie ustaleń projektu planu
średnie		wewnętrzne	K02.02 nagromadzenie materii organicznej	nie dotyczy
średnie		wewnętrzne	A08 nawożenie/ nawozy sztuczne	brak znaczącego negatywnego oddziaływania
średnie		wewnętrzne	A01 uprawa	brak znaczącego negatywnego oddziaływania

Biorąc pod uwagę realizację zapisów projektu planu ogólnego uciążliwościami dla obszaru Natura 2000 „Dolina Liwca” mogą być:

- nawożenie/ nawozy sztuczne,
- uprawa,

określone w SFD jako oddziaływania wewnętrzne. Wg SFD uciążliwości te charakteryzują się średnim poziomem oddziaływania na ostoję siedliskową. Ocenia się, iż skala oddziaływań powstających w wyniku realizacji projektu planu ogólnego, nie spowoduje znacząco negatywnego oddziaływania na cele utworzenia oraz przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 „Dolina Liwca”. Prognozuje się, iż realizacja projektu planu ogólnego nie będzie stanowić przyczyny występowania negatywnych oddziaływań na przedmiotowy obszar Natura 2000.

Budowana autostrada A2, której realizację uwzględnia projekt dokumentu, przebiega w sąsiedztwie obszaru NATURA 2000 „Dolina Liwca”. Na podstawie opracowanego Raportu oddziaływania na środowisko Autostrady A-2 na odcinku Warszawa –Kukuryki można stwierdzić, że potencjalna strefa podwyższonych zanieczyszczeń powietrza, nie sięgnie dalej niż 100 m, licząc od osi autostrady. Przy uwzględnieniu przeważającego kierunku wiatrów, można przypuszczać, iż potencjalna strefa tych zanieczyszczeń sięgnie na odległość maksymalną do około 150 m. Zastosowanie izolacyjnych pasów zieleni wpłynie na obniżenie potencjalnych stężeń substancji zanieczyszczających powietrze poza pasem drogowym. W związku z tym rzeczywista strefa podwyższonych zanieczyszczeń powietrza nie sięgnie dalej niż do zewnętrznej ściany pasa izolacyjnego, a w efekcie nie wystąpią zagrożenia ostoi NATURA 2000, związane z przedsięwzięciem drogowym w zakresie niekorzystnego oddziaływania drogowych zanieczyszczeń powietrza. Spływy wód opadowych zawierające zanieczyszczenia z autostrady, nie będą przenikać na teren Natury 2000 ani drogą filtracji w gruncie, ani drogą powierzchniową poprzez ciek wodny (co wynika z prognozowanych niskich poziomów zanieczyszczeń podczas przepływu wód w korytach cieków wodnych) nawet w przypadku, gdy nie zostaną zastosowane żadne urządzenia ochrony wód. Zatem nie wystąpi zagrożenie ostoi ptaków w

zakresie niekorzystnego oddziaływania drogowych zanieczyszczeń wód, związane z planowanym przedsięwzięciem drogowym. W celu oczyszczenia spływów opadowych z autostrady będą stosowane będą rowy trawiaste i zbiorniki retencyjne. Spływy opadowe z nowej drogi zostaną oczyszczone wewnątrz pasa drogowego i nie będą przenikać na zewnątrz, a zatem nie wystąpią żadne niekorzystne oddziaływania drogowych zanieczyszczeń wód poza pasem autostrady. Projektowane pasy zieleni oraz naturalne zadrzewienie terenu zmniejszą potencjalne poziomy hałas poza pasem drogowym, powodując, że potencjalna strefa ponadnormatywnych poziomów hałasu drogowego w rejonie zbliżeń do obszaru Natura 2000 nie sięgnie dalej niż 500 m, licząc od osi autostrady, a rzeczywista strefa ponadnormatywnych poziomów hałasu drogowego, nie sięgnie dalej niż 400 m. Strefa hałasu nie sięgnie do najbliższych miejsc występowania gatunków ptaków w obrębie obszaru chronionego. Nie wystąpi zatem negatywne oddziaływanie projektowanej autostrady na „Dolinę Liwca” w zakresie niekorzystnego oddziaływania hałasu drogowego. Uwarunkowania lokalne (duża odległość drogi od granicy obszaru, brak więzi hydrologicznej między autostradą a obszarem itp.) wykluczają ewentualność sięgnięcia skutków największych sytuacji awaryjnych spowodowanych wypadkami drogowymi do granic ww. obszaru chronionego.

4.1.7.16 Przewidywane znaczące oddziaływanie oraz skumulowane na środowisko powstałe w wyniku realizacji ustaleń planu ogólnego

Cechy obszaru objętego prawdopodobnym oddziaływaniem, jak również charakter planowanych działań, skala i rodzaj oddziaływań na środowisko pozwala na ocenę, iż realizacja ustaleń projektu planu ogólnego nie powinna spowodować znacząco negatywnego oddziaływania na środowisko.

W odniesieniu do poszczególnych stref i rodzaju przeznaczenia terenu, jego zagospodarowanie może oddziaływać na środowisko zarówno w sposób pozytywny – (powodujące korzystne zmiany w środowisku, najczęściej wtórne, pojawiające się w dłuższym horyzoncie czasowym, prowadzące do poprawy wybranych elementów środowiska w wymiarze ponadlokalnym), jak i negatywne – (oddziaływanie zauważalne, powodujące odczuwalne skutki środowiskowe, lecz nie powodujące przekroczeń standardów, istotnych zmian ilościowych i jakościowych, możliwe do ograniczenia). Identyfikacja i przewidywanie wpływu tych drugich jest szczególnie istotne, z uwagi na fakt, że to właśnie one najczęściej powstają w wyniku zmian w zagospodarowaniu (użytkowaniu) terenu i wymagają zastosowania środków zapobiegawczych bądź minimalizujących negatywne oddziaływania na środowisko.

Ze względu na brak w obowiązującym ustawodawstwie definicji negatywnych oddziaływań na środowisko, na potrzeby niniejszego dokumentu przyjęto, że jakkolwiek prowadzą one do pogorszenia stanu środowiska bądź zmiany charakterystyki jego konstytutywnych cech, to spodziewana skala zmian nie uprawdopodobnia naruszenia określonych prawem standardów jakości środowiska. W oparciu o stanowiska prezentowane w publikacjach specjalistycznych, a także z najczęściej stosowane w prognozach kryteria, o znaczącym oddziaływaniu na środowisko można mówić w sytuacji dużego prawdopodobieństwa naruszenia standardów jakości środowiska, bądź degradacji (z nieodwracalną włącznie) szczególnie cennych walorów przyrodniczych lub krajobrazu. Wynikiem znaczących oddziaływań może być również deregulacja środowiska, przejawiająca się okresowym lub trwałym zakłóceniem procesów naturalnych, itp. hydrologicznych (podtopienia, przesuszenia), glebotwórczych (jałowienie gleby), rzeźbotwórczych (aktywizacja erozji), ekologicznych (fragmentacja środowiska) itp. Spowodowane realizacją planu ogólnego przeznaczenie terenów pod funkcje planowane w obrębie poszczególnych stref, będzie oddziaływać na poszczególne elementy środowiska. Zastosowanie zawartych w prognozie uwag i nowoczesnych rozwiązań technicznych, powinno skutkować eliminacją lub zmniejszeniem do minimum prawdopodobieństwa przekroczenia określonych prawem standardów jakości środowiska, pomimo bezpośredniego i stałego charakteru niektórych oddziaływań.

Zagospodarowanie terenów w wyniku realizacji projektu dokumentu będzie oddziaływać na poszczególne elementy środowiska. Projekt planu ogólnego wprowadza na obszarze gminy nowe

przesądzenia, elementy i obszary pod zainwestowanie w ramach stref planistycznych, które będą oddziaływać na środowisko poprzez:

- wprowadzanie zanieczyszczeń do atmosfery pochodzących głównie z rozbudowy gospodarstw wysokotowarowych, budowy nowych zakładów przemysłowych, ale także ze wzmożonego ruchu komunikacyjnego na skutek budowy autostrady A2 oraz drogi ekspresowej S-19;
- emitowanie hałasu, którego prawdopodobnym źródłem będą nowe zakłady przemysłowe oraz wzmożony ruch komunikacyjny na skutek budowy autostrady A2 oraz drogi ekspresowej S-19, a także na trasach prowadzących do zakładów produkcyjnych i usługowych powstałych w ramach terenów aktywności gospodarczej;
- zwiększone ilości wytwarzanych odpadów komunalnych i przemysłowych;
- przekształcenia naturalnego ukształtowania terenu, największe w przypadku budowy autostrady A2 oraz drogi ekspresowej S-19;
- zmiany w krajobrazie, dotyczy głównie budowy autostrady A2 i drogi ekspresowej S-19 oraz urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (elektrownia słoneczna);
- zmiany w szacie roślinnej w przypadku realizacji wszystkich zmian przedstawionych w projekcie dokumentu.

Większość oddziaływań na środowisko przyrodnicze i kulturowe (tj. rzeźbę terenu, gleby, florę, faunę, spójność struktury ekologicznej i dobra kultury) będzie mieć charakter bezpośredni, ale o zróżnicowanym natężeniu. Oddziaływania o charakterze negatywnie słabym mogą obejmować gleby, florę i dobra kultury, a umiarkowane – rzeźbę terenu, faunę i spójność struktury ekologicznej i funkcji. Oddziaływania te miałyby charakter odwracalny, które mogą i powinny być ograniczane metodami planistycznymi i działaniami mitygującymi względnie rozwiązaniami alternatywnymi.

Oddziaływaniem przekształcającym środowisko, widocznym w największym stopniu, jest ubytek powierzchni biologicznie czynnej w wyniku przeznaczenia terenów pod zabudowę mieszkaniową, przemysłową, zabudowę produkcji zwierzęcej oraz budowy urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, budowy autostrady A2 oraz drogi ekspresowej S-19.

Każdy z obiektów w postaci autostrady A2 przecinającej drogi gminne, a także w okolicach miejscowości Łukowisko drogę S19, wpływa na środowisko poprzez: emisję zanieczyszczeń do powietrza (drogi), hałas (kolej i drogi), stanowiąc barierę dla zwierząt, wpływając na gleby i wody gruntowe. Budowa autostrady oraz drogi ekspresowej S-19 – dróg zapewniających wysoki komfort przemieszczania się – spowoduje nowe emisje (dotyczy drogi ekspresowej S19 o nowym przebiegu w stosunku do istniejącej drogi krajowej nr 19). Oddziaływania tych obiektów mogą się kumulować.

Tab. 5. Przewidywane oddziaływania na środowisko planowanego zagospodarowania

Ustalenia projektu planu ogólnego	Powierzchnia ziemi	Hydrosfera	Powietrze atm.	Klimat lokalny	Rośliny	Zwierzęta	Różnorodność biol.	Klimat akustyczny	Krajobraz	Zabytki
Tereny przeznaczone pod strefy z zabudową mieszkaniową jednorodzinną, zagrodową oraz usługową	(-)s DNB	(-)s DNB	(-)s DNB	(-)s DNB	(-)s DNB	(-)s DNB	(-)s DNB	(-)s DNB	(-)s DNB	0
Tereny stref produkcji rolniczej (zwierzęcej)	(-)s DNB	(-)s DNB	(-)i DNB	(-)s DNB	(-)s DNB	(-)s DNB	(-)s DNB	(-)s DNB	(-)s DNB	0
Zabudowa w ramach terenów stref gospodarczych	(-)i DNB	(-)s DNB	(-)i DNB	(-)s DNB	(-)s/i DNB	(-)s/i DNB	(-)s DNB	(-)i DNB	(-)s DNB	0
Tereny lokalizacji obiektów wytwarzających	(-)i DNB	(+)-s DNB	(+)s DNB	(+)s DNB	(-)s DNB	(-)s DNB	(-)s DNB	(+)s DNB	(-)i DNB	0

energię z odnawialnych źródeł energii										
Tereny strefy komunikacyjnej (budowa autostrady A2, budowa drogi S 19)	(-)/i DNB	(-)/i DNB	(-)/i DNB	(-)/i/s DNB	(-)/i DNB	(-)/i DNB	(-)/i DNB	O(-)/i/s DNB	(-)/i/s DNB	0

Objaśnienia:

+ oddziaływania pozytywne; - oddziaływania negatywne: /s słabe, /i istotne, 0 brak oddziaływań

B oddziaływanie bezpośrednie; P oddziaływanie pośrednie; O oddziaływanie odwracalne; N oddziaływanie nieodwracalne; D oddziaływanie długookresowe; B oddziaływanie bezpośrednie

Oddziaływanie skumulowane

Największe trudności w identyfikacji występują w przypadku oddziaływań skumulowanych, które należy rozumieć jako działania, wynikające z sumarycznego działania skutków realizacji analizowanego przedsięwzięcia, a także skutków spowodowanych przez inne działania, obecnie występujące, dokonane w przeszłości, bądź przewidywane. Dylematy w ich rozpoznaniu wynikają głównie z braku danych dotyczących możliwych przyszłych oddziaływań, ale również niewystarczających informacji o zrealizowanych przedsięwzięciach, będących źródłem oddziaływań. Z tego względu ocena ta ma charakter orientacyjny i może służyć przede wszystkim wskazaniu kierunków zagospodarowania, których realizacja będzie aprobowana ze względu na fakt, iż będzie ona wzmacniać skutki pozytywne lub neutralizować negatywne skutki innych działań albo też nie będzie aprobowana z uwagi na możliwość kumulowania się (wzmacniania) negatywnych skutków realizacji różnych działań.

Ocenia się, iż kumulować się będą w szczególności oddziaływania dotyczące istniejącej i planowanej zabudowy, w tym większe niż obecnie emisje zanieczyszczeń, zrzuty ścieków i wytwarzania odpadów komunalnych, zwłaszcza w odniesieniu do zabudowy przemysłowej, usługowej oraz produkcji rolniczej w sąsiedztwie autostrady i drogi ekspresowej. W wyniku zwiększonych emisji, a także w ubytku terenów otwartych, wystąpią negatywne oddziaływania na biotyczne i abiotyczne komponenty środowiska naturalnego, których skutek może być większy aniżeli suma konsekwencji funkcjonowania każdego z nich z osobna. Wyznaczona w projekcie dokumentu polityka przestrzenna, zakłada racjonalne wykorzystanie przestrzeni niezainwestowanej, lokalizując nową zabudowę w większości przypadków w obrębie już istniejących struktur osadniczych lub też jako ich bezpośrednią kontynuację.

Stwierdza się, mając na uwadze stan środowiska, położenie terenu objętego analizą, obecny sposób zainwestowania terenów, iż zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym będące efektem realizacji ustaleń projektu planu ogólnego, nie spowodują znaczącego negatywnego oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska.

4.2. Rozwiązania alternatywne

W odniesieniu do przebiegu autostrady A2 oraz drogi S 19, w fazie prac projektowych opracowano kilka wariantów, z których każdy spełniał podstawowe cele projektu. Warianty przebiegu wyżej wymienionych tras komunikacyjnych przedstawione w projekcie planu ogólnego stanowią warianty najkorzystniejsze z punktu widzenia funkcjonowania środowiska.

W odniesieniu do pozostałych sposobów zagospodarowania przestrzeni w obrębie poszczególnych stref planistycznych, nie przewiduje się rozwiązań alternatywnych. Dokonane w projekcie dokumentu ustalenia zostały dostosowane do zaistniałych potrzeb społeczeństwa i ściśle określonych celów dotyczących poszczególnych działek, które wynikają z wniosków samorządu lokalnego, inwestorów oraz właścicieli nieruchomości. Na przyjęte rozwiązania wpływ miały także uwarunkowania wynikające z istniejącego stanu zagospodarowania terenów, uwarunkowań

ekofizjograficznych oraz ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Międzyrzec Podlaski.

Nowe tereny stref wielofunkcyjnych z zabudową zagrodową, mieszkaniową jednorodzinną zostały wyznaczone w obrębie istniejących już jednostek osadniczych, na terenach co do których nie ma przeciwwskazań prawnych ani środowiskowych, w odniesieniu do takiego sposobu wykorzystania przestrzeni.

4.3. Zapobieganie, ograniczanie lub kompensacja przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko

Określone w projekcie planu ogólnego przeznaczenie terenu pod funkcje w ramach poszczególnych stref planistycznych, będzie mieć wpływ na komponenty środowiska naturalnego tj.: wody podziemne, wody powierzchniowe, jakość powietrza, klimat, florę oraz faunę, co stanowi efekt przeznaczenia terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, zagrodową, usługową, aktywności gospodarczej, powiększenia terenów produkcji zwierzęcej, lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, a także budowy autostrady A2, rozbudowy i budowy drogi S 19 oraz obwodnicy miasta Międzyrzec Podlaski.

Zarówno na etapie budowy, jak i eksploatacji poszczególnych inwestycji, powinny być brane pod uwagę rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze i warunki życia ludzi. Prawodawstwo polskie dotyczące ochrony środowiska daje narzędzie zapobiegania i ograniczania przewidywanych negatywnych oddziaływań przedsięwzięć zaliczanych do mogących znacząco negatywnie wpływać na stan środowiska w postaci procedur postępowania w sprawie ocen oddziaływania na środowisko, na etapie lokalizacji poszczególnych przedsięwzięć. Szczególnej uwagi będą zatem wymagać procesy projektowe inwestycji zaliczanych do mogących zawsze i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Przedsięwzięcia te mogą wymagać przeprowadzenia dokładnej analizy oddziaływania na środowisko w trybie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia, w tym będą wymagać lub mogą wymagać opracowania raportu o oddziaływaniu na środowisko. Od wyników tych dokumentów uzależniona będzie możliwość realizacji poszczególnych inwestycji.

W kontekście działań zapobiegających negatywnym oddziaływaniom na stan sanitarny środowiska, istotne są zapisy projektu planu ogólnego uwzględniające strefy buforowe poprzez określoną lokalizację stref planistycznych, wskaźniki zabudowy i zagospodarowania terenu, wykluczające ewentualne uciążliwości projektowanych funkcji poza granicami terenu wyznaczonego na ten cel. Istotne są zapisy o możliwości realizacji niezbędnej infrastruktury technicznej, zwłaszcza ograniczającej lub eliminującej negatywny wpływ na środowisko. W grupie rozwiązań mających na celu zapobieganie negatywnym oddziaływaniom na środowisko istotne znaczenie będzie miała infrastruktura sozotechniczna, w którą projektowane tereny obligatoryjnie będą musiały być wyposażone.

W grupie najistotniejszych oddziaływań, jakie będą miały miejsce w wyniku realizacji projektu planu ogólnego, które będą występować mimo zastosowania działań zapobiegawczych, wyróżnia się: wpływ na krajobraz (autostrada A2, droga S19, farmy fotowoltaiczne, zakłady przemysłowe w ramach terenów aktywności gospodarczej), powietrze (gospodarstwa wysokotowarowe, autostrada A2, droga ekspresowa S19), hałas (autostrada A2, droga S19, zakłady przemysłowe w ramach terenów aktywności gospodarczej).

Ograniczanie negatywnych oddziaływań, które potencjalnie mogą być rezultatem realizacji projektowanych przedsięwzięć zaliczanych do mogących znacząco oraz potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko następować będzie poprzez:

- wykorzystanie przepisów prawa ochrony środowiska w w/w zakresie,
- w procesie decyzyjnym wybór przedsięwzięć o nikomej skali oddziaływania na środowisko, w tym nie powodujących pogorszenia stanu wód, zapewniających hermetyzację procesów technologicznych, stosujących odpowiednie rozwiązania technologiczne i materiałowe, w tym technologie spełniające kryteria „najlepszych dostępnych technik” BAT.,

- zachowanie stref izolacyjnych chroniących tereny mieszkalne od inwestycji mogących negatywnie oddziaływać na środowisko oraz na zdrowie i życie ludzi,

Rozwiązania w zakresie minimalizacji oddziaływania stref wielofunkcyjnych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną, zagrodową oraz usługową

Warunkiem skutecznej ochrony środowiska przyrodniczego i ograniczenia wpływu planowanych przedsięwzięć na środowisko będzie:

- zminimalizowanie emisji pyłów i gazów przez podstawowy system ogrzewania obiektów oparty na grupowych i indywidualnych źródłach ciepła z zastosowaniem proekologicznych paliw,
- oszczędne gospodarowanie przestrzenią,
- wykorzystywanie w realizacji obiektów nowoczesnych technologii,
- przeznaczenie w obrębie działek znacznych powierzchni pod powierzchnią biologicznie czynną,
- wyposażenie terenów w infrastrukturę wodno-ściekową,
- zapewnienie odpowiedniej gospodarki odpadami.

Rozwiązania w zakresie minimalizacji oddziaływania gospodarstw wysokotowarowych w ramach strefy produkcji rolniczej:

- niewykorzystany we własnym zakresie nawóz naturalny, powstały podczas eksploatacji gospodarstw, przekazywać do gospodarczego wykorzystania gospodarstwom nie prowadzącym produkcji zwierzęcej lub posiadającym nadmiar areału rolnego w stosunku do prowadzonej produkcji zwierzęcej,
- odpady w postaci padłych sztuk drobiu, należy przekazywać do utylizacji wyspecjalizowanej firmie;
- stosowanie zieleni izolacyjnej wzdłuż terenów, gdzie zlokalizowane są gospodarstwa wysokotowarowe, o właściwościach kateriostatystycznych i bakteriobójczych tj. krzewy i drzewa iglaste, tuja, sosna, świerk oraz bez czarny i czeremcha, co przyczyni się do ograniczenia emisji odorów na tereny najbliższej zabudowy mieszkaniowej oraz będą działać bakteriobójczo na zanieczyszczenia mikrobiologiczne powstające w wyniku chowu brojlerów,
- przykrywanie pomiotu podczas transportu,
- utrzymywanie w sprawności systemów wentylacyjnych oraz zapewnienie odpowiedniego klimatu;
- transport paszy do silosów przy pomocy systemu podajników w rurach, co eliminuje kontakt paszy z powietrzem, a zatem ogranicza pylenie,
- chów na ściółce z praktycznym wyeliminowaniem wycieków wody celem minimalizacji stopnia przemian zawartych w odchodach w kierunku wytwarzania amoniaku i odorów,
- zastosowanie szczelnej posadzki w kurnikach,
- gromadzenie ścieków w szczelnych zbiornikach,
- selektywne zbieranie i magazynowanie odpadów w pojemnikach i wyznaczonych miejscach, w sposób zabezpieczony przed opadem atmosferycznym,
- bezpośrednie (po każdym cyklu) usuwanie pomiotu do zakładu produkcji podkładu do uprawy pieczarek -brak magazynowania pomiotu na terenie fermy.

Rozwiązania w zakresie minimalizacji oddziaływania zabudowy produkcyjnej, składów, magazynów w ramach terenów stref aktywności gospodarczej:

- zminimalizowanie emisji pyłów i gazów przez podstawowy system ogrzewania obiektów oparty na grupowych i indywidualnych źródłach ciepła z zastosowaniem proekologicznych paliw,
- oszczędne gospodarowanie przestrzenią,
- wykorzystywanie w realizacji obiektów nowoczesnych technologii,
- przeznaczenie w obrębie działek znacznych powierzchni pod powierzchnią biologicznie czynną,
- wyposażenie terenów w infrastrukturę wodno-ściekową,
- zapewnienie odpowiedniej gospodarki odpadami,

- w trakcie realizacji inwestycji należy ograniczyć hałas emitowany przez sprzęt budowlany i transportowy poprzez zastosowanie odpowiednich technologii i sprzętu,
- w przypadku zanieczyszczenia gleby substancjami niebezpiecznymi, należy usunąć zanieczyszczoną warstwę gruntu do głębokości, do której przeniknęła substancja niebezpieczna dla środowiska;
- stosowanie stref izolacyjnych składających się z zieleni wysokiej oraz niskiej.

Rozwiązania w zakresie minimalizacji oddziaływania budowy autostrady A2, budowy i rozbudowy drogi S 19 w ramach strefy komunikacji:

- stosować ekrany akustyczne wzdłuż trasy autostrady A2 i S19,
- stosować technologie minimalizujące ilość lepiszcza,
- utrzymywać drogi dojazdowe w stanie ograniczającym pylenie,
- zaplecza budowy lokalizować poza dolinami rzek oraz w bezpiecznej odległości od rowów, jezior stawów (ok. 30 m),
- drogi dojazdowe wytyczyć w miejscach najmniej kolidujących z ciekami i zapewnić swobodny przepływ wód w ciekach pod drogami dojazdowymi,
- w przypadkach wystąpienia poważnych awarii na terenie budowy, należy postępować ściśle zgodnie z odpowiednimi zarządzeniami i instrukcjami.
- odprowadzać wody opadowe poprzez kanalizację deszczową oraz przydrożnymi rowami trawiastymi do zespołów oczyszczających, zbiorników retencyjnych i retencyjno-infiltracyjnych;
- zorganizować zaplecze budowy zgodnie z wymogami ochrony środowiska,
- ograniczyć do niezbędnego minimum zasięg wymiany gruntów,
- masy ziemne, w jak największym stopniu zagospodarowywać na terenie inwestycji,
- stosować sprawny technicznie sprzęt,
- w maksymalny sposób ograniczyć czas prowadzonych odwodnień i stosować metody ograniczające ilość odpompowywanej wody,
- prace stanowiące uciążliwość akustyczną, w tym prace budowlane przy użyciu ciężkiego sprzętu, w sąsiedztwie miejsc ochrony akustycznej oraz w granicach terenów stanowiących korytarze migracji zwierząt, należy wykonywać w porze dziennej;
- wycinka drzew i krzewów winna odbyć się poza sezonem lęgowym ptaków,
- wierzchnia warstwa gleby powinna być w całości usunięta z obszaru planowanych robót ziemnych, a następnie wykorzystana do stworzenia stałej obudowy biologicznej powierzchni przejść dla zwierząt skarp, rowów, nasypów i wykopów.

Rozwiązania w zakresie minimalizacji oddziaływania infrastruktury elektroenergetycznej:

W przypadku lokalizacji infrastruktury elektroenergetycznej, ograniczenie wpływu planowanego przedsięwzięcia na środowisko i skuteczna ochrona środowiska przyrodniczego jest możliwa poprzez wyznaczenie stref technicznych wzdłuż linii elektroenergetycznych, zgodnie z przepisami odrębnymi i wprowadzenie ograniczeń w zagospodarowaniu tych terenów. Wprowadzenie stref ochronnych zabezpiecza standardy środowiskowe określone odrębnymi przepisami i normami środowiskowymi. Wprawdzie w planie ogólnym nie jest możliwe wyznaczenie stref od linii elektroenergetycznych ani określenie wprost nakazów i zakazów w tym zakresie, jednak poprzez zapis odnośnie wskaźników kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu oraz lokalizacji poszczególnych stref, możliwe jest stworzenie przesłanek do uwzględnienia tych zapisów w planie miejscowym. Należy to ocenić jako pozytywne aspekty planu w zakresie ochrony środowiska i życia ludzi.

Ocenia się, że przyjęte w projekcie planu ogólnego rozwiązania nie będą powodować negatywnych oddziaływań o charakterze znaczącym na środowisko oraz na jakość życia i zdrowie mieszkańców gminy. Zatem nie przedstawia się dodatkowych rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko.

W celu osłabienia uciążliwości akustycznych można się posłużyć zielenią izolacyjną, która powinna być zakładana w sąsiedztwie punktowych źródeł hałasu zewnętrznego, a także wzdłuż

istniejących i projektowanych dróg. Odpowiednia organizacja transportu substratów i odpadów eliminująca ruch samochodów przez tereny zabudowy mieszkaniowej, może służyć ograniczeniu uciążliwości akustycznych. Służyć temu może również budowa nowych odcinków dróg. Są to rozwiązania celowe i opłacalne, szczególnie w kontekście uzyskania akceptacji społecznej w procesie lokalizacji inwestycji.

W oparciu o ustawę Prawo ochrony środowiska, kompensacja przyrodnicza jest głównym narzędziem działań, mających na celu naprawianie wyrządzonych szkód w środowisku, podejmowanym wtedy, gdy ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa. Projekt planu ogólnego nie spowoduje szkód w środowisku rozumianych (zgodnie z ustawą z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie Dz. U. Nr 75, poz. 493) jako negatywną, mierzalną zmianę stanu lub funkcji elementów przyrodniczych, ocenioną w stosunku do stanu początkowego, która została spowodowana bezpośrednio lub pośrednio przez działalność prowadzoną przez podmiot korzystający ze środowiska:

- w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych, mającą znaczący negatywny wpływ na osiągnięcie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony tych gatunków lub siedlisk przyrodniczych,
- w wodach, mającą znaczący negatywny wpływ na stan ekologiczny, chemiczny lub ilościowy wód,
- w powierzchni ziemi, przez co rozumie się zanieczyszczenie gleby lub ziemi, w tym w szczególności zanieczyszczenie mogące stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi.

Ocenia się, iż w związku z realizacją projektowanego dokumentu nie zajdą okoliczności wymagające zastosowania działań kompensujących utratę wartości przyrodniczych.

4.4. Metody analizy skutków realizacji postanowień projektu planu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Analiza skutków realizacji zapisów planu ogólnego w zakresie funkcji i sposobu zagospodarowania nastąpi po uchwaleniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub wydaniu pierwszych decyzji ustalających warunki zabudowy, które powstaną w oparciu o opracowywany dokument. Wynika to z faktu, iż plan ogólny stanowi dokument prawa miejscowego – jednak wyłącznie na jego podstawie nie mogą być wydawane pozwolenia na budowę.

Monitorowanie zamierzeń inwestycyjnych odbywać się będzie na etapie występowania inwestora o pozwolenie na budowę, a następnie poprzez coroczną analizę zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy. W zakresie ochrony środowiska prowadzony jest monitoring przeprowadzany przez odpowiednie służby, zarówno ochrony środowiska, przyrody czy sanitarne. Należą do nich m.in. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, jak i wydziały ochrony środowiska urzędu wojewódzkiego, powiatowego oraz gminy Międzyrzec Podlaski. Polega on na corocznej analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu (w szczególności dotyczącego: stanu wód powierzchniowych i podziemnych, powietrza, klimatu akustycznego, gleb) oraz na analizie i ocenie innych dostępnych wyników pomiarów i obserwacji. Wyniki monitoringu stanu środowiska przyrodniczego są publikowane w odpowiednich opracowaniach, takich jak np. Raport o stanie środowiska w województwie lubelskim, wydawanym co roku.

Dodatkowo w zakresie indywidualnych rozwiązań dotyczących gospodarki ściekowej na terenie gminy wskazuje się na uwzględnienie przeprowadzania okresowych kontroli dokumentów potwierdzających wywóz nieczystości ze zbiorników bezodpływowych, w tym częstotliwości ich opróżniania, a w przypadku indywidualnych oczyszczalni ścieków – przeprowadzania okresowych kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się osadów ściekowych.

Ze względu na umożliwienie zapisami projektu Planu ogólnego częściowej ekspansji zabudowy na terenach rolniczych, należy przestrzegać wytycznych zapisanych w ww. projekcie, ilości terenu

biologicznie czynnego oraz przestrzegać linii zabudowy od lasu, dla inwestycji sąsiadujących z obszarami chronionymi i innymi terenami leśnymi.

Jednocześnie poza aspektem środowiskowym, ważny jest aspekt społeczny skutków realizacji zapisów Planu ogólnego. Sporządzający plan może zbadać stopień zadowolenia mieszkańców gminy z tych postanowień drogą ankietową bądź poprzez wprowadzenie konsultacji społecznych, przeprowadzanych przy okazji analizy wniosków o zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym gminy.

5. STRESZCZENIE

Niniejsza prognoza dotyczy oceny oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy Międzyrzec Podlaski. Opracowywany projekt został wywołany uchwałą nr LXVII/511/2024 Rady Gminy Międzyrzec Podlaski z dnia 25 marca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania planu ogólnego Gminy Międzyrzec Podlaski.

Analizie i ocenie poddano projekt uchwały zawierający ustalenia danych przestrzennych, także rysunek projektu planu na tle uwarunkowań w skali 1 : 10 000.

W planie ogólnym gminy Międzyrzec Podlaski określono strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne odpowiednie do specyfiki miejsca. Wiodące znaczenie przy podziale gminy Międzyrzec Podlaski na w/w strefy miała istniejąca struktura funkcjonalno – przestrzenna oraz kierunki rozwoju określone w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Międzyrzec Podlaski, jak również w miejscowych planach obowiązujących na terenie gminy.

Zakres przestrzenny planu ogólnego obejmuje cały obszar gminy w jej granicach administracyjnych. Gmina Międzyrzec Podlaski położona jest w północnej części województwa lubelskiego, w zachodniej części powiatu bialskiego. Posiada korzystne położenie względem powiązań komunikacyjnych, znajdując się w obrębie głównego układu komunikacyjnego o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. W odniesieniu do położenia fizycznogeograficznego, omawiany obszar w całości znajduje się w obrębie mezoregionu Równina Łukowska. Rzeźba terenu gminy Międzyrzec Podlaski ma charakter falistej równiny, o deniwelacjach sięgających 31 m, lekko nachylonej w kierunku doliny Krzny, która stanowi południkową oś drenażu obszaru. Gmina jest położona w dorzeczu rzeki Krzny, stanowiącej lewobrzeżny dopływ Bugu. Obszar gminy Międzyrzec Podlaski znajduje się w obrębie 13 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP). Stan/potencjał ekologiczny niemal wszystkich JCWP oceniony został jako zły. Są one zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych. Z uwagi na występowanie na terenie gminy głównego zbiornika wód podziemnych Trzeciorzędowego „Subzbiornika Podlasie” (GZWP nr 224), prawie cały jej teren znajduje się na obszarze o wysokich wymogach ochrony tych wód. Teren objęty analizą znajduje się w obrębie jednolitej części wód podziemnych JCWP nr 67. Ocena stanu JCWP nr 67 wykazała, że stan jakościowy wód jest dobry, a ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych –niezagrożona. Wśród form objętych ochroną przyrodniczą na terenie gminy można wymienić jedynie pomniki przyrody oraz użytki ekologiczne. Przez teren gminy przepływa rzeka Krzna. Korytarz ekologiczny „Doliny Krzny”, uznany w Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET jako obszar łącznikowy znaczenia krajowego o nr 47k, stanowi podstawowy ciąg przemieszczania się elementów biologicznych w gminie.

Plan ogólny zakłada wprowadzenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i zagrodową – jako stref wiodących wyznaczonych na podstawie istniejących uwarunkowań, tj. kontynuacji istniejącego zainwestowania oraz realnego zapotrzebowania z dążeniem do uzyskania wyższych standardów zamieszkania, a także zapewnienia wyższego poziomu usług dla jego mieszkańców z zachowaniem obecnego charakteru gminy. Jako funkcje uzupełniające wprowadzono do projektu planu strefy usługowe, strefy zieleni i rekreacji. W planie uwzględniono planowane strefy gospodarcze (związane z przebiegiem autostrady i drogi ekspresowej), jak również strefy produkcji rolnej (w tym zwłaszcza zwierzęcej) w odpowiedniej odległości od planowanej i

istniejącej zabudowy mieszkaniowej. W projekcie planu ogólnego ukazano przebieg realizowanej autostrady A2 wraz z węzłami i miejscami obsługi podróżnych –według wariantu 4+4a+4 ustalonego w wydanej w dniu 20.12.2011 r. decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Przedstawiono również przebieg drogi ekspresowej S19 wraz z węzłami i miejscami obsługi podróżnych –według wariantu 3 rekomendowanego do realizacji ustalonego we wniosku z dnia 06.07.2011 r. o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Ponadto ukazano przebieg planowanej wschodniej obwodnicy Międzyrzecza Podlaskiego w ciągu drogi wojewódzkiej nr 813 Międzyrzec Podlaski -Parczew -Ostrów Lubelski -Łęczna. W planie ogólnym, przy wyznaczaniu stref wzięto pod uwagę również przebieg istniejących korytarzy ekologicznych wchodzących w skład przyrodniczego systemu Gminy, dla których wiodącą funkcją jest strefa otwarta bez możliwości zabudowy (miejscami strefa zieleni i rekreacji). Omawiamy dokument zachowuje również istniejące grunty leśne, głównie istniejące kompleksy leśne we wschodniej części gminy oraz większość gruntów rolnych (gruntów chronionych klasy III). W ustaleniach planu ogólnego uwzględnia się istniejącą obsługę komunikacyjną gminy w zakresie zarówno ruchu samochodowego jak i kolejowego.

W planie ogólny dla gminy Międzyrzec Podlaski ustalono następujące strefy planistyczne:

- a) SW – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową wielorodzinną,
- b) SJ – strefy wielofunkcyjne z zabudową mieszkaniową jednorodzinną,
- c) SZ – strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową,
- d) SU – strefy usługowe,
- e) SH – strefa handlu wielkopowierzchniowego
- f) SP – strefy gospodarcze,
- g) SR – strefy produkcji rolniczej
- h) SI – strefy infrastrukturalne,
- i) SN – strefy zieleni i rekreacji,
- j) SG – strefy górnictwa,
- k) SC – strefy cmentarzy,
- l) SO – strefy otwarte,
- m) SK – strefy komunikacji.

Plan ogólny wyznacza dodatkowo obszary uzupełnienia zabudowy w poszczególnych jednostkach osadniczych – na terenie którego możliwe będzie wydawanie decyzji o warunkach zabudowy.

Niniejsza prognoza złożona jest z dwóch części. Pierwsza część, przedstawiona powyżej stanowi ocenę istniejących uwarunkowań środowiska przyrodniczego, z uwzględnieniem podziału na jego poszczególne elementy: obecne użytkowanie terenu, warunki gruntowe, warunki glebowe, rzeźbę terenu, warunki wodne, szatę roślinną i świat zwierzęcy, klimat lokalny i klimat akustyczny, ludzi, zabytki oraz krajobraz. Druga część niniejszej prognozy odnosi się do konkretnych zapisów projektu planu w kontekście ich zgodności z przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska, jak również ich oddziaływania na poszczególne komponenty. Prognoza wykazuje, iż ustalenia projektu planu ogólnego dla obszaru gminy Międzyrzec Podlaski przy ich przyszłościowej realizacji wpływać będą na środowisko na analizowanym obszarze, ale w sposób nieznaczny w jego otoczeniu. Warunkiem jest wprowadzenie również odpowiednich obostrzeń prawnych przy sporządzaniu dokumentów planistycznych niższego szczebla (mpzp i decyzje wz). Potrzeba opracowania projektu planu ogólnego gminy Międzyrzec Podlaski wynika ze zmian ustawodawczych jak również z faktu zapobieżeniu „paraliżu” inwestycyjnego z końcem czerwca roku 2026 w gminie.

Na skutek realizacji projektu planu ogólnego najcenniejsze zasoby przyrodnicze gminy objęte ochroną prawną, kompleksy leśne, korytarze ekologiczne, jak również gleby najwyższych klas bonitacyjnych zostaną w znacznej mierze zachowane i chronione. Plan ogólny nie powoduje niekorzystnego rozproszenia zabudowy, gdyż wprowadzane tereny inwestycyjne zlokalizowane są w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących terenów budowlanych.

Prognozuje się, że wprowadzenie w planie ogólnym stref planistycznych (przeznaczenia terenu) nie będzie miało poważnego wpływu na środowisko przyrodnicze gminy Międzyrzec Podlaski. Ustalenia planu ogólnego nie przyczynią się do przerywania ciągłości lokalnych korytarzy

ekologicznych, nie wpłyną także znacząco na pogorszenie jakości wód powierzchniowych, powietrza, ani na wzrost zagrożenia hałasem i zagrożenia powodziowego.

Duża elastyczność projektu planu utrudnia określenie w sposób dosłowny i szczegółowy wielkość i charakter potencjalnych oddziaływań, mogących powstać w związku z realizacją planowanych inwestycji. Przydatne są tutaj metody oceny odporności środowiska na degradację oraz rozpoznanie jego zdolności do regeneracji, na podstawie danych określonych między innymi w opracowaniach ekofizjograficznych.

Realizacja projektu planu ogólnego przyniesie również niektóre negatywne oddziaływania. Wśród najważniejszych z nich wymienić należy problem zanieczyszczenia środowiska, w tym głównie zanieczyszczenia wód powierzchniowych, gleb oraz powietrza, poprzez przedostawanie się do środowiska spalin, ścieków i hałasu pochodzących z projektowanych ważnych szlaków komunikacyjnych na terenie gminy. Największy wpływ na stan powietrza atmosferycznego ma obecnie emisja zanieczyszczeń pochodzących z indywidualnych systemów grzewczych w istniejących zakładach przemysłowo – usługowych, lokalnych kotłowniach i budynkach mieszkalnych, wykorzystujących tradycyjne paliwa stałe na opał. W związku z realizacją projektu planu ogólnego mogą powstać nowe lub zwiększone oddziaływania na środowisko. Przyrost terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej może zwiększyć ryzyko wzrostu negatywnych wpływów na środowisko związanych głównie z emisją zanieczyszczeń do środowiska.

W projekcie planu ogólnego nie prognozuje się istotnych zmian przestrzennych mogących spowodować ograniczenia w ochronie istniejących terenów chronionych. Oznacza to, że ewentualny negatywny wpływ na tereny chronione, wynikający z powstania nowych inwestycji, nie będzie bezpośredni lub utrzyma się na obecnym poziomie.

Projekt planu ogólnego wpływa, poprzez ustalenie stref planistycznych i wskaźników zabudowy i zagospodarowania terenów, na zapewnienie warunków gospodarowania zasobami przyrody. Uwzględnia obowiązki ochrony powierzchni ziemi, gleb, powietrza, wód podziemnych i powierzchniowych oraz potrzeby ochrony środowiska wynikające z polityki ekologicznej kraju, obowiązków określonych w ustawach szczegółowych regulujących problematykę ekologiczną oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa i programów ochrony środowiska na poziomie wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Realizacja ustaleń projektu planu ogólnego będzie oddziaływać na środowisko przyrodnicze zarówno w sposób negatywny, jak i pozytywny. Główne oddziaływania będą dotyczyły:

- wprowadzania zanieczyszczeń do atmosfery pochodzących głównie z rozbudowy gospodarstw wysokotowarowych, budowy nowych zakładów przemysłowych i usługowych w ramach terenów aktywności gospodarczej, ale także ze wzmożonego ruchu komunikacyjnego na wskutek budowy autostrady i budowy i rozbudowy drogi ekspresowej S-19,
- emitowania hałasu, którego prawdopodobnym źródłem będą nowe zakłady przemysłowe oraz wzmożony ruch komunikacyjny na wskutek budowy autostrady, budowy i rozbudowy drogi ekspresowej S-19, a także na trasach prowadzących do zakładów przemysłowych w ramach stref gospodarczych,
- zwiększonych ilości wytwarzanych odpadów komunalnych i przemysłowych,
- przekształceń naturalnego ukształtowania terenu, największe w przypadku realizacji ważnych inwestycji drogowych,
- zmian w krajobrazie, dotyczy głównie budowy autostrady, budowy i rozbudowy drogi ekspresowej S-19; urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (elektrownia słoneczna, wiatrowa);
- zmian w szacie roślinnej w przypadku realizacji wszystkich zmian przedstawionych w projekcie dokumentu.

Realizacja dokumentu przyczyni się do potencjalnych negatywnych zmian w środowisku, tj.:

- zmiany w powierzchni ziemi, które będą wynikiem budowy ważnych szlaków komunikacyjnych oraz prac ziemnych w trakcie realizacji inwestycji oraz funkcjonowaniem nowych obiektów budowlanych,
- zmiany jakościowe i ilościowe wód podziemnych i powierzchniowych, które będą wynikiem realizacji inwestycji i funkcjonowania nowej zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej;
- zmiany jakościowe powietrza atmosferycznego, które będą głównie wynikiem funkcjonowania nowych obiektów budowlanych (dotyczy głównie gospodarstw wysokotowarowych, zakładów produkcyjnych i usługowych w ramach terenów aktywności gospodarczej, budowy autostrady A2, budowy i rozbudowy drogi S19) oraz wzmożonego ruchu komunikacyjnego,
- zmiany jakości gleb i gruntów mogą być wynikiem prac ziemnych w trakcie realizacji inwestycji oraz zanieczyszczenia metalami ciężkimi przy drogach na skutek wzmożonego ruchu komunikacyjnego,
- wpływ na rośliny, zwierzęta i różnorodność biologiczną w wyniku prac ziemnych przy realizacji inwestycji oraz trwałym zabudowaniu nowych terenów dotychczas użytkowanych rolniczo; praca maszyn przy realizacji inwestycji może powodować płoszenie bytujących w sąsiedztwie zwierząt,
- zwiększona emisja hałasu, która związana będzie z pracą maszyn budowlanych w trakcie budowy nowych inwestycji, funkcjonowaniem zakładów i budynków mieszkalnych i produkcyjnych, prac eksploatacyjnych oraz wzmożonym ruchem komunikacyjnym,
- zmiany w krajobrazie, które związane będą z dopuszczeniem do realizacji obiektów wytwarzania energii z odnawialnych źródeł energii, dotyczy potencjalnych lokalizacji farm słonecznych i wiatrowych.

Istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływania skumulowanego w wyniku realizacji ustaleń projektu dokumentu, polegające na zwiększonej emisji zanieczyszczeń, zrzutów ścieków i wytwarzania odpadów komunalnych przez nowe inwestycje. Negatywne oddziaływania na biotyczne i abiotyczne komponenty środowiska naturalnego, których skutek może być większy aniżeli suma konsekwencji funkcjonowania każdego z nich z osobna, mogą nastąpić w konsekwencji zwiększonych emisji, a także w wyniku ubytku terenów otwartych, zwłaszcza w sąsiedztwie dróg krajowych (krajowej nr 2, autostrady A2 i ekspresowej S19).

Ocenia się, na podstawie przeprowadzonych w prognozie analiz i ocen, iż w wyniku realizacji ustaleń planu ogólnego, nie wystąpią oddziaływania znacząco negatywne, to znaczy takie, które mogłyby spowodować zasadniczą zmianę określonych parametrów jakości środowiska, a także stanowić zagrożenie dla liczebności i bioróżnorodności gatunków roślin i zwierząt. Określenie rzeczywistego oddziaływania inwestycji na środowisko będzie możliwe na etapie przedrealizacyjnym i zostanie ono przeprowadzone w raporcie oddziaływania inwestycji na środowisko. Ponadto nie przewiduje się negatywnego oddziaływania ujętych w planie ogólnym inwestycji na najbliższej położony obszar Natura 2000 –Dolina Liwca.

Realizacja ustaleń projektu dokumentu nie będzie powodować oddziaływania transgranicznego.

Zapobieganie i minimalizowanie negatywnych oddziaływań na środowisko ustaleń projektu dokumentu, jest możliwe przy stosowaniu na etapie jego realizacji najnowszych dostępnych technologii i wysokiej jakości urządzeń oraz materiałów. Należy respektować wszystkie proekologiczne ustalenia dokumentu, które regulują szereg ważnych aspektów ochrony środowiska.

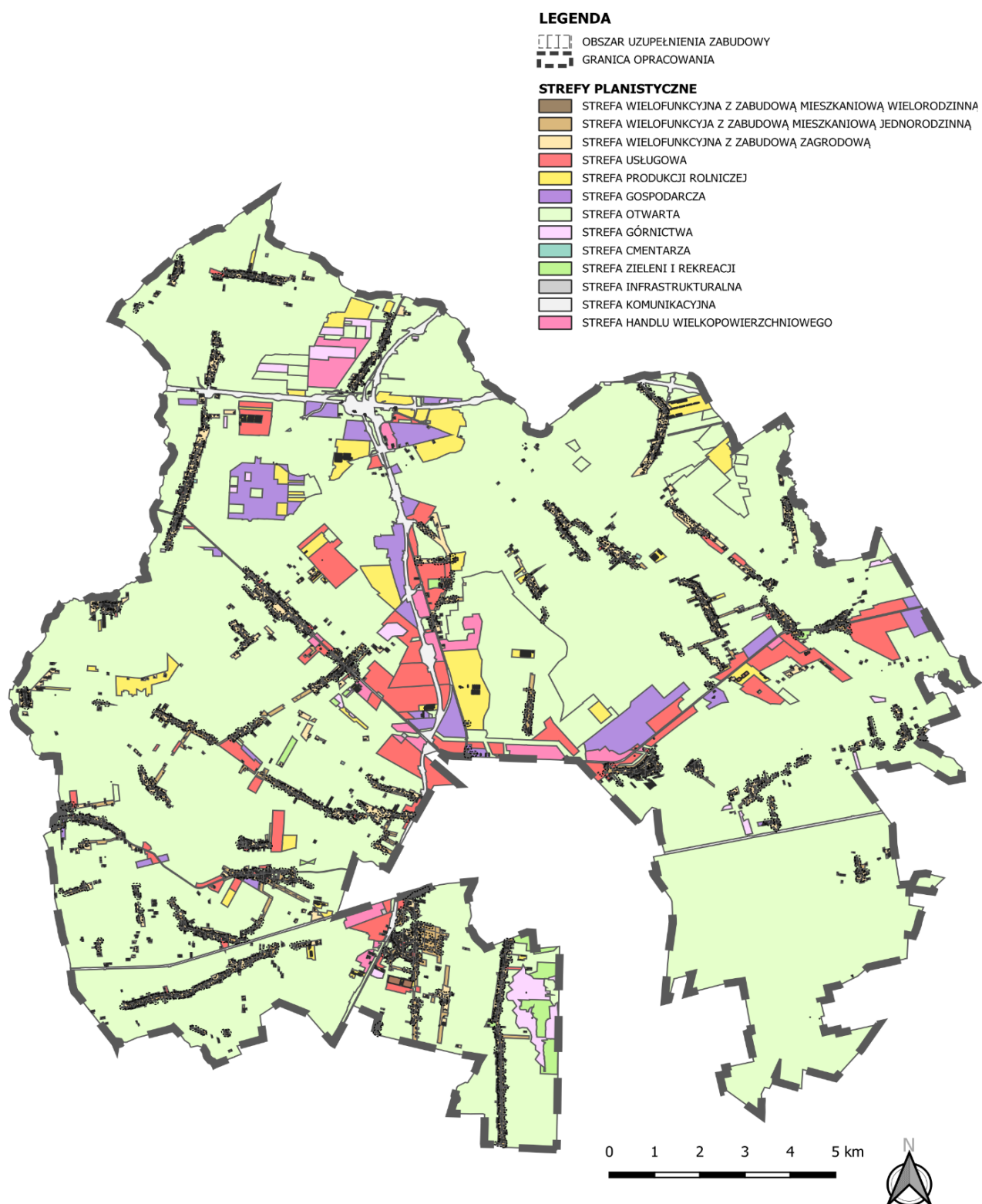
Nie proponuje się rozwiązań alternatywnych dla przyjętych w projekcie planu ogólnego rozwiązań. Dokonane w dokumencie ustalenia zostały dostosowane do zaistniałych potrzeb społeczeństwa i ściśle określonych celów dotyczących poszczególnych działek, które wynikają z wniosków samorządu lokalnego, inwestorów oraz właścicieli nieruchomości.

Prognoza zawiera odniesienie do uwag Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie, wniesionych w toku uzgodnień pismem z dnia 17.12.2025 r. znak WSTI.410.77.2025.MK w szczególności dotyczących: potrzeby szerszej analizy potencjalnych oddziaływań na środowisko związanych z możliwością lokalizacji odnawialnych źródeł energii (elektrowni wiatrowych i

słonecznych) w obrębie korytarza ekologicznego; lokalizacji elektrowni wiatrowych w pobliżu terenów leśnych pomiędzy miejscowościami Krzewica i Dołhotęka, w odległości 5 km od pięciu stref ochrony ostoi, rozrodu lub regularnego przebywania gatunków ptaków takich jak orlik krzykliwy, bielik i bocian czarny; zachowania drożności przejść małych dla zwierząt w ciągu drogi S19 poprzez odpowiednie kształtowanie stref planistycznych z nią sąsiadujących; weryfikacji zapisu o możliwości lokalizacji wielkotowarowej produkcji rolnej w ramach stref zabudowy zagrodowej. W prognozie uwzględniono uwagi organu poprzez uzupełnienie analiz o odniesienia do potencjalnych skutków środowiskowych realizacji ustaleń planu, wskazanie możliwych ryzyk dla elementów środowiska przyrodniczego oraz sformułowanie ogólnych rekomendacji działań minimalizujących i zapobiegawczych dla dalszych etapów planowania przestrzennego.

Podsumowując można stwierdzić, że zmiany, które wystąpią w wyniku realizacji ustaleń projektu dokumentu będą mieć zarówno negatywny charakter, rozumiany jako oddziaływanie zauważalne lecz niepowodujące istotnego naruszenia standardów środowiskowych, jak również pozytywny. W wyniku przeprowadzenia prognozy oddziaływania na środowisko wskazuje się, że realizacja ustaleń projektu dokumentu nie zagraża bioróżnorodności, zachowaniu ciągłości ekologicznej wyznaczonemu na obszarze gminy systemowi przyrodniczemu (PSG) i walorom krajobrazowym. Ponadto nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania na cele, przedmiot ochrony i integralność obszarów NATURA 2000. Uzyskanie optymalnych efektów w zakresie ochrony środowiska będzie możliwe pod warunkiem realizacji wskazanych w dokumencie prognozy rozwiązań mających na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, jak również określenie w planach miejscowych, (opracowanych na podstawie z planu ogólnego) zasad ochrony środowiska i krajobrazu kulturowego oraz zasad w zakresie rozbudowy i funkcjonowania infrastruktury technicznej.

Ryc. 12. Plan ogólny gminy Międzyrzec Podlaski

Międzyrzec Podlaski, dnia 28 stycznia 2026 r.

OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY

Zgodnie z art. 74a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn.: Dz.U. z 2024 r., poz. 1112)

o ś w i a d c z a m

że jako autor *Prognozy oddziaływania na środowisko do planu ogólnego gminy Międzyrzec Podlaski* spełniam warunki określone przez wyżej przywołany artykuł, tj.:

- posiadam ukończone w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym jednolite studia magisterskie związane z kształceniem w obszarze nauk technicznych z dziedzin nauk technicznych z dyscypliny architektura;
- posiadam co najmniej 3-letnie doświadczenie w pracach w zespołach autorów przygotowujących prognozy oddziaływania na środowisko;
- byłem co najmniej pięciokrotnie członkiem zespołów autorów przygotowujących prognozy oddziaływania na środowisko.

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Przemysław Antonowicz

